

ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

นางสาวนิตยา หลวงจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2550

The Stability of Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited

Miss Nittaya Luangchan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Master of Economics

School of Economics

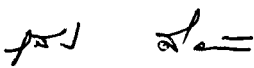
Sukhothai Thammathirat Open University

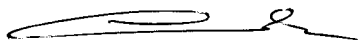
2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด
ชื่อและนามสกุล นางสาวนิตยา หลวงจันทร์
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์สุนีย์ ศิลพิพัฒน์
2. รองศาสตราจารย์จรินทร์ เทศวานิช

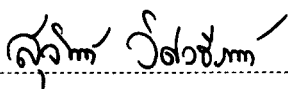
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.กนก คดีการ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุนีย์ ศิลพิพัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์จรินทร์ เทศวานิช)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
เศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

ผู้วิจัย นางสาวนิตยา หลวงจันทร์ ปริญญา เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์
 สุนีย์ ศิลพิพัฒน์ (2) รองศาสตราจารย์จรินทร์ เทศวานิช ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาพัฒนาการและความเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2) เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (3) เพื่อสร้างแบบจำลองที่นำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

การศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ใช้ข้อมูลทุติยภูมิซึ่งเป็นข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในปีบัญชี 2547-2549 โดยยึดหลัก “CAMEL analysis” เป็นแนวทางในการประเมินและใช้โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณและในส่วนของการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ใช้ข้อมูลทางการเงินจากรายงานประจำปี 2549 ของสหกรณ์ออมทรัพย์จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยใช้เครื่องมือทางสถิติที่เรียกว่า Discriminant analysis

ผลการวิจัยพบว่า (1) สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือมีการเพิ่มขึ้นในส่วนของจำนวนสมาชิก การดำเนินธุรกิจ ทุนดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงิน (2) ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด คือปัจจัยในด้านคุณภาพของสินทรัพย์ การทำกำไร และสภาพคล่อง โดยมีอัตราส่วนทางการเงินที่อยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานจำนวน 11 อัตราส่วน คิดเป็นร้อยละ 55 ของอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด ส่วนอัตราส่วนทางการเงินที่อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน มีจำนวน 9 อัตราส่วน คิดเป็นร้อยละ 45 ของอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด ดังนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด จึงมีความมั่นคงทางการเงิน (3) แบบจำลองที่นำมาใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพคือสมการที่สร้างขึ้นจากเครื่องมือทางสถิติ Discriminant analysis ซึ่งประกอบด้วยอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น มีความถูกต้องในการพยากรณ์ร้อยละ 99.00 โดยมีค่าวิกฤตเท่ากับ -7.20 ซึ่งหากมีค่าดัชนีสูงกว่า -7.20 แสดงว่ามีความมั่นคงทางการเงินแต่หากมีค่าดัชนีต่ำกว่า -7.20 แสดงว่าไม่มีความมั่นคงทางการเงิน โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีค่าดัชนีเท่ากับ 9.72 ซึ่งสูงกว่าค่าวิกฤตจึงเป็นสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน

คำสำคัญ ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์

Thesis title: The Stability of Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited

Researcher: Miss Nittaya Luangchan ; **Degree:** Master of Economics ;

Thesis advisors: (1) Sunee Silphiphat, Associate professor ; (2) Charin Tedsawanit, Associate professor ;

Academic year: 2007

ABSTRACT

The purpose of this research (1) to study a progression and development on Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited (2) to Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited stability analyze and (3) to built a model up to evaluate stability of Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited.

A study of stability of Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited by take secondary money data information from account year of 2004-2006 Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited. CAMEL analyze system is a tools to evaluate with CFSAWS:ss program to money warning it's a tools for calculate. Factor study of stability of Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative by used money annual report on 2006 from Department of Cooperative Auditing by do on Discriminate analyze program.

The finding is (1) Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited has progression getting better in many sides as members, business management, investment, overall operation and finance status. (2) Factor study of stability of Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative are asset quality, profit arrangement and liquidity, has finance ratio in Above standard level 11 ratio or 55 percent of finance ratio total and has finance ratio in Below standard level 9 ratio or 45 percent of finance ratio total, Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited is a finance stability. (3) A model to analyze at Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited is discriminate equation it's built by finance ratio in many kinds at meanwhile feature are net profit ratio per Thrift and Credit Cooperative fund, net debt ratio per Thrift and Credit Cooperative fund, net profit ratio per net asset and net profit ratio per net income are accurate at 99 percent by critical value is -7.20. Index more than -7.20 is being stability and index less than -7.20 is unstable on finance. Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited has index is 9.72 it's high than standard level is -7.20 more than critical value Phichit Teacher's Thrift and Credit Cooperative Limited has stability on finance.

Keywords: The Stability of Thrift and Credit Cooperative Limited

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากบุคคลหลายท่านทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงขอกล่าวแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุณีย์ ศิลพิพัฒน์ และรองศาสตราจารย์จรินทร์ เทศวานิช คณาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งเป็นผู้จุดประกายความหวังในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และกรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนเป็นผลสำเร็จอย่างดีและขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. กนก คดีการ ซึ่งเสียสละเวลาอันมีค่ามาร่วมเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมกับให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่ง

ขอขอบพระคุณประธานกรรมการ และคณะกรรมการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ที่ได้กรุณาอนุญาตให้นำข้อมูลของสหกรณ์ฯ มาเป็นกรณีศึกษา ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานตรวจบัญชีจังหวัดพิจิตร และเจ้าหน้าที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ที่ให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อข้อมูล ตลอดจนคำแนะนำต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมงาน และเพื่อนนักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต ปี 2549 กลุ่มลำปางทุกท่าน ที่แสดงความห่วงใย ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด รวมถึงขอขอบพระคุณบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แต่มิได้กล่าวนามในที่นี้ด้วย

ทั้งหมดนี้ เพราะได้รับการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้จากคณาจารย์ของสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รวมถึงความช่วยเหลือและการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ทุกท่าน

ขอขอบพระคุณบุพการีของข้าพเจ้า คุณวิชัย หลวงจันทร์ และคุณขันแก้ว หลวงจันทร์ ที่คอยให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา สนับสนุน เข้าใจและเป็นกำลังใจที่สำคัญมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณพี่สาวของข้าพเจ้า คุณขวัญจิตร หลวงจันทร์ สำหรับการดูแล ความห่วงใย และกำลังใจที่มีให้เสมอมา

คุณความดีที่พึงปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้บิดา มารดา คณาจารย์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกท่าน แต่หากมีข้อผิดพลาดประการใดข้าพเจ้าขอน้อมรับ ไว้แต่เพียงผู้เดียว และขอภัยไว้ ณ ที่นี้

นิตยา หลวงจันทร์

มิถุนายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ข้อจำกัดของการศึกษา	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ประวัติ โครงสร้าง และการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์	8
ประวัติสหกรณ์ในประเทศไทย	9
ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย	10
ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	11
โครงสร้างสหกรณ์ออมทรัพย์	12
การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์	14
หลักในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์	17
ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์	18
แหล่งที่มาแห่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์	19
กรอบแนวคิดทางทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัย	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
บทที่ 4 ผลการศึกษาพัฒนาการและความเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	40
ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	40
บทที่ 5 การวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	66
หลักการพิจารณาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	66
ผลการวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	72
บทที่ 6 การสร้างแบบจำลองที่นำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	87
การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์	87
การสร้างสัญญาณเตือนภัย	93
การประเมินความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยใช้สัญญาณเตือนภัย	96
บทที่ 7 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
สรุปการวิจัย	98
อภิปรายผล	102
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก	114
ก การวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	115
ข การวิเคราะห์โดยวิธีการจำแนกกลุ่ม (Discriminant analysis)	123
ค การทดสอบระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า ที่สร้างขึ้นจาก สมการ Discriminant analysis	134
ง การเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับ (ปี 2549) กับอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	139
ประวัติผู้วิจัย	145

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 8 ประเภท ประจำปี 2549..... 3
ตารางที่ 4.1	จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 40
ตารางที่ 4.2	ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 41
ตารางที่ 4.3	เงินสำรอง และทุนอื่นๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 41
ตารางที่ 4.4	จำนวนเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549..... 41
ตารางที่ 4.5	เงินสมาชิกกู้ระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 42
ตารางที่ 4.6	เงินสมาชิกชำระคืนระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 42
ตารางที่ 4.7	ลูกหนี้เงินกู้คงเหลือของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 42
ตารางที่ 4.8	กำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 43
ตารางที่ 4.9	เงินให้สมาชิกกู้ระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด แยกตามประเภทเงินให้กู้ปี 2545-2549 51
ตารางที่ 4.10	ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 52
ตารางที่ 4.11	แหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 54
ตารางที่ 4.12	ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549..... 58
ตารางที่ 4.13	จำนวนสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2546 61
ตารางที่ 4.14	จำนวนหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 62
ตารางที่ 4.15	การเปลี่ยนแปลงด้านทุนของสหกรณ์ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549 65
ตารางที่ 5.1	การเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์ 72
ตารางที่ 5.2	การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด 78
ตารางที่ 5.3	การเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด กับโครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group) ปี 2547-2549 79
ตารางที่ 6.1	หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ 89
ตารางที่ 6.2	ความสำคัญของตัวแปรในการแบ่งกลุ่มของสหกรณ์ออมทรัพย์ 92
ตารางที่ 6.3	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ใช้สร้างเลขดัชนี 94

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์กรของสหกรณ์ออมทรัพย์	13
ภาพที่ 2.2 แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์	20
ภาพที่ 4.1 จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549	45
ภาพที่ 4.2 จำนวนทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549	47
ภาพที่ 4.3 จำนวนเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549	49
ภาพที่ 4.4 จำนวนเงินให้สมาชิกกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549	52
ภาพที่ 4.5 ส่วนประกอบของเงินให้สมาชิกกู้ระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (ค่าเฉลี่ยปี 2545-2549)	53
ภาพที่ 4.6 จำนวนทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549	55
ภาพที่ 4.7 ส่วนประกอบของทุนดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (ค่าเฉลี่ยปี 2545-2549)	55
ภาพที่ 4.8 รายได้ ค่าใช้จ่ายและกำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดปี 2545-2549	59
ภาพที่ 4.9 จำนวนทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549	59
ภาพที่ 4.10 ฐานะการเงิน (ด้านสินทรัพย์)ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดปี 2545-2549	62
ภาพที่ 4.11 ฐานะการเงิน (ด้านหนี้สิน) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549	63
ภาพที่ 4.12 ฐานะการเงิน (ด้านทุนของสหกรณ์) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549	63
ภาพที่ 4.13 ส่วนประกอบทุนของสหกรณ์ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (ค่าเฉลี่ยปี 2545-2549)	64
ภาพที่ 5.1 ผลการเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547	73
ภาพที่ 5.2 ผลการเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2548	74
ภาพที่ 5.3 ผลการเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2549	75

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์ออมทรัพย์จัดตั้งครั้งแรกตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 โดยการริเริ่มของข้าราชการ ในกรมสหกรณ์ (เดิม) และพนักงานในธนาคารเพื่อการสหกรณ์ (เดิม) เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2492 หลังจากที่ได้มีการก่อตั้งสหกรณ์การเกษตรไปแล้วถึง 33 ปี ใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์จำกัดสินใช้” ต่อจากนั้นสหกรณ์ได้รับความสนใจจัดตั้งอย่างแพร่หลายในกลุ่มข้าราชการและผู้มีรายได้ประจำทั้งในหมู่ข้าราชการครู ตำรวจ ทหาร ข้าราชการในกระทรวงกรมต่างๆ ข้าราชการในสถาบันการศึกษา รัฐวิสาหกิจ และวิสาหกิจเอกชนต่างๆ โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานองค์การที่สมาชิกสังกัดอยู่ ความตื่นตัวในการจัดตั้งอย่างแพร่หลายดังกล่าวข้างต้น แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถเข้าทำหน้าที่ในฐานะเป็นสถาบันการเงินของสมาชิกอย่างสมบทบาทมากขึ้น สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่บรรดาสมาชิกและสังคมมากขึ้น จึงเป็นที่ยอมรับของบุคคลองค์กรหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน รวมถึงการยอมรับจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งได้เสนอต่อกระทรวงการคลังกำหนดให้สหกรณ์ออมทรัพย์ และชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด เป็น “สถาบันการเงิน” เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2526 (กิตติภูมิ ทองเจริญ 2546: 2)

“สหกรณ์ออมทรัพย์” คือ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก โดยสมาชิกแต่ละคนออมนายได้ฝากไว้กับสหกรณ์เป็นประจำสม่ำเสมอ ในลักษณะการถือหุ้น และฝากเงิน นอกจากนี้ หากสมาชิกประสบความเดือดร้อนเกี่ยวกับการเงินก็สามารถช่วยเหลือได้โดยการให้กู้ยืม ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่น สมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดจะเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันและมีเงินเดือนประจำด้วย (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด คำนึงวันที่ 2 มกราคม 2551 <http://www.fsct.com>)

สหกรณ์ออมทรัพย์จึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคนในการเรียนรู้เรื่องการฝึกนิสัยการประหยัดและออม สอนให้สมาชิกมีความสามารถช่วยตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และควบคุมดูแลกันเองในบรรดาสมาชิก ซึ่งจุดแข็งของสหกรณ์ออมทรัพย์คือ

- สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนมากตั้งอยู่ในกลุ่มคนที่มีเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำ ทั้งในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจเอกชน
- สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง
- ได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัดในการอำนวยความสะดวกในการหักเงินเดือน หรือ ค่าจ้างของสมาชิกส่งให้สหกรณ์เป็นเงินออมและเงินงวดชำระหนี้

การดำเนินธุรกิจ สหกรณ์มีทุนดำเนินงานมาจากเงินค่าหุ้น และเงินรับฝากจากสมาชิก ซึ่งมีทั้งเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์โดยไม่มีเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ในปี 2549 มีสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสิ้น 1,272 สหกรณ์ (รวมสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน) สมาชิก 2,132,383 คน มีเงินออมทั้งระบบ (เงินค่าหุ้นและเงินรับฝาก) 492,982.39 ล้านบาท เงินทุนเหล่านี้ จะนำไปให้กู้ยืมแก่สมาชิกที่เดือดร้อนหรือจำเป็น สินทรัพย์ของสหกรณ์มี 662,993.51 ล้านบาท และร้อยละ 85.53 จะเป็นการให้เงินกู้แก่สมาชิก สำหรับการส่งชำระค่าหุ้น และชำระหนี้เงินกู้ สหกรณ์ใช้ระบบการหักเงินเดือน ที่จ่าย ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนไหลเข้า สหกรณ์อย่างสม่ำเสมอทุกเดือน ด้วยวิธีการดังกล่าวธุรกิจของสหกรณ์จึงมีความมั่นคงอย่างสูง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาตัวเลขความมั่นคงของสินทรัพย์ ในปี 2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบมีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อลูกหนี้สมาชิกกู้เพียงร้อยละ 1.36 เท่านั้น ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินประเภทอื่นๆ

แม้ภาพโดยรวมจะแสดงให้เห็นถึงการเติบโต ความมั่นคง และความสำเร็จอย่างดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่หากพิจารณาย่อยในแต่ละสหกรณ์แล้ว พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์บางแห่งมีปัญหาในการดำเนินงานและมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีอยู่หลายสหกรณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นเช่น ปัญหาทุนดำเนินงานไม่เพียงพอ เงินสดขาดบัญชี ลูกหนี้คลาดเคลื่อน รายละเอียดทุนเรือนหุ้นไม่ตรงกับบัญชี ฯลฯ นอกจากปัญหาที่เกิดขึ้นในวงการสหกรณ์ดังกล่าวแล้ว สหกรณ์ออมทรัพย์ยังต้องเผชิญกับปัญหาการแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นๆ ในด้านการตลาด และบริการ รวมถึงปัจจัยกระทบด้านอื่นๆ อีก ปัญหาและวิกฤติการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อการดำเนินงานและต่อภาพพจน์ของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นๆ รวมถึงผลต่อภาพพจน์โดยรวมของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อสภาพจิตใจของสมาชิก อันมีผลโดยตรงต่อความมีเสถียรภาพของสหกรณ์ ซึ่งความมีเสถียรภาพหรือความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อสมาชิก ได้รับความเชื่อถือศรัทธา ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลและสถาบันทั้งใน และนอกวงการสหกรณ์ ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ยังมีบทบาทอย่างสำคัญในการส่งเสริมให้กระบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์เจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างมีเสถียรภาพ และมีบทบาทมากขึ้นในการเข้าช่วยเหลือทางราชการในด้านการจัดสวัสดิการแก่ข้าราชการและลูกจ้าง รวมตลอดถึงบทบาทในการพัฒนาประเทศชาติโดยส่วนรวม

ตารางที่ 1.1 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 8 ประเภท ประจำปี 2549

รายการ	ครู	ตำรวจ	ทหาร	พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	โรงพยาบาล และ ข้าราชการ สาธารณสุข	สถาบัน อุดมศึกษา	ส่วนราชการ อื่นๆ	เอกชน และอื่นๆ
จำนวนสหกรณ์ ณ 31 มี.ค. 49	121	125	174	57	149	21	156	469
จำนวนสมาชิก (คน) ณ 31 มี.ค. 49	602,703	197,234	199,805	203,892	188,801	78,446	385,907	275,595
ผลการดำเนินงาน								
รายได้	14,939.89	2,559.96	1,904.76	5,082.67	2,943.29	3,259.64	4,648.14	2,225.76
ค่าใช้จ่าย	6,396.84	658.84	582.33	1,643.64	844.26	1,361.11	1,188.89	845.05
กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ)	8,543.05	1,901.12	1,322.43	3,439.02	2,099.03	1,898.53	3,459.25	1,380.70
แหล่งที่มาของทุนดำเนินงาน								
ทุนเรือนหุ้น	112,117.33	19,391.94	15,036.25	47,615.95	26,266.32	19,222.85	41,691.11	19,312.53
ทุนสำรอง ทุนสะสม และอื่นๆ	14,757.59	2,133.72	1,474.68	4,021.06	2,119.73	3,991.43	4,190.83	1,702.30
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	8,543.05	1,901.12	1,322.43	3,439.02	2,099.03	1,898.53	3,459.25	1,380.70
รายการพิเศษเพิ่ม (ลด)	0.07	0.00	(3.12)	(186.04)	0.97	(34.11)	(6.80)	(218.85)
เงินรับฝาก	42,879.05	4,851.46	8,812.12	38,216.76	13,448.09	41,476.64	22,542.99	20,101.00
เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร และเงินกู้ยืม	73,976.05	6,446.83	2,617.85	7,211.17	5,539.57	4,832.30	2,368.54	1,397.70
อื่นๆ	2,569.18	140.52	119.48	3,184.76	149.18	734.64	503.85	232.91
รวมทั้งสิ้น	254,842.32	34,865.59	29,379.69	103,502.68	49,622.89	72,122.28	74,749.77	43,908.29
แหล่งใช้ไปของทุนดำเนินงาน								
เงินสดและเงินฝาก	5,353.93	1,069.74	1,441.77	4,629.36	2,145.80	2,692.89	3,184.35	2,429.75
ถูกหนี้-สุทธิ	247,170.56	33,239.90	26,556.45	76,536.16	44,998.28	46,639.70	66,280.01	25,658.27
เงินลงทุน	930.11	476.17	1,319.11	21,926.99	2,263.53	21,295.76	5,089.01	15,418.46
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์-สุทธิ	961.66	59.02	41.33	101.66	173.92	1,104.44	109.79	89.08
อื่นๆ	426.06	20.76	21.03	308.51	41.36	389.49	86.61	312.73
รวมทั้งสิ้น	254,842.32	34,865.59	29,379.69	103,502.68	49,622.89	72,122.28	74,749.77	43,908.29
ฐานะการเงิน								
สินทรัพย์รวม	254,842.32	34,865.59	29,379.69	103,502.68	49,622.89	72,122.28	74,749.77	43,908.29
หนี้สินรวม	119,424.28	11,438.81	11,549.46	48,612.68	19,136.84	47,043.57	25,417.54	21,733.12
ทุนเรือนหุ้น	112,117.33	19,391.94	15,036.25	47,615.95	26,266.32	19,222.85	41,691.11	19,312.53
ทุนสำรอง ทุนสะสม และอื่นๆ	14,757.59	2,133.72	1,474.68	4,021.06	2,119.73	3,991.43	4,190.83	1,702.30
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	8,543.05	1,901.12	1,322.43	3,439.03	2,099.03	1,898.53	3,459.25	1,380.70
รายการพิเศษเพิ่ม (ลด)	0.07	0.00	(3.13)	(186.04)	0.97	(34.10)	(8.96)	(220.36)
รวมทั้งสิ้น	135,418.04	23,426.78	17,830.23	54,890.00	30,486.05	25,078.71	49,332.23	22,175.17

ที่มา : ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด คำนวณวันที่ 2 มกราคม 2551 จาก

<http://www.fsct.com/operation2007/member/Manny.pdf>

งานศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ซึ่งใช้เป็นสหกรณ์กรณีศึกษา เพื่อให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างไร และเป็นไปในทิศทางใดตลอดจนวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยใช้โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss นอกจากนี้ได้นำข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เผยแพร่ต่อสาธารณะชน มาสร้างดัชนีความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินหลายอัตราส่วนพร้อมกัน ด้วยวิธีทางเศรษฐมิติ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์แบบจำแนกตามกลุ่ม(Discriminant analysis) และศึกษาว่า ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลและเป็นตัวกำหนดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์พร้อมทั้งนำตัวแปรอิสระหรืออัตราส่วนทางการเงินใดๆ ที่สามารถพยากรณ์ได้ตีมาสร้างระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ ประกอบด้วย สมาชิก ผู้ฝากเงิน เจ้าหนี้ที่ปล่อยกู้ ผู้ขอสินเชื่อ และผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการประเมินความเสี่ยงก่อนดำเนินธุรกรรม ทำให้ทราบถึงจุดอ่อนหรือความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อสหกรณ์นั้นๆ และช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลสถาบันการเงินสามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน และปรับปรุงแก้ไขได้อย่างทันท่วงทีก่อนที่ความเสียหายนั้นจะลุกลามไปยังสถาบันการเงินอื่นๆ และระบบเศรษฐกิจโดยรวม

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการและความเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด
- 2.3 เพื่อสร้างแบบจำลองที่นำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

3. สมมติฐานการวิจัย

- 3.1 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีพัฒนาการและความเจริญเติบโตเป็นไปในทิศทางที่ดี และมีการขยายตัวด้านต่างๆ ในอัตราสูง
- 3.2 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความมั่นคงทางการเงิน โดยขึ้นกับมิติของการทำกำไร สภาพคล่อง และคุณภาพของสินทรัพย์
- 3.3 อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสามารถในการพยากรณ์ และนำมาสร้างระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) ได้ดีคือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น

4. ข้อยกเว้นของการศึกษา

4.1 การศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยนำข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด จากรายงานกิจการประจำปี 2547-2549 ซึ่งเป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณชนมาคำนวณในโปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss ซึ่งมีข้อยกเว้นในการเข้าถึงข้อมูลบางรายการ จึงอาจทำให้ผลการศึกษามีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้

4.2 การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อนำมาสร้างเป็นระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมได้จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านจำนวนสมาชิก ทุนดำเนินงาน ปริมาณธุรกิจด้านการให้กู้ยืมและการรับฝากผลกำไรจากการดำเนินงานและอื่นๆ จึงอาจทำให้ผลการศึกษาคคลาดเคลื่อน นอกจากนั้นยังมีข้อยกเว้นด้านการเข้าถึงข้อมูลรายสหกรณ์ จึงทำให้อัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้เป็นตัวแปร

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังไม่มีความทันสมัย และสอดคล้องเชื่อมโยงกับอัตราส่วนทางการเงินที่ได้จากการคำนวณในโปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss เท่าที่ควร

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 การศึกษาพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยอาศัยข้อมูลจากรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 2545-2549 ซึ่งจะทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้แก่ จำนวนสมาชิก การดำเนินธุรกิจ เงินทุน กำไรขาดทุน ฐานะทางการเงิน และแหล่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

5.2 การวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ มีจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านใด เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาปรับปรุงและเสริมสร้างให้สหกรณ์มีความมั่นคงต่อไป การศึกษาในส่วนนี้ได้อาศัยข้อมูลจากงบแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ตั้งแต่ปี 2547-2549 โดยยึดหลัก “CAMEL analysis” เป็นแนวทางในการประเมินและใช้โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการคำนวณในโปรแกรม CFSAWS:ss จะนำมาวิเคราะห์ใน 2 ส่วน คือ

5.2.1 กระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

5.2.2 กระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Average of Financial Data and Ratio of Cooperatives and Farmer groups : Peer group)

5.3 การสร้างแบบจำลองที่นำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด การศึกษาในส่วนนี้ได้อาศัยข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประจำปี 2549 ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างเข้ามาศึกษา จำนวน 726 สหกรณ์ และอาศัยหลักการทางสถิติที่เรียกว่า Discriminant analysis เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ซึ่งการศึกษาในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

5.3.1 การศึกษาปัจจัย หรือตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

5.3.2 การสร้างสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system)

5.3.3 การประเมินความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยใช้
สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ทราบถึงพัฒนาการและความเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด
- 6.2 ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด
- 6.3 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งอื่นสามารถนำแบบจำลองที่สร้างขึ้น ไปใช้วัดความมั่นคงของทางการเงินของสหกรณ์ เพื่อให้ทราบถึงจุดอ่อนหรือความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อสหกรณ์นั้นๆ ช่วยให้สหกรณ์สามารถหาแนวทางในการป้องกัน และปรับปรุงแก้ไขได้อย่างทันท่วงทีก่อนที่จะเกิดความเสียหายแก่สหกรณ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ประวัติ โครงสร้าง และการดำเนินการของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรอบแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติ โครงสร้าง และการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ คือ “องค์การของบรรดานบุคคล ซึ่งรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจในการดำเนินวิสาหกิจที่พวกเขาเป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามหลักประชาธิปไตยเพื่อสนองความต้องการ (อันจำเป็น) และความหวังร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม”

“สหกรณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งคุณค่าของการช่วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรม และความเป็นเอกภาพสมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคม และความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น โดยสืบทอดประเพณีปฏิบัติของผู้ริเริ่มการสหกรณ์”

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้ให้คำนิยามคำว่า “สหกรณ์” ไว้ดังนี้ “สหกรณ์หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งรวมกันดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้”

“สหกรณ์ออมทรัพย์” คือองค์การที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มสมาชิก ซึ่งสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ต้องมีพันธะร่วมกัน (Common bond) อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ทำงานในองค์การหรือหน่วยงานเดียวกัน เป็นสมาชิกของสมาคม องค์การ หรือสถาบันเดียวกัน นับถือศาสนาเดียวกัน ประกอบอาชีพเดียวกัน หรืออาศัยในชุมชนเดียวกัน โดยสมาชิกแต่ละคนออมนายได้ฝากไว้กับสหกรณ์เป็นประจำสม่ำเสมอในลักษณะการถือหุ้น และฝากเงิน นอกจากนี้หากสมาชิกประสบความเดือดร้อนเกี่ยวกับการเงินก็สามารถช่วยเหลือได้ โดยการให้กู้ยืม ซึ่งอัตราดอกเบี้ยจะต่ำกว่าสถาบันการเงินอื่น สมาชิกสหกรณ์ทั้งหมดจะเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน และมีเงินเดือนประจำด้วย

สหกรณ์ออมทรัพย์มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายสหกรณ์ และกระทรวงการคลังได้ประกาศให้สหกรณ์ออมทรัพย์คิดดอกเบี้ยเงินกู้ยืมได้เช่นเดียวกับสถาบันการเงิน ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2526 (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด 2549: 3)

1. ประวัติสหกรณ์ในประเทศไทย

ความคิดริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นในประเทศไทยมีมูลเหตุมาตั้งแต่ปลายรัชการที่ 5 ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายจัดตั้งธนาคารเกษตร (Agricultural bank) ขึ้น เพื่อดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรซึ่งขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพและมีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่การดำเนินงานเกิดปัญหาเรื่องหลักประกันเงินกู้และการควบคุมมิให้ชาวนาที่กู้ยืมเงินทอดทิ้งที่นาและหลบหนีสิน จึงเป็นอันต้องระงับจากนั้นในปี พ.ศ. 2456 ทางราชการคิดจะปรับปรุงเบงกัลสยามกัมมาจลทุนจำกัด (ธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบัน) ให้เป็นธนาคารให้กู้ยืมแห่งชาติ ทำหน้าที่ให้กู้ยืมเงินแก่ราษฎรเพื่อใช้ประกอบอาชีพและปลดเปลื้องหนี้สินแต่คณะกรรมการของธนาคารไม่เห็นด้วยอย่างไรก็ตามความคิดเห็นซึ่งปรากฏในรายงานของ เซอร์เบอร์นาร์ด ฮันเตอร์ ซึ่งได้รับเชิญให้เข้ามาสำรวจในหลักการเรื่องนี้ในคราวนั้นจึงถือเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ (กระทรวง การคลังในปัจจุบัน) เกิดความคิดเห็นที่จะนำเอาวิธีการสหกรณ์มาใช้ในประเทศไทย โดยใช้รูปแบบของ “ไรฟไฟเซน” และได้มีการจัดตั้งสหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 ซึ่งเป็นสหกรณ์ แห่งแรกของประเทศไทยขึ้น เมื่อปรากฏว่าดำเนินงานได้ผลดีให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้ว ปรากฏว่าราษฎรเกิดความเลื่อมใส ยื่นหนังสือขอจัดตั้งสหกรณ์เป็นจำนวนมาก

ในรัชกาลที่ 6 ทางกรมได้จัดตั้งแผนกงานสหกรณ์ขึ้นในสังกัดกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ กระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ทำหน้าที่รับผิดชอบจัดตั้งสหกรณ์และควบคุมดูแลการดำเนินงานโดยเข้าตรวจสอบบัญชีของสหกรณ์จนปี พ.ศ. 2463 แผนกงานสหกรณ์ได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมสหกรณ์ และสังกัดในกระทรวงพาณิชย์ซึ่งยกฐานะขึ้นจากกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ โดยมีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนสหกรณ์ จนถึงปี พ.ศ. 2468 สมัยรัชกาลที่ 7 ได้ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมสมาคม พ.ศ. 2459 และประกาศให้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 อันเป็นกฎหมายฉบับแรก ในสมัยนั้นกรมสหกรณ์ ขึ้นอยู่กับทบวงเกษตรราธิการ กระทรวงเศรษฐการ จนปลายปี พ.ศ. 2477 ในสมัยรัชกาลที่ 8 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ยกฐานะทบวงเกษตรราธิการขึ้นเป็นกระทรวงเกษตรราธิการ และกรมสหกรณ์ก็ได้ขึ้นอยู่ในกระทรวงเกษตรราธิการ

ในสมัยรัชกาลที่ 9 กรมสหกรณ์ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกระทรวงสหกรณ์ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2495 จนถึงปี พ.ศ. 2506 ได้ยุบเลิกกระทรวงสหกรณ์และโอนงานทั้งหมดไปเป็นของกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติที่ตั้งขึ้นใหม่ โดยจัดให้มีกรมสหกรณ์ที่ดิน กรมสหกรณ์พาณิชย์ และธนกิจ และกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ในปี พ.ศ. 2511 ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.

2471 ซึ่งใช้อยู่เดิม และประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2471 และในปีนั้นเองได้จัดตั้งต้นนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยขึ้น ต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 และประกาศใช้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน

จากความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์หาทุนทางราชการจึงได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ประเภทอื่นๆ เช่น สหกรณ์เช่าซื้อที่ดิน สหกรณ์บริการ ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลถือเป็นนโยบายที่จะสนับสนุนให้จัดตั้งร้านสหกรณ์ และสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นในส่วนราชการ ในโรงงาน แม้แต่ในสถาบันการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมวิธีการสหกรณ์แก่ประชาชนทุกระดับ ในปี พ.ศ. 2515 ได้ยุบเลิกกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และตั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยรวมกรมสหกรณ์ที่ดิน และกรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ ตั้งเป็นกรมส่งเสริมสหกรณ์ขึ้นตรงต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และโอนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์มาสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จนถึงปัจจุบัน (กิตติภูมิ ทองเจริญ 2546: 27)

2. ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย

สหกรณ์ออมทรัพย์ถือกำเนิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2492 หลังจากที่สหกรณ์ประเภทหาทุน (สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้) ได้รับการจัดตั้งขึ้นในประเทศไทยแล้ว 33 ปี โดยข้าราชการในกรมสหกรณ์ จำนวน 132 คน ได้ร่วมกันก่อตั้งขึ้นใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินใช้” และจดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2492 เมื่อปรากฏว่าการดำเนินงานได้ผลดีทางราชการจึงสนับสนุนให้จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เพิ่มขึ้น สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งที่สองได้จัดตั้งขึ้นในกลุ่มข้าราชการครูที่จังหวัดนครสวรรค์ใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครสวรรค์ จำกัดสินใช้” จดทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2497 จากนั้นได้มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้นในกลุ่มข้าราชการครูจังหวัดอื่นๆ รวมทั้งแพร่หลายไปในหน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการจัดตั้งขึ้นในกลุ่มผู้มีรายได้ประจำในสาขาอาชีพต่างๆ นอกจากจะนิยมจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นตามหลักอาชีพหรือหน่วยงานเดียวกันแล้ว ยังได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นตามหลักอาชีพชุมชนและศาสนาด้วย โดยจัดตั้งครั้งแรกที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2514 ใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ออมทรัพย์จังหวัดเชียงใหม่ จำกัด” เปิดรับสมาชิกซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่โดยไม่จำกัดอาชีพ และให้เป็นสมาชิกออมทรัพย์ได้ตามความสมัครใจ ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีได้จัดตั้งในหมู่ผู้มีรายได้ประจำแต่จัดตั้งโดยยึดหลักชุมชนและศาสนา จัดเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์อีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า “สหกรณ์เครดิตยูเนียน”

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ผ่านมานับว่าได้รับความเชื่อถือศรัทธาอย่างทั่วถึงในหมู่ผู้มีรายได้ประจำและประชาชนทั่วไป มีการเติบโต และขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังเห็นได้จากการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนแทบจะมีอยู่ในทุกหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่างๆ รวมทั้งในหน่วยงานภาคเอกชนก็ส่งเสริมให้จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้น (กิตติภูมิ ทองเจริญ 2546: 28)

3. ประวัติสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

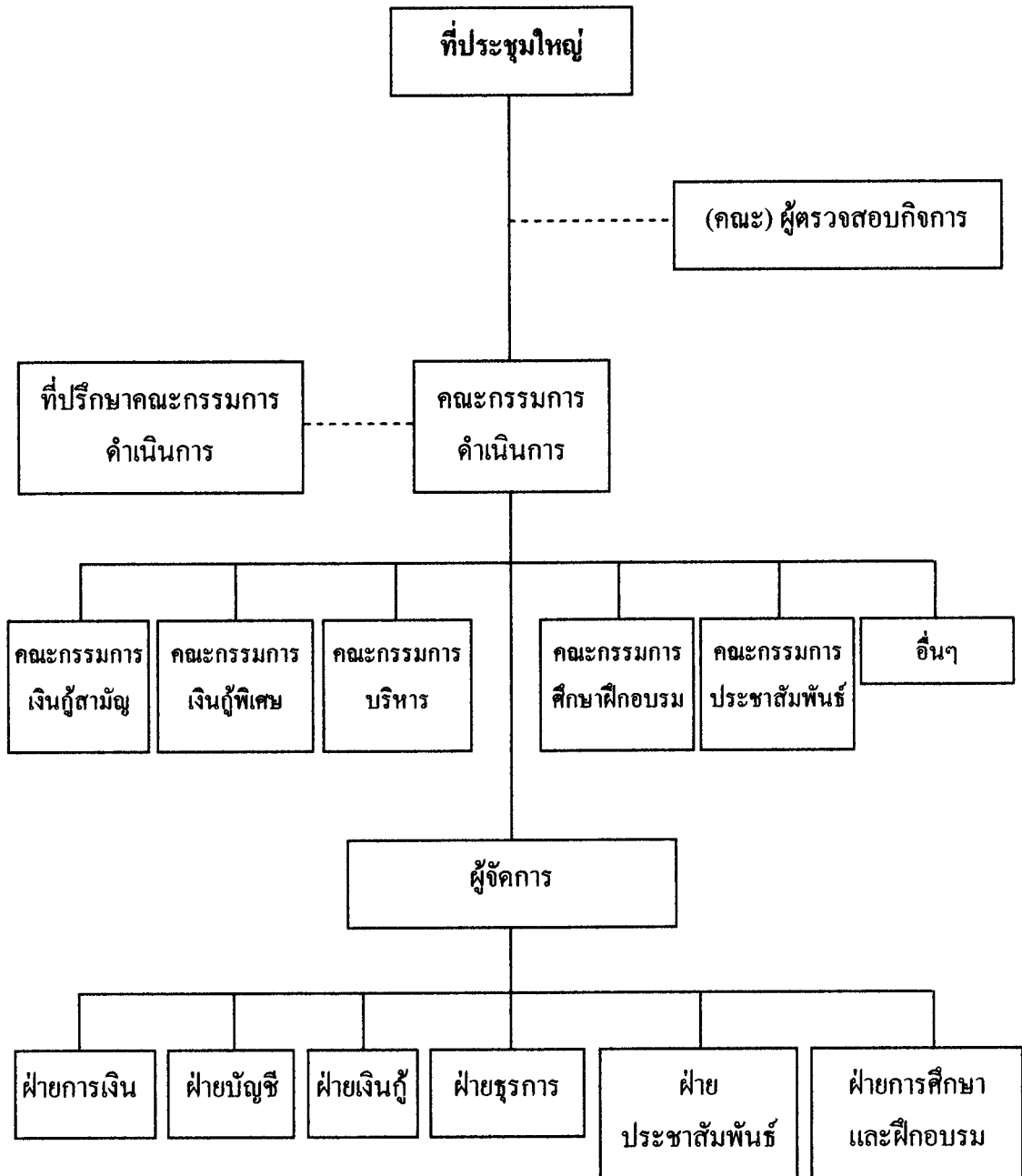
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2502 โดย นายถ้ำ ก้นพิศ ศึกษาธิการจังหวัดพิจิตรในสมัยนั้นเป็นผู้ก่อตั้งและเป็นประธานกรรมการดำเนินการ นายอุทธา มิ่งเมือง เป็นผู้จัดการ อาศัยห้องผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นทำการอยู่ประมาณ 2 ปี จึงสร้างอาคารเรือนไม้ขึ้นที่ศาลากลางจังหวัดพิจิตร (อาคารหลังเก่า) เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ได้ย้ายไปทำการที่อาคารเลขที่ 58 ถนนเจริญผล ตรอกข้างธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาพิจิตร เป็นอาคารตึก 2 ชั้น โดยสหกรณ์ซื้ออาคารพร้อมที่ดินและได้ปรับปรุงอาคารตามความเหมาะสม เพื่อเป็นสำนักงานคณะกรรมการ โดยมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2532 ได้อนุมัติเงินจำนวน 6,000,000 บาทเพื่อจัดซื้อที่ดินจำนวน 1 ไร่ 28 ตารางวาอยู่ฝั่งตรงข้ามโรงเรียนอนุบาลพิจิตร พร้อมบ้านหนึ่งหลังเป็นเงิน 2,500,000 บาท และก่อสร้างอาคารตึก 2 ชั้นราคาประมาณ 3,500,000 บาท อันเป็นสถานที่ทำการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดในปัจจุบัน โดยย้ายไปทำการเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 และทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2533 ต่อมาปี พ.ศ. 2544 ที่ประชุมใหญ่ฯ ได้อนุมัติจัดสรรเงินกำไรสุทธิ 3,000,000 บาท เพื่อต่อเติมอาคารสำนักงานสหกรณ์ด้านทิศตะวันตก พื้นที่ขนาด 8 X 11 เมตร ทั้งชั้นล่างและชั้นบน รวมทั้งจัดสรรบ้านพักเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นตึกทาว์นเฮาส์ 2 ชั้น 2 คูหาขนาดคูหาละ 4.50 X 9.50 เมตร และในปี 2545 ที่ประชุมใหญ่ฯ ได้อนุมัติจัดสรรเงินกำไรสุทธิ เพื่อจัดซื้อที่ดินด้านทิศตะวันตกเนื้อที่ 258 ตารางวา พร้อมบ้านพักเรือนไม้ชนที่คินดังกล่าว 1 หลัง เป็นเงิน 4,500,000 บาท พร้อมปรับปรุงอาคารสำนักงานสหกรณ์เพื่อความเหมาะสมจำนวนเงิน 600,000 บาทและอนุมัติจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อปรับปรุงพัฒนาที่ดินที่จัดซื้อจัดทำเป็นสถานที่จอดรถของสมาชิกอีก 1,000,000 บาท (สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด 2549: 3)

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เริ่มก่อตั้งด้วยทุนดำเนินงานเพียง 7,720 บาท มีสมาชิกแรกก่อตั้งจำนวน 257 คน จนถึงปัจจุบันปี 2549 สหกรณ์มีสมาชิกทั้งสิ้น 7,353 คน ทุนเรือนหุ้น 1,752,920,670.00 บาท เงินทุนสำรองและอื่นๆ 215,282,185.72 บาท มีทุนดำเนินงาน

ทั้งสิ้น 5,005,640,333.04 บาท และมีกำไรสุทธิประจำปี 135,195,268.41 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและการเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ที่มีอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

4. โครงสร้างสหกรณ์ออมทรัพย์

โครงสร้างของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ สหกรณ์ชั้นปฐม และชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งเป็นสหกรณ์ระดับชาติ มีสมาชิกประกอบด้วยสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ ทั้งนี้ การดำเนินงานของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งหมดอยู่ภายใต้องค์การระดับสูงสุดของสหกรณ์ในประเทศไทย คือ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย โครงสร้างของสหกรณ์ชั้นปฐมประกอบด้วยสมาชิกรวมกันในที่ประชุมใหญ่ เป็นองค์อำนาจสูงสุดและเป็นเจ้าของสหกรณ์โดยเท่าเทียมกันที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เภรัญญิก เลขานุการ และกรรมการอื่นๆ อีกตามจำนวนอันเหมาะสม และไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการจัดจ้างผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ต่างๆ เพื่อปฏิบัติธุรกิจประจำวันของสหกรณ์ ได้แก่ การรับเงินค่าหุ้น การรับเงินฝาก การพิจารณาให้สินเชื่อแก่สมาชิก การบัญชี และกิจกรรมอื่น อันเป็นการให้บริการแก่สมาชิก การดำเนินงานของสหกรณ์นั้น เจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้แนะนำช่วยเหลือทางวิชาการ วางรูปงาน และระบบบัญชี ตลอดจนตรวจการดำเนินงานเมื่อสิ้นปีทางบัญชี โดยนายทะเบียนจะตั้งผู้สอบบัญชีจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์มาทำการตรวจสอบงบการเงินและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ (กิตติภูมิ ทองเจริญ 2546: 30)

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์กรของสภกรณ์ออมทรัพย์

ที่มา: สถาบันการศึกษาวิชาชีพสภกรณ์ออมทรัพย์ (สวสอ.) (2539) “โครงสร้างองค์กรของ สภกรณ์ออมทรัพย์” คู่มือสภกรณ์ออมทรัพย์: 16

5. การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์จัดตั้งในกลุ่มผู้มีรายได้อำนาจซึ่งได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินการอย่างแพร่หลายเพื่อเป็นหน่วยสวัสดิการในหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งแตกต่างจากธุรกิจประเภทอื่นๆ คือสมาชิกทุกคนต่างมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของสหกรณ์ออมทรัพย์ ด้วยเป็นองค์การที่ดำเนินการโดยยึดหลักเสถียรภาพ ความเสมอภาค สนับสนุนให้สมาชิกทุกคนรู้จักช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันกับการแบ่งกำไร (ส่วนเกินทุน) ให้แก่สมาชิกอย่างเที่ยงธรรมอันเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในทางอำนาจประโยชน์ทางเศรษฐกิจของสมาชิกให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงถือได้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นองค์กรธุรกิจผสมระหว่างหลักการกับอุดมการณ์ หลักการ ก็คือเมื่อบุคคลหลายคนเข้ามารวมกันโดยความสมัครใจของตนเองและต้องร่วมกันดำเนินธุรกิจเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยยึดหลักและวิธีการสหกรณ์เป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินงาน อุดมการณ์ก็คือการไม่แสวงหากำไร หากมีส่วนเกินของทุนต้องเฉลี่ยคืนสู่สมาชิกตามส่วนของธุรกิจที่สมาชิกกระทำกับสหกรณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายสำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของสมาชิกโดยการให้สมาชิกรู้จักช่วยเหลือตนเองด้วยการประหยัดและออมทรัพย์อย่างสม่ำเสมอ และให้สมาชิกรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการนำเงินออมของสมาชิกผู้ไม่เดือดร้อนไปให้กู้ยืมแก่สมาชิกซึ่งเดือดร้อนทางการเงิน ดังนั้นจึงแบ่งวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ 3 ประการ คือ (กิตติภูมิ ทองเจริญ 2546: 32)

5.1 ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักประหยัดและรู้จักออมทรัพย์ วัตถุประสงค์สำคัญที่สุดของสหกรณ์ออมทรัพย์คือ ส่งเสริมให้สมาชิกมีการออมทรัพย์ทั้งโดยการบังคับออมในรูปแบบการถือหุ้นและการออมด้วยความสมัครใจในรูปแบบของการฝากเงินเพื่อสร้างเสริมและพัฒนาการออมของสมาชิกทางสหกรณ์ก็สามารถนำเงินทุนส่วนนี้ไปช่วยเหลือสมาชิกที่เดือดร้อนทางเศรษฐกิจเป็นการสร้างหลักประกันอนาคตของสมาชิก หากสหกรณ์สามารถระดมเงินออมจากสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็เท่ากับสหกรณ์บรรลุวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ การส่งเสริมการออมกระทำได้ 2 รูปแบบ คือ

5.1.1 ส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการถือหุ้น การส่งค่าหุ้นรายเดือนมีลักษณะการบังคับที่กำหนดไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกจะต้องส่งค่าหุ้นทุกเดือน การกำหนดเกณฑ์ให้สมาชิกส่งเงินค่าหุ้นเป็นสัดส่วนของเงินได้รายเดือน โดยส่วนมากสหกรณ์ออมทรัพย์กำหนด

มูลค่าหุ้นไว้หุ้นละ 10 บาท การส่งเสริมค่าหุ้นรายเดือนนั้นสมาชิกต้องกระทำโดยสม่ำเสมอ สหกรณ์จ่ายเงินปันผลตามหุ้นตอบแทนให้แก่สมาชิกในอัตราตามที่กฎหมายกำหนด เงินปันผลที่ได้รับนี้ไม่ต้องเสียภาษีให้แก่รัฐ และเมื่อสมาชิกลาออกจากสหกรณ์ก็สามารถถอนหุ้นคืนได้

5.1.2 ส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน สหกรณ์มีบริการด้านเงินฝาก โดยจ่ายผลตอบแทนแก่สมาชิกในอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์หรือในอัตราที่สูงกว่าเล็กน้อย บริการรับฝากเงินมี 2 ประเภท คือ

(1) เงินฝากประจำ เป็นเงินฝากที่สมาชิกจะไถ่ถอนคืนได้เมื่อสิ้นระยะเวลา ที่ตกลงกันไว้ สหกรณ์จะจ่ายดอกเบี้ยให้เมื่อครบกำหนดเวลาหรือตามงวดที่ได้ตกลงกันไว้โดยจ่าย ในอัตราใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์

(2) เงินฝากออมทรัพย์ ได้แก่เงินฝากรายย่อยเพื่อสะสมไว้ซึ่งจะฝากเพิ่ม เมื่อใด เป็นจำนวนเท่าใด หรือจะถอนคืนเมื่อใดก็ได้ สหกรณ์รับฝากโดยให้สมาชิกเปิดบัญชี เงินฝากออมทรัพย์ไว้กับสหกรณ์

5.2 การให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก นอกจากวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมให้สมาชิก เก็บออมส่วนของรายได้อย่างสม่ำเสมอในทางอันมั่นคงและได้ประโยชน์แล้ววัตถุประสงค์สำคัญ อีกประการหนึ่งคือ การให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์แก่การ ครอบงำพิน สินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์จึงเป็นสินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer credit) ซึ่งเป็น สินเชื่อสิ้นเปลืองไม่ก่อให้เกิดรายได้ การให้สินเชื่อจึงกระทำเมื่อสมาชิกเกิดความจำเป็นจริงๆ เท่านั้น และจะกำหนดข้อจำกัดต่างๆ ไว้อย่างรัดกุมทั้งในเรื่องวัตถุประสงค์ในการกู้ยืม หลักประกันชนิดจำกัดแห่งเงินกู้ อายุการทำงาน มูลค่าหุ้นที่สมาชิกถือในสหกรณ์ ฯลฯ

การดำเนินการให้สินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นไปตามข้อบังคับของสหกรณ์ ที่จดทะเบียนตามกฎหมายสหกรณ์ และระเบียบการซึ่งออกตามข้อบังคับและภายใต้การควบคุม ของทางราชการ (นายทะเบียนสหกรณ์หรือกรมส่งเสริมสหกรณ์) ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงาน สินเชื่อของสหกรณ์สนองความต้องการ และอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ตามหลักและวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งลดความเสี่ยงอันมีผลกระทบต่อฐานะการเงินของสหกรณ์ และของสมาชิก ตามข้อบังคับสหกรณ์จะพิจารณาเงินกู้ประเภทฉุกเฉินเป็นอันดับแรก และเมื่อมี เงินทุนเพียงพอแก่การจ่ายเงินกู้ฉุกเฉินแล้วจึงพิจารณาให้มีการกู้เงินประเภทสามัญ และ ให้เงินกู้พิเศษ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของสหกรณ์จะคำนึงถึงประโยชน์ของสมาชิกเป็นหลัก คือสมาชิกได้ประโยชน์จากการได้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำเมื่อเทียบกับการกู้เงินจากสถาบัน การเงินอื่น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงต้นทุนของเงินที่นำมาให้กู้ และผลกระทบของอัตราดอกเบี้ยภายนอก

โดยเฉพาะจากธนาคารพาณิชย์ บริการให้กู้แก่สมาชิกที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์มีทั้งหมด 3 ประเภท คือ

5.2.1 เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน ตามเจตนานั้นเพื่อขจัดแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันเฉพาะหน้า ที่ไม่อาจคาดการณ์ไว้ได้ ฉะนั้นจึงกำหนดวงเงินกู้ไว้เพียงจำนวนเล็กน้อย ปัจจุบันวงเงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินหลายสหกรณ์ที่มีฐานะการเงินมั่นคงได้ขยายวงเงินออกไป ทั้งนี้ต้องอยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการดำเนินการ โดยเงินกู้ประเภทนี้ไม่ต้องมีหลักประกันใดๆ เพียงแต่ให้สมาชิกผู้กู้ทำหนังสือไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น

5.2.2 เงินกู้สามัญ เงินกู้สามัญเป็นทั้งเงินกู้ระยะสั้นและระยะเวลาปานกลาง เป็นเงินกู้เพื่อให้สมาชิกนำไปใช้เพื่อกิจการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การครองชีพโดยทั่วไป เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าการศึกษาของสมาชิกเองหรือลูกหลาน ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ซื่ออุปกรณ์หรือของใช้ในบ้าน ค่าซ่อมแซมต่อเติมบ้าน หรือเพื่อชำระหนี้ที่มีอยู่ก่อนเข้าเป็นสมาชิก เป็นต้น จำนวนเงินให้กู้โดยทั่วไปมักกำหนดโดยใช้ “ฐานของเงินเดือน” ของสมาชิกเป็นตัวกำหนด และขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินของแต่ละสหกรณ์และความต้องการของสมาชิก เงินกู้ประเภทนี้ต้องมีหลักประกัน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวงเงินกู้ค่อนข้างสูง ระยะเวลาการชำระคืนนาน ความเสี่ยงภัยหรือโอกาสที่จะเกิดความเสียหายย่อมมีมาก

5.2.3 เงินกู้พิเศษ หลักการสำหรับเงินกู้ประเภทนี้คือเป็นเงินกู้เพื่อสร้างฐานะและหลักฐานที่มั่นคงทั้งที่อยู่อาศัย เพื่อลงทุนประกอบอาชีพหรือเพื่อชื้อยานพาหนะ ซึ่งช่วยให้สภาพฐานะของสมาชิกดีขึ้น สหกรณ์กำหนดวงเงินกู้ไว้ค่อนข้างสูง และต้องมีหลักทรัพย์เป็นประกัน สหกรณ์ที่ได้กำหนดระเบียบเงินกู้พิเศษขึ้นใช้มักเป็นสหกรณ์ที่ฐานะทางการเงินมั่นคงและมีความพร้อมที่จะให้บริการแก่สมาชิก

ในปัจจุบันนอกจากสหกรณ์จะให้บริการกู้ยืมเงินแก่สมาชิกของสหกรณ์แล้ว ปรากฏว่ามีสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีฐานะการเงินมั่นคงและมีเงินทุนเหลือจากการให้บริการแก่สมาชิกได้นำเงินไปลงทุนในขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยการนำเงินไปลงทุนด้วยการซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งออกโดยชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย และโดยนำเงินไปให้กู้ยืมแก่สหกรณ์ออมทรัพย์อื่นที่ขาดแคลนเงินทุน

5.3 ให้บริการต่างๆ แก่สมาชิกซึ่งยึดหลักความเสมอภาคเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเงินของสมาชิก และเพื่อให้สมาชิกของสหกรณ์มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การจัดบริการด้านต่างๆ แก่สมาชิกกระทำโดยมิได้มุ่งแสวงหากำไร

วัตถุประสงค์ทั้งสามประการดังกล่าวข้างต้นต้องถือว่าวัตถุประสงค์สำคัญอันดับแรก คือ การส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ ส่วนการให้เงินกู้แก่สมาชิกนั้นถือว่ามีความสำคัญ

รองลงไป ดังจะเห็นได้จากการที่ข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้กำหนดให้สมาชิกต้องออมเงินไว้กับสหกรณ์ โดยการส่งเสริมค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน รวมถึงการส่งเสริมการออมของสมาชิก โดยการรับฝากเงินกับสหกรณ์ ส่วนการให้กู้ยืมเงินนั้นสหกรณ์จะให้กู้ในกรณีที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้น เพราะสหกรณ์ออมทรัพย์มุ่งส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักประหยัดและออมทรัพย์ไว้ ดังนั้นในข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์จึงมักกำหนดขั้นสูงแห่งเงินกู้ไว้ และยังสามารถกำหนดอย่างรอบคอบในเรื่องหลักประกันและการส่งเงินงวดชำระหนี้ได้ด้วย

6. หลักในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ยึดหลักสหกรณ์สากล 6 ประการ ซึ่งหลักสหกรณ์สากลนี้เป็นหลักการสำคัญในการตราพระราชบัญญัติสหกรณ์ เป็นหลักในการกำหนดเนื้อหาสาระของข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ทั่วไป ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมง ยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขโดยทั่วกัน ซึ่งหลักการสหกรณ์สากล 6 ประการ ได้แก่ (กิตติภูมิ ทองเจริญ 2546: 36)

6.1 การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจและเปิดรับสมาชิกโดยไม่จำกัด (Voluntary and open membership) หมายถึง คนที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ต้องมาจากความต้องการของเขาเอง ไม่ใช่เพราะผู้บังคับบัญชาสั่งหรือเกรงใจผู้บังคับบัญชาที่เป็นประธานหรือกรรมการสหกรณ์ และสหกรณ์ก็จะรับเฉพาะบุคคลที่สมัครใจเท่านั้นเข้าเป็นสมาชิก และการรับสมาชิกจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติตามข้อบังคับที่สหกรณ์กำหนดเป็นสำคัญ ถ้าผู้ประสงค์จะสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกมีคุณสมบัติครบถ้วนสหกรณ์จะต้องรับโดยไม่จำกัด

6.2 หลักควบคุมโดยหลักประชาธิปไตย (Democratic control) หลักการข้อนี้ หมายถึง การที่สมาชิกทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกัน “หนึ่งคนหนึ่งเสียง” แม้ว่าแต่ละคนจะถือหุ้นมากน้อยต่างกัน กิจการของสหกรณ์จะต้องดำเนินการไปตามความต้องการของสมาชิกและสมาชิกจะเป็นผู้เลือกคณะกรรมการดำเนินงาน อำนาจอสูงสุดในการบริหารงานมาจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิก ดังนั้นสหกรณ์จึงเป็นของสมาชิก ดำเนินงานโดยสมาชิกและเพื่อสมาชิก

6.3 การจำกัดดอกเบี้ยที่ให้แก่ทุนเรือนหุ้น (Limited interest on capital) หมายถึง จำกัดอัตราเงินปันผล ทั้งนี้เพราะสหกรณ์เป็นองค์กรธุรกิจที่ไม่ได้มุ่งหวังกำไรเป็นสำคัญแต่มุ่งที่จะให้สมาชิกช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การที่สมาชิกแต่ละคนถือหุ้นในสหกรณ์เป็นการลงทุนร่วมกันเพื่อช่วยเหลือกัน ไม่ได้มีเป้าหมายในการที่จะให้ได้กำไรตอบแทนเป็นสำคัญ

6.4 การจัดสรรรายได้สุทธิต่ออย่างเป็นธรรม (Equitable division of surplus) ถ้าไรที่เกิดจากการดำเนินงานสหกรณ์เป็นของสมาชิก การจัดสรรกำไรจะกระทำได้อย่างไรโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่สมาชิก ซึ่งการจัดสรรนั้นจะต้องเป็นธรรมในหมู่สมาชิกโดยทั่วไปแล้วจะจัดไว้เป็นทุนสำรอง จัดไว้เป็นทุนสำหรับบริการส่วนรวม เช่น ทุนสาธารณะประโยชน์ ทุนการศึกษา บุตรสมาชิก และเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกแต่ละคนได้กระทำกับสหกรณ์ในรูปแบบของเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน

6.5 การส่งเสริมการศึกษาทางสหกรณ์ (Cooperative education) ความหมายของหลักการข้อนี้คือ สหกรณ์ควรจัดให้มีการศึกษาอบรมแก่สมาชิก เจ้าหน้าที่สหกรณ์ กรรมการสหกรณ์ และประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเลื่อมใสในอุดมการณ์สหกรณ์ ซึ่งจะทำให้สหกรณ์มีสมาชิกที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นผลทำให้กิจการสหกรณ์เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

6.6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among cooperative) สหกรณ์ทั้งหลายทั้งปวงมีจุดประสงค์ร่วมกัน คือมุ่งขจัดปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างสหกรณ์ต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับประเทศจะส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกและชุมชนได้ดีที่สุด ความร่วมมืออาจจะเป็นด้านแหล่งเงินทุน โดยให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินทุนหรืออาจจะเป็นสมาชิกเพื่อถือหุ้นในอีกสหกรณ์หนึ่งก็ได้หรืออาจร่วมมือกันด้านการศึกษา ด้านการบริการสมาชิก และด้านอื่นๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน

7. ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

เงินทุนมีความสำคัญมากต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ เพราะเป็นตัวหลักสำคัญในการกำหนดการลงทุน เป็นที่มาแห่งผลกำไร ก่อผลต่อเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืนแก่สมาชิกเป็นฐานของเงินบริการ รวมทั้งโครงสร้างทางสวัสดิการของสหกรณ์ที่จัดให้แก่สมาชิกจากความสำคัญดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่า การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นกับการมีเงินทุนและใช้เงินทุนและบริหารทุนอย่างฉลาด

8. แหล่งที่มาแห่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์

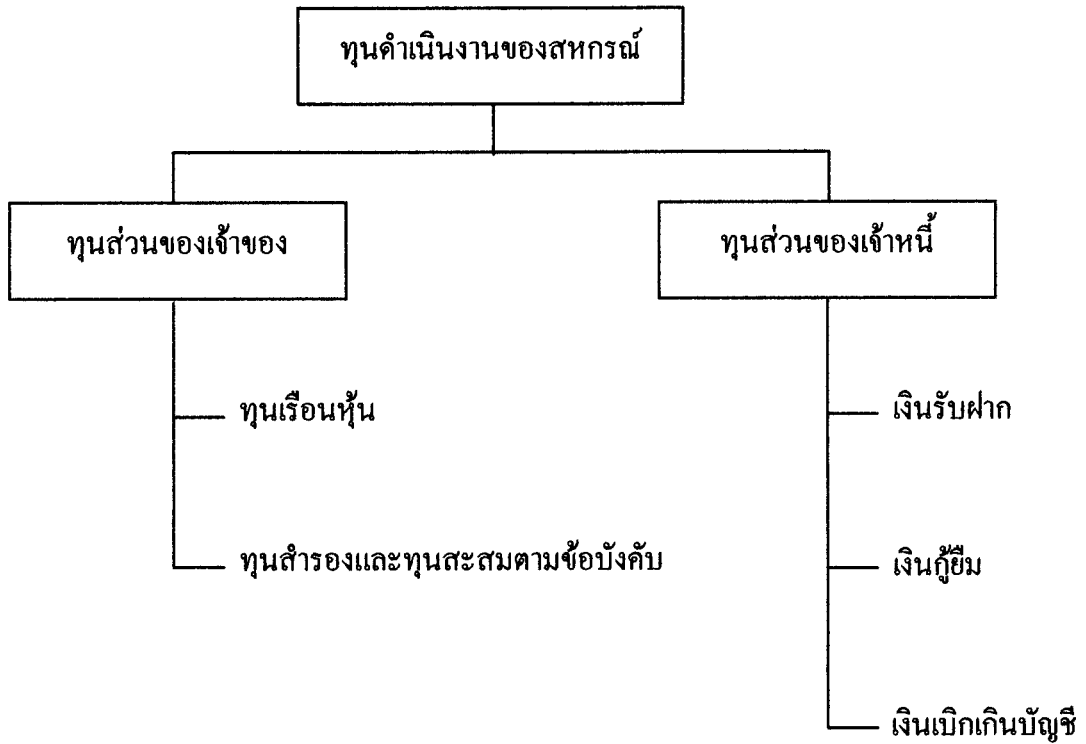
ประกอบด้วยทุนประเภทต่างๆ ดังนี้

8.1 ทุนเรือนหุ้น ทุนส่วนนี้ได้จากการขายหุ้นให้สมาชิก มูลค่าหุ้นมักกำหนดไว้ตายตัว ตามกฎหมายหรือข้อบังคับของแต่ละสหกรณ์ โดยมากมักกำหนดจำนวนหุ้นขั้นต่ำที่สมาชิกแต่ละคนถือและจำกัดไว้ไม่เกินอัตราที่กำหนด เช่น ไม่เกินหนึ่งในห้าหรือไม่เกินร้อยละ 10 ของหุ้นทั้งหมด ทุนเรือนหุ้นถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างเงินทุนเพื่อการประกอบกิจการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นทุนถาวรอันแสดงถึงฐานะความมั่นคงทางการเงิน สร้างความเชื่อมั่นแก่สมาชิก องค์กรที่สหกรณ์ติดต่อประสานงานหรือทำธุรกิจด้วย ประการสำคัญกว่านี้คือ ทุนเรือนหุ้นเป็นสิ่งแสดงถึงความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบรรดาสมาชิกในขบวนการสหกรณ์

8.2 ทุนสำรองและทุนสะสมตามข้อบังคับ เป็นทุนสำรองตามข้อบังคับที่หักจากกำไรสุทธิไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี ส่วนนี้จะสะสมเป็นส่วนของผู้ถือหุ้นที่ทวีความสำคัญมากขึ้นทุกปี และไม่มีการถอนออกใช้ ยกเว้นกรณีเกิดการขาดทุนซึ่งไม่ค่อยปรากฏ และเป็นเงินทุนที่ไม่มีต้นทุนในการได้มาซึ่งเงินทุนส่วนนี้ ทุนสำรองมีบทบาทในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินเพื่อการขยายกิจการ เพิ่มสัดส่วนทุนส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มอำนาจการกู้ยืมและเป็นกันชนสำหรับป้องกันความรับผิดชอบเพื่อหนี้สินของสมาชิก สำหรับเงินทุนสะสมนั้น ประกอบด้วยทุนสาธารณะประโยชน์ ทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผล และทุนเพื่อสงเคราะห์สมาชิก

8.3 เงินรับฝากจากสมาชิก การรับฝากเงินเป็นจุดมุ่งหมายและกิจกรรมที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้งยังเป็นแหล่งเงินทุนที่ได้จากแหล่งภายในที่ไม่ต้องมีหลักประกัน และเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำเมื่อเทียบกับการกู้เงินจากแหล่งภายนอกอื่นๆ

8.4 เงินกู้ยืม การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์นอกจากใช้เงินทุนของตนเองแล้ว ยังต้องอาศัยเครดิตทางการเงินจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิก ซึ่งมีมากขึ้น แหล่งเงินกู้ยืมที่สำคัญ ได้แก่เงินกู้และเงินเบิกเกินบัญชีจากธนาคารพาณิชย์ เงินกู้ยืมจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย เงินกู้ระหว่างสหกรณ์ออมทรัพย์ และจากแหล่งอื่นๆ

ภาพที่ 2.2 แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์

ที่มา: จานง สมประสงค์ (2531) “แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์” คู่มือการปฏิบัติงานสหกรณ์ออมทรัพย์: 33

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ อยู่ในกรอบแนวคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

การวิเคราะห์งบการเงิน โดยวิธีอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ผู้วิเคราะห์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในอดีตที่ผ่านมา และเพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ซึ่งผลการวิเคราะห์งบการเงิน เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงบางประการ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบสถานการณ์ปัจจุบันของสหกรณ์ออมทรัพย์ว่าเป็นอย่างไร เพราะหากเกิดวิกฤติการณ์ขึ้น สหกรณ์ออมทรัพย์เองก็จะสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลการวิเคราะห์ได้ โดยอัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio) ที่แสดงลักษณะสำคัญของฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น มี 3 ประเภท คือ

1.1 สภาพคล่องหรือความคล่องตัวทางการเงิน (Liquidity)

เป็นการวิเคราะห์สภาพคล่องจากการจัดสรรงบสินทรัพย์ และหนี้สินของสหกรณ์ อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1.1.1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียนกับหนี้สินหมุนเวียนเพื่อทำให้ทราบถึงฐานะการเงินระยะสั้นของสหกรณ์ถ้าอัตราส่วนสูง แสดงให้เห็นว่ามีความคล่องตัวของสหกรณ์มาก

1.1.2 อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝาก เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องกับยอดเงินฝาก เป็นการวิเคราะห์ความสามารถในการรับภาระถอนเงินฝากได้สูงกว่าโดยที่ไม่ต้องเรียกเงินให้กู้คืน

1.1.3 อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินรับฝาก เป็นอัตราส่วนที่วิเคราะห์ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ใช้เงินฝากในการให้กู้เต็มที่หรือไม่ หากอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่ามีการใช้เงินฝากในการกู้ยืมเกือบทั้งหมด และจะเกิดความเสี่ยงกับสหกรณ์ออมทรัพย์เอง ในกรณีที่ผู้ฝากต้องการถอนเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องมีการกู้ยืมมาจ่ายให้กับสมาชิก แต่หากเงินฝากมากกว่าเงินให้กู้มาก สหกรณ์ออมทรัพย์ก็ย่อมต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากมาก รายได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ย่อมลดน้อยลง

1.1.4 อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินกู้ยืมและเบิกเกินบัญชีเป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างเงินให้กู้ยืมกับยอดเงินกู้ยืมบวกเงินเบิกเกินบัญชี เพื่อวิเคราะห์ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ไปกู้ยืมหรือเบิกเกินบัญชีมาใช้ในการให้สมาชิกกู้ยืมมากเกินไปหรือไม่

1.2 ความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital adequacy or Solvency)

เป็นการวิเคราะห์จากผลการจัดสรรงบประมาณสินทรัพย์และหนี้สินของสหกรณ์เช่นกัน เพื่อดูว่าสหกรณ์มีเงินทุนสำหรับรองรับความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากความเสียด้านต่างๆ อย่างเพียงพอหรือไม่ หากส่วนของผู้ถือหุ้นมีมาก หมายถึง สหกรณ์มีฐานะทางการเงินค่อนข้างมั่นคง สามารถรองรับความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานผิดพลาด อัตราส่วนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวัด ได้แก่

- 1.2.1 อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์
- 1.2.2 อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อทุนสหกรณ์
- 1.2.3 อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น
- 1.2.4 อัตราส่วนทุนของสหกรณ์ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น

อัตราส่วนดังกล่าวที่ได้จากการคำนวณควรที่จะมีค่าต่ำ เพราะจะแสดงถึงการมีอยู่อย่างเพียงพอของเงินกองทุน ยกเว้นอัตราส่วนลำดับที่ 1.2.4 ควรจะมีค่าสูงเพื่อแสดงถึงฐานะที่มั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์

1.3 ความสามารถในการทำกำไร (Earnings or Profitability)

เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนของสหกรณ์ เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานของสหกรณ์ว่าเป็นเช่นไร โดยอัตราส่วนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวัด ได้แก่

1.3.1 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างกำไรสุทธิกับสินทรัพย์รวม ซึ่งแสดงให้เห็นทราบถึงการทำกำไรจากสินทรัพย์ทั้งหมดของสหกรณ์ หากอัตราส่วนนี้สูงยิ่งสร้างความมั่นใจในการลงทุนขยายธุรกิจ และทำให้ขอเพิ่มเงินกู้ได้ง่าย

1.3.2 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างกำไรสุทธิกับทุนเรือนหุ้น ซึ่งแสดงให้เห็นทราบถึงการทำกำไรจากทุนเรือนหุ้น หากอัตราส่วนนี้สูงยิ่งเป็นการสร้างความมั่นใจในการลงทุนขยายธุรกิจ และขอเพิ่มเงินกู้ได้ง่าย

1.3.3 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ เป็นอัตราส่วนที่เปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งหมดกับรายได้ทั้งหมด แสดงถึงความสามารถในการหารายได้ และการควบคุมรายจ่ายของสหกรณ์ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่

2. เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกตามกลุ่ม (Discriminant analysis)

เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกตามกลุ่ม เป็นเทคนิคที่นำมาใช้เพื่อแบ่งแยกประเภทของประชากรที่ต้องการศึกษา โดยอาศัยตัวแปรอิสระที่ได้คัดเลือกมาใช้เป็นตัวแปรที่ระบุการแบ่งแยกโดยตั้งสมมติฐานเบื้องต้นว่าตัวแปรอิสระที่ได้คัดเลือกมาใช้นั้น เป็นตัวจำแนกกลุ่มของประชากรที่ศึกษาออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ และมีคุณสมบัติที่ระบุความแตกต่างระหว่างประเภทของประชากรที่ต้องการศึกษาได้ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จะประกอบด้วย ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ โดยที่ตัวแปรตาม คือตัวประชากรที่ต้องการแบ่งแยกประเภท ส่วนตัวแปรอิสระคือตัวแปรที่ใช้ในการจำแนกตามกลุ่ม (Discriminating variable) ของประชากรหรือตัวแปรที่ใช้ในการทำนาย (Predictor variable) ประเภทของประชากร

เนื่องจากตัวแปรอิสระที่ถูกคัดเลือกมาใช้เป็นตัวแปรในการแบ่งแยกประเภทนั้น ตามวิธีการของการวิเคราะห์แบ่งแยกประเภทสามารถมีได้หลายตัว โดยที่แต่ละตัวมีความสำคัญที่แตกต่างกันดังนั้นจึงต้องมีการให้น้ำหนักหรือการให้ความสำคัญกับตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่เลือกมา วิธีการแบ่งแยกประเภทจึงเป็นการให้ความสำคัญหรือถ่วงน้ำหนักให้กับตัวแปรอิสระที่ใช้ในการแบ่งแยกประชากร โดยค่าสัมประสิทธิ์ คือ ค่าที่แสดงความสำคัญหรือน้ำหนักของตัวแปรอิสระนั้นๆ และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระในรูปสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple regression)

เทคนิคนี้สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เช่น SPSS หรือ SAS โดยเทคนิคการจำแนกกลุ่มนี้ มีขั้นตอนของวิธีการดังนี้

2.1 คัดเลือกตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะสามารถระบุความแตกต่าง หรือแบ่งแยกประเภทของประชากรที่ต้องการศึกษาได้จากข้อมูลที่เป็นจริงแต่ละชุด

2.2 วิธีการวิเคราะห์จำแนกตามกลุ่มจะสร้างสมการ ที่มีตัวแปรอิสระที่คัดเลือกไว้แล้วว่าเป็นตัวแปรที่สามารถทำการจำแนกกลุ่มของประชากร หรือของตัวแปรตาม เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พร้อมประมาณการค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงความสำคัญของตัวแปรอิสระแต่ละตัวด้วย

2.3 เมื่อได้สมการแบ่งแยกประเภทตามข้อ 2.2 แล้ว การประมวลผลของโปรแกรม SPSS จะแสดงค่าคะแนนมาตรฐานของประชากรที่ต้องการจำแนกกลุ่มได้ โดยค่าที่ได้มาจากการแทนค่าตัวแปรอิสระของข้อมูล ในแต่ละชุดในสมการด้วยข้อมูลจริง นอกจากนี้การประมวลผลยังให้ผลการพยากรณ์ที่ระบุประเภทของประชากรที่ทำการศึกษาออกมาด้วย ดังนั้นผลจากการประมวลผลจะทำให้ทราบว่าประชากรที่ศึกษานั้นจัดอยู่ในประเภทใด แต่ยังมีได้แสดง

ค่าจุดวิกฤติที่โปรแกรมใช้เป็นจุดแบ่งแยก ดังนั้นเพื่อใช้สมการคำนวณหาค่าดัชนี หรือค่าคะแนนมาตรฐานได้แล้ว จำเป็นต้องหาจุดวิกฤติที่เป็นค่าคะแนนที่แบ่งแยกประชากรออกจากกัน เพราะเมื่อมีการนำสมการนี้ไปใช้ในกรณีใดๆ แล้ว จะได้ว่าจุดวิกฤติซึ่งเป็นจุดแบ่งแยกประเภทได้

2.4 การหาค่าจุดวิกฤตินั้น หาได้จากการประมวลผลของโปรแกรมโดยจะมีผลการพยากรณ์จากโปรแกรมด้วยทำให้ทราบว่าตัวอย่างที่ทำการศึกษานั้นจัดอยู่ในประชากรประเภทใด

เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant analysis) ในการศึกษานี้ก็เพื่อต้องการแบ่งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ทำการพยากรณ์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือที่มั่นคง และไม่มั่นคง

3. แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงและตัวชี้ความมั่นคงของสถาบันการเงิน

ประศาสน์ ตั้งมติธรรม (2530) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงและตัวชี้ความมั่นคงของสถาบันการเงินว่า สถาบันการเงินโดยทั่วไปมีหน้าที่ระดมเงินทุนจากเงินออมของหน่วยเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น และให้กู้ยืมแก่หน่วยเศรษฐกิจที่ขาดดุลในการใช้จ่าย หน้าที่ของสถาบันการเงินอีกประการหนึ่งที่ควบคู่กันก็คือ จะต้องสามารถย้ายคืนเงินทุนแก่ผู้ออมเมื่อทวงถาม หรือตามแต่จะตกลงกันในจำนวนเท่ากับที่ได้ระดมมาและในบางครั้งจะต้องจ่ายผลตอบแทนแก่เงินต้นนั้นๆ ตามเงื่อนไขที่ตกลงกันด้วย ในการที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ สถาบันการเงินจะต้องเก็บเงินที่ระดมมาส่วนหนึ่งไว้เป็น Primary reserves ซึ่งมักจะอยู่ในรูปของเงินสดหรือเงินฝากที่ไม่มีผลตอบแทน และอีกส่วนหนึ่งไว้เป็น Secondary reserves ซึ่งมักจะเป็นหลักทรัพย์ที่เปลี่ยนกลับเป็นเงินสดได้ง่าย ในจำนวนที่ใกล้เคียงกับคอนลงทุนและมีผลตอบแทนแก่สถาบันการเงินด้วย เงินทุนส่วนที่เหลือจึงจะนำไปให้กู้ยืมได้อย่างเต็มที่เพื่อหาผลตอบแทน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่อาจได้คืนในจำนวนเงินเท่ากับที่ให้กู้ยืมไปในกรณีที่เรียกคืนอย่างกะทันหัน

แหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินอีกอย่างหนึ่งก็คือ เงินกองทุนจากผู้ที่เป็นเจ้าของสถาบันการเงิน เงินกองทุนนี้จะทำหน้าที่เป็นกันชนที่จะดูดซับการขาดทุนอันอาจเกิดขึ้นได้ในการเปลี่ยน Secondary reserves และ/หรือ เงินให้กู้ยืมให้เป็นเงินสด เพื่อให้ผู้ออมได้รับเงินทุนของตัวเองคืนไปอย่างน้อยที่สุดเท่ากับจำนวนที่ได้มอบให้สถาบันการเงินนั้นๆ ยิ่งเงินกองทุนมีปริมาณสูงเมื่อเทียบกับเงินทุนที่สถาบันการเงินระดมมา ผู้ออมก็ยิ่งมีความปลอดภัยจากการขาดทุนมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น สัดส่วนที่เหมาะสมของการใช้เงินทุนเป็น Primary reserves, Secondary reserves และเงินให้กู้ยืมจึงขึ้นอยู่กับความถี่ที่เจ้าของเงินทุนจะขอลงเงินคืนและปริมาณเงินกองทุนของสถาบันการเงินนั้น การจัดสัดส่วนที่ใช้เงินทุนที่เหมาะสมเพื่อให้มีความคล่องตัว

ในการเปลี่ยนเป็นเงินสดคืนแก่ผู้ออมเมื่อต้องการเรียกว่า การบริหารสภาพคล่องและการจัดสัดส่วนของเงินกองทุนเทียบกับเงินทุนที่ระดมจากผู้ออมเรียกว่า การบริหารเงินกองทุน ของสถาบันการเงิน ในทางบัญชีการเงินมีการใช้สัดส่วนทางการเงินหลายตัวที่คำนวณจากตัวเลขในงบการเงินเป็นตัวชี้บ่งฐานะการบริหารสภาพคล่องและเงินกองทุนดังกล่าว เช่น อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อตัวเงินจ่าย ซึ่งเป็นตัวชี้บ่งสภาพคล่องในการจ่ายเงินคืนเงินทุนแก่ผู้ออม และอัตราส่วนเงินกองทุนต่อตัวเงินจ่าย ซึ่งเป็นตัวชี้บ่งความปลอดภัยจากการขาดทุนของเงินออม เป็นต้น

เนื่องจากเงินกองทุนเป็นกันชนที่จะดูดซับการขาดทุนจากการเปลี่ยน Secondary reserves และเงินให้กู้ยืมให้เป็นเงินสดดังกล่าว ปริมาณเงินกองทุนจึงน่าจะแปรผันโดยตรงที่ความเสี่ยงต่อการขาดทุนดังกล่าวของการใช้เงินทุนทั้งสองทาง ความเสี่ยงดังกล่าวก็ยังคงขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของลักษณะโครงการที่เงินให้กู้ยืมนั้นๆ สนับสนุนการลงทุนอยู่ตลอดจนถึงอายุของการลงทุน อัตราการลงทุน ภาวะเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง ผู้ดำเนินการลงทุนและนโยบายของรัฐบาล ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ต่างก็มีความสำคัญไม่ด้อยกว่ากันและกันเลย ดังนั้น การบริหารสภาพคล่องและการบริหารเงินกองทุนที่เหมาะสม นอกจากจะแตกต่างกันไปตามสถาบันการเงินแต่ละประเภทแล้ว ยังแตกต่างกันไปตามองค์กร ผู้บริหาร และเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินแต่ละแห่งด้วย

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านพัฒนาการและผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

ไพเราะ ไพรอนันต์ (2535) ได้กล่าวถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ในอดีต ปัจจุบันและอนาคตว่าในอดีตที่ผ่านมาของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย สหกรณ์ออมทรัพย์มีความเจริญก้าวหน้าที่รวดเร็วและมั่นคงน่าสนใจ การเจริญเติบโตมีลักษณะการเติบโตโดยธรรมชาติด้วยวัฏจักรของตนเอง คือให้มีการออมทรัพย์ในรูปค่าหุ้นหักจากเงินเดือนที่สะสมไว้และให้บริการแก่สมาชิกสหกรณ์ของตนเองแต่ละแห่ง ซึ่งการดำเนินงานในอดีตเป็นการบริหารหุ้นเป็นหลัก ผลทำให้ประสบปัญหาขาดแคลนเงินทุนที่จะให้สมาชิกกู้ยืมและขาดเงินทุนหมุนเวียน ที่จะใช้ในการปรับปรุงสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสมาชิกที่ต้องการความช่วยเหลือจากสหกรณ์ และกล่าวถึงสหกรณ์ในปัจจุบันในขณะนั้นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ได้แปลงรูปแบบการบริหารการเงินเป็นการบริหารหุ้น และเงินกู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนเงินทุน โดยได้เริ่มเข้าสู่ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงด้วยการเร่งระดมเงินทุนจากเงินรับฝากในปี 2535

เพื่อเป็นการพึ่งตนเองและขยายบริการแก่สมาชิกให้กว้างขวางขึ้นในลักษณะถาวร ซึ่งผลทำให้เงินฝากแสดงบทบาทสนับสนุนกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์มากขึ้นนอกจากการเร่งระดมเงินฝากดังกล่าวแล้ว ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของเงินฝากคือ ภาวะการเงินของประเทศ โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารพาณิชย์ที่ลดลงมาโดยตลอด นับได้ว่าส่งผลให้การระดมเงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์มีมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งส่วนใหญ่จ่ายอัตราดอกเบี้ยเงินฝากระยะเวลา 1 ปี สูงกว่าธนาคารพาณิชย์จึงจูงใจให้สมาชิกหันมาใช้บริการเงินฝากของสหกรณ์ ผลดังกล่าวทำให้สหกรณ์สามารถสนองความต้องการกู้เงินของสมาชิกได้อย่างเพียงพอ และสามารถขยายวงเงินกู้ยืมประเภทต่างๆ ได้มากขึ้น ดังนั้นในระยะหลังรูปแบบในการบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์หลายแห่ง จึงเปลี่ยนแปลงจากการบริหารหุ้นไปเป็นการบริหารเงินกู้และเงินฝาก ซึ่งรูปแบบการเงินในอนาคตที่อาจเป็นไปได้ คือการบริหารเงินให้กู้ยืม โดยอนาคตของสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีความสดใส เจริญเติบโตรุดหน้าอย่างแน่นอน ถ้ามหากรรมการจะสนใจระดมเงินฝากในสหกรณ์ของตนให้เพียงพอแก่ความต้องการเงินกู้ของสมาชิก ซึ่งเชื่อได้ว่าความเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้งในด้านการบริหารการเงิน สวัสดิการที่ให้แก่สมาชิกจะประสบความสำเร็จและทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ในอนาคตเป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถให้ความช่วยเหลือทางการเงินและการบริหารงานอันเป็นประโยชน์ต่อขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย

สุดา เจริญพงศ์ไพบูลย์ (2536) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการ และผลดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยผลการศึกษาพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ปรากฏภาพรวมว่า ในช่วงที่ผ่านมาสหกรณ์ออมทรัพย์เร่งระดมทุนเรือนหุ้นและรับฝากเงินมากขึ้น และพึ่งพาเงินทุนจากแหล่งภายนอกมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการกู้ยืมเงิน สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ ควรเริ่มเตรียมหาแนวทางในการบริหารเงินที่แตกต่างไปจากเดิมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือสหกรณ์ออมทรัพย์ต้องเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารหนี้สินและแสวงหาเงินทุนจากภายนอกเพิ่มขึ้น ทั้งจากการกู้ยืมและการรับฝากเงินจากสมาชิก ซึ่งการบริหารเงินรับฝากนี้มีความสำคัญมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนมากกว่าการบริหารหุ้นและต้องสามารถปรับตัวให้ทันกับสภาพเงินของประเทศ นอกจากนี้จะต้องมีการเตรียมพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน การให้บริการและเตรียมบุคลากรไว้รองรับด้วย

4.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านความมั่นคงและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน

ภาณุพงศ์ นิธิประภา และอัญญา วัฒนานุกิจ (2530) กล่าวว่า ความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระหนี้สินของธนาคาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับขนาดของเงินกองทุนไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงทางด้านปล่อยเงินให้กู้ หรือจากการกู้ยืม ความมั่นคงของธนาคารนั้นก็มิได้น้อยลง การศึกษาได้เปรียบเทียบขนาดของธนาคารพาณิชย์โดยพิจารณาเงินกองทุนเป็นสำคัญ จากนั้นจึงเชื่อมโยงไปถึงกลยุทธ์ในการดำเนินงานของแต่ละธนาคารในด้านการให้สินเชื่อ และขอบเขตการสร้างเงินฝาก นอกจากนี้ยังกล่าวถึงว่าธนาคารพาณิชย์มีลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งคือ มีสัดส่วนของเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ต่ำ ความมั่นใจของประชาชนที่มีต่อธนาคารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับการอยู่รอดของธนาคาร ในกรณีที่ขนาดเงินกองทุนมีน้อย สินเชื่อขยายตัวเร็วกว่าเงินกองทุนและอัตราหนี้สูงสุด ถือว่าธนาคารแห่งนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ นั่นคือมีความมั่นคงต่ำ ดังนั้นถ้ามีความผิดพลาดในการตัดสินใจให้สินเชื่อเพียงเล็กน้อยก็สามารถนำไปสู่ความเสียหายใหญ่หลวงได้ และในตอนท้ายได้กล่าวถึงว่าแหล่งที่มาของเงินกู้ และการใช้ไปของเงินทุนก็เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความเสี่ยงและมีผลต่อความมั่นคงของธนาคารด้วยเช่นกัน สำหรับการวิเคราะห์ความมั่นคงของสถาบันการเงินนั้น ผู้วิจัยได้นำวิธีการทางสถิติที่เรียกว่า Discriminant analysis มาใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้ตัวแปรที่แสดงถึงลักษณะสำคัญทางการเงินที่เกิดจากการประกอบธุรกิจของธนาคาร 3 ประเภท คือ สภาพคล่อง (Liquidity) ความเพียงพอของเงินกองทุน (Solvency) และความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ผลการศึกษาพบว่าในช่วงปี 2521-2523 ระบบธนาคารพาณิชย์มีฐานะสภาพคล่องส่วนเกินโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง มีความสามารถในการทำกำไรต่ำลงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารขนาดกลาง และขนาดเล็ก ทั้งความเพียงพอของเงินกองทุนในระบบธนาคารพาณิชย์มิได้แสดงแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าเสถียรภาพของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มเปลี่ยนไปในทิศทางที่เสื่อมถอยลง

บัณฑิต นิจถาวร และมาติ วีระกิจพาณิชย์ (2530) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจมีผลต่อปัญหาความมั่นคงของสถาบันการเงินว่า มีปัจจัยสำคัญสี่ประการคือ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ พฤติกรรมของสถาบันการเงิน พฤติกรรมของภาพเศรษฐกิจที่มีใช้ภาคการเงินและพฤติกรรมของทางการที่มีผลต่อสถาบันการเงินซึ่งแต่ละปัจจัยสรุปประเด็นสั้นๆ ได้ดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ความแปรปรวน และความตกต่ำทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงต่อสถาบันการเงิน โดยผ่านความเสี่ยงในการให้กู้ยืม โดยผ่านการทำกำไรของธนาคาร กล่าวคือเมื่อเกิดภาวะดังกล่าวรายได้และรายจ่ายของระบบธนาคาร

พาณิชย์จะลดลงแต่รายได้ลดลงมากกว่ารายจ่ายกำไรจึงลดลงและการที่ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความสัมพันธ์กับตลาดการเงินของโลกมากขึ้น อาจส่งผลให้มีความเสี่ยงมากขึ้นได้ เช่น เมื่อเกิดความไม่เชื่อมั่นในสถาบันการเงินแห่งหนึ่งก็อาจส่งผลต่อสถาบันการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องกัน หรืออาจเป็นกรณีที่มีอาจปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตลาดการเงินที่เกี่ยวข้องอยู่นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่านโยบายของรัฐทั้งในด้านการเงิน การคลัง อาจก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อความมั่นคงของสถาบันการเงินได้ เช่น กรณีที่รัฐดำเนินนโยบาย ขาดดุลมาตลอดทำให้รัฐต้องมาแข่งขันในการระดมเงินออมกับภาคเอกชน ทำให้สถาบันการเงินมีการเติบโตช้า และต้นทุนในการระดมทุนสูงขึ้น

2) ปัจจัยด้านพฤติกรรมของสถาบันการเงิน พฤติกรรมและโครงสร้างของสถาบันการเงินมีความเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงได้ เนื่องจากการที่การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ (Banking practice) ของไทยพึ่งรายได้จากการให้กู้ยืมเป็นหลักโดยการให้กู้ยืมนั้นอาศัยฐานเงินฝากเป็นแหล่งที่มาสำคัญ และอาจกู้ยืมจากแหล่งภายนอกด้วย ผลทำให้ธนาคารต้องรับความเสี่ยงจากความแปรเปลี่ยนไปของอัตราดอกเบี้ย (Interest risk) นอกจากนั้น ธนาคารไทยมีแนวโน้มที่จะแข่งขันในด้านที่มีใช้ราคา (Non-price competition) มากขึ้น ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรที่ไม่ถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจและเพิ่มต้นทุนของธนาคารด้วย นอกจากนี้พบว่าสถาบันการเงินในไทยมีแนวโน้มให้ความสำคัญในการระดมเงินออมน้อยกว่าการให้กู้ยืม ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงได้ และผู้บริหารสถาบันการเงินก็มีส่วนทำให้เกิดความไม่มั่นคงได้ เนื่องจากกิจการของสถาบันการเงินมีแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ หากมีปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารไม่มีความสามารถ ทัศนคติ ขาดความตั้งใจ เนื่องจากมีงานรับผิดชอบหลายด้าน หรือผู้บริหารบางคนมุ่งเน้นด้านการขยายตัวของสินทรัพย์มากกว่าด้านคุณภาพก็ย่อมมีผลต่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน นอกจากนี้โครงสร้างทางการเงินของสถาบันการเงินก็มีบทบาทต่อความมั่นคงด้วยเช่นกัน ซึ่งปรากฏว่าสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์แม้จะมีการพัฒนาทางการเงินค่อนข้างรวดเร็วในแง่ของการเพิ่มของสินทรัพย์ทางการเงิน แต่อัตราการเพิ่มของหลักทรัพย์ส่วนทุน (Equity securities) มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง และมีสัดส่วนของเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ทางการเงินในอัตราน่าต่ำมาก ทำให้ต้องพึ่งเงินกู้และ/หรือเงินรับฝากมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มดังกล่าวทำให้มีความเสี่ยงมากขึ้น นั่นคือ มีความมั่นคงลดลง

3) ปัจจัยด้านพฤติกรรมของภาคเศรษฐกิจที่มีใช้ภาคการเงิน งานวิจัยนี้ได้แบ่งภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real sectors) เป็นภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจที่มีใช้ภาคการเงินและภาครัฐบาล ผลการศึกษาพบว่า ภาคต่างๆ พึ่งพาภาคการเงินมากขึ้น ผลทำให้ภาคต่างๆ มีความเสี่ยงสูงขึ้น และอาจก่อปัญหาให้แก่สถาบันการเงินซึ่งเป็นเจ้าหนี้ได้

4) ปัจจัยด้านพฤติกรรมของทางการมีการดำเนินมาตรการต่างๆ ของภาครัฐบาลมีผลต่อความมั่นคงของสถาบันการเงิน ซึ่งส่วนมากมีลักษณะมุ่งแก้ปัญหามากกว่าจะกันมิให้เกิดปัญหา ทั้งยังมีความล่าช้าในการตรวจสอบ นอกจากนี้การตัดสินใจวิเคราะห์ข้อมูล และในการดำเนินมาตรการบางครั้งมีอิทธิพลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้ไม่อาจป้องกันปัญหาความมั่นคงของสถาบันการเงินได้ทันทั่วถึง

สถาพร ชินะจิตร (2531) ได้ชี้ให้เห็นถึงความมั่นคงของสถาบันการเงินว่า ความมั่นคงของสถาบันการเงินไม่ได้ขึ้นกับความใหญ่โต และอัตราการเติบโตบ่อยครั้งที่สถาบันการเงินที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วต้องประสบปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้นตามมา เพราะเป็นการเติบโตที่ไม่มีคุณภาพ กล่าวคือ ขาดพื้นฐานในด้านความมั่นคงอย่างเพียงพอ และสิ่งที่เป็นพื้นฐานในด้านความมั่นคงนี้เป็นเรื่องที่ประชาชนทั่วไปจะพบเห็นได้ยาก ทั้งไม่มีหน่วยงานใดที่พร้อมจะให้ข้อมูลในด้านฐานะความมั่นคงของธนาคาร และสถาบันการเงินอื่นๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นตัวเลขหรือการแสดงให้เห็นพื้นฐานความมั่นคงในวิธีการอื่นใด ในความเป็นจริงความมั่นคงต้องพิจารณาจากปัจจัยหลายด้านทั้งที่วัดได้ในเชิงปริมาณ และคุณภาพ ความใหญ่โตของสถาบันการเงิน และภาพพจน์ที่ปรากฏจากการโฆษณามีความสัมพันธ์กับความมั่นคงที่แท้จริงน้อยมาก และแสดงความคิดเห็นว่าส่วนมากนักศึกษาหรือนักวิชาการที่อิงกับหลักการที่เรียนมามากถือว่าเงินทุนที่เป็นของผู้ถือหุ้นเทียบกับหนี้สินหรือขนาดของกิจการเป็นเครื่องวัดความมั่นคงของกิจการ ซึ่งในโลกของความเป็นจริงเงินทุนที่ชำระแล้วหรือส่วนของผู้ถือหุ้นที่ปรากฏในบัญชีมักยึดถือเอาเป็นแก่นสารเสมอไปไม่ได้ ทั้งนี้เพราะส่วนของผู้ถือหุ้นดังกล่าวอาจไม่มีการนำเงิน เข้ามาลงทุนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ธนาคารหรือสถาบันการเงินอาจมีหนี้สินหรือสินทรัพย์ที่เสียหายอยู่ โดยยังไม่ได้กันสำรองไว้อย่างเพียงพอ ซึ่งหากสำรองหรือตัดหนี้เสียเหล่านี้ทิ้งไปให้เหลือแต่สินทรัพย์ที่มีค่าจริงๆ แล้วสินทรัพย์สุทธิส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้นที่แท้จริงอาจต่ำกว่าตัวเลขที่แสดงไว้ในบัญชีได้มาก ผู้เขียนได้อธิบายต่อไปว่า อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะสามารถประเมินมูลค่าของสินทรัพย์ที่มีค่าแท้จริงซึ่งแสดงถึงความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ก็ตามในกรณีเช่นนี้ส่วนของผู้ถือหุ้นที่ประเมินได้ว่ามีอยู่อย่างแท้จริงก็เพียงวัดความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ หากมีการนำสินทรัพย์ทั้งหมดที่มีอยู่ออกชำระหนี้และเป็นการวัดความมั่นคง ณ ขณะใดขณะหนึ่งเท่านั้น แต่ในสภาพที่เป็นจริงสถาบันการเงินเป็นองค์การธุรกิจที่มีความสืบเนื่อง ชำระหนี้เก่าและก่อหนี้ใหม่ ขึ้นมากับให้กู้ยืมหมุนเวียนออกไปเรื่อยๆ ฉะนั้นความมั่นคงย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพธุรกิจภายในและภายนอกจะส่งผลกระทบต่อสินทรัพย์ที่เหลืออยู่ ดอนท่ายผู้เขียนได้แสดงทัศนะว่า การวัดความมั่นคงด้วยตัวเลขแม้จะมีการประเมินอย่างแหลมคมเพียงใดก็ยังไม่เพียงพอ

จำเป็นต้องพิจารณาพื้นฐานแห่งความมั่นคงอื่นที่จะทำให้สถาบันการเงินมีชีวิตแห่งความมั่นคงสืบต่อไปได้ในอนาคต ซึ่งพื้นฐานสำคัญดังกล่าวคือ

1) คุณภาพสินทรัพย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อ ต้องเป็นสินเชื่อที่มีคุณภาพ และสามารถสร้างรายได้ให้แก่ธนาคารได้คุ้มกับต้นทุนของเงินและค่าใช้จ่ายต่างๆ

2) คุณภาพของการจัดการซึ่งแท้จริงอาจถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะรักษาความมั่นคง หรือทำให้สถาบันการเงินมีความเจริญก้าวหน้าดีขึ้น การจัดการที่ไม่ดี การขาดความรู้ความเข้าใจ ความหย่อนในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตของผู้บริหาร ทำให้กิจการไม่สามารถเจริญก้าวหน้าแล้วยังนำไปสู่ปัญหาการทุจริตในองค์กร การใช้วิจารณ์ญาณที่ไม่เหมาะสมและกระทบถึงความมั่นคงในที่สุด

นักพรณ ชาริฉัตร (2535) กล่าวถึงเหตุผลในการถือเงินสดว่ามีด้วยกัน 4 ประการ ตามแนวคิดของ John Maynard Kenes ดังนี้

1) ถือไว้เพื่อเป็นรายจ่ายประจำวัน (Transaction motive) ธุรกิจส่วนใหญ่ต้องมีรายจ่ายประจำ และในบางครั้งก็ต้องใช้เงินสดจ่ายประจำ เช่น ค่าซื้อวัตถุดิบ จ่ายค่าแรง ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าภาษี ฯลฯ การที่ธุรกิจมีเงินสดสามารถจ่ายค่าใช้จ่ายเหล่านี้ได้จะทำให้เจ้าหน้าที่เชื่อถือ และบางทีถ้าเป็นการจ่ายค่าสินค้าหรือวัตถุดิบก็จะมีส่วนลดเงินสด ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อกิจการมากธุรกิจใดที่รายรับและรายจ่ายสอดคล้องในเวลาใกล้เคียงกันธุรกิจนั้นไม่จำเป็นต้องถือเงินสดไว้มาก

2) ถือไว้เพื่อเหตุฉุกเฉิน (Precautionary motive) บางครั้งธุรกิจอาจมีเหตุการณ์บางอย่างที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม ภาวะเงินเฟ้อ การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้ต้องการใช้เงินสดมากเกินปกติเราก็อาจต้องมีเงินสดสำรองไว้

3) ถือไว้เพื่อเก็งกำไร (Speculative motive) เพื่อลงทุนซื้อหลักทรัพย์ชั่วคราวในตอนที่มีราคาต่ำ และนำไปขายตอนที่หลักทรัพย์มีราคาสูงเพื่อเอากำไร

4) ถือไว้ใช้เป็นเงินสดต่ำสุดตามที่ตกลงกับธนาคาร (Compensating balance requirement) ธุรกิจที่มีการติดต่อกับธนาคารจะต้องดำรงเงินสดในบัญชีของธนาคารไว้จำนวนหนึ่ง (ห้ามถอน) ตามข้อตกลงที่มีต่อกัน ทำให้ธุรกิจสูญเสียโอกาสที่จะนำเงินไปลงทุนที่อื่น และธนาคารก็สามารถนำเงินนี้ไปให้คนอื่นกู้ยืมเพื่อหาผลตอบแทนได้

เงินสดเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินหมุนเวียน และเป็นเครื่องชี้สภาพคล่องของกิจการ การจัดการเงินสดอย่างมีประสิทธิภาพย่อมเกิดประโยชน์สูงสุดแก่กิจการเพราะทำให้กิจการสามารถจ่ายชำระหนี้ จ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้ตามกำหนดเวลา และเพิ่มความเชื่อถือแก่เจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ยังทำให้กิจการสามารถได้ประโยชน์จากเงื่อนไขทางการค้าบางอย่าง เช่น การเอาส่วนลดเงินสด เพราะจะทำให้กิจการลดต้นทุนทางการเงินได้ในอัตราค่อนข้างสูงการจัดการเงินสดที่ดีนั้น

มิใช่ให้มีเงินสดมากหรือน้อยเกินไป ถ้ามีมากเกินไปจะทำให้เสียโอกาสในการถือเงินสดมาก ถ้ามีน้อยเกินไปจะทำให้เงินสดขาดมืออันส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือและชื่อเสียงของกิจการ ดังนั้นการจัดการเงินสดก็ต้องพิจารณาความเสี่ยงและผลตอบแทนควบคู่กันไป

กิตติภูมิ ทองเจริญ (2546) กล่าวว่า ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นกับความความสามารถในการทำกำไร และความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับขนาดของทุนของสหกรณ์ กล่าวคือ หากสหกรณ์ออมทรัพย์ใดดำเนินการเพื่อให้ได้รับอัตรากำไรในระดับสูงด้วยการปล่อยสินเชื่อแก่สมาชิกมากขึ้น ต้องรับภาระความเสี่ยงภัยสูงขึ้น ทั้งในด้านการใช้เงินทุน (โดยการให้กู้ยืมแก่สมาชิก) และด้านการจัดหาแหล่งเงินทุน (โดยการระดมเงินรับฝากและกู้ยืมเงินจากแหล่งภายนอกอื่นๆ) หากต้องรับภาระความเสี่ยงภัยสูงเมื่อเทียบกับขนาดของทุนส่วนของสหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์นั้นจะมีความมั่นคงทางการเงินน้อยลงและยังพบว่าสภาพคล่องทางการเงินมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างชัดเจนกับระดับความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วย

ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้อาศัยเครื่องมือทางสถิติที่เรียกว่า Discriminant analysis พบว่าตัวแปรสำคัญที่สามารถแบ่งแยกระหว่างกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีความมั่นคง และกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีความมั่นคงได้อย่างถูกต้อง คือ ตัวแปรที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไร (ประกอบด้วยอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น และอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น) ผลการวิเคราะห์การจำแนกประเภทข้างต้นสามารถสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับใช้วิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบันได้ โดยสร้างขึ้นจากสมการ Discriminant ได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงของการทำงานแล้วว่าสามารถใช้ได้โดยไม่มีผิดพลาดในการทำนาย สมการ Discriminant ที่ใช้สร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า

$$D = -1.65 + 3.78V_6 - 17.11V_7$$

โดยที่ D = เลขดัชนี (Discriminant score)

V_6 = กำไรสุทธิ / รายได้ทั้งสิ้น

V_7 = กำไรสุทธิ / สินทรัพย์ทั้งสิ้น

สมการดังกล่าว สามารถบอกให้ทราบถึงฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบันได้ คือ หากสหกรณ์ออมทรัพย์ใดมีค่าคะแนนจำแนกน้อยกว่า -9.859 แสดงว่า

ไม่มีความมั่นคงทางการเงิน และหากมีค่ามากกว่า -2.273 แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นมีความมั่นคงทางการเงิน

สุเทพ ฤชาชัย (2548) กล่าวว่า ปัจจัยที่กำหนดความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทย นอกเหนือจากที่ธนาคารได้กำหนดอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพียงอย่างเดียวแล้ว ยังพบว่า ตัวแปรที่มีความสามารถในการแบ่งแยกประเภทนั้นมีเพียงจำนวน 8 ตัวแปร หรือ 8 อัตราส่วนทางการเงิน จากอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด 33 อัตราส่วน และทั้ง 8 อัตราส่วนนี้ ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินฝากระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ยต่อหนี้สินและระหว่างธนาคารที่มีดอกเบี้ย อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากต่อเงินฝาก อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อรายได้รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินกู้ยืมรวมต่อเงินกองทุน อัตราส่วนเงินกู้ยืมจากต่างประเทศระยะสั้นต่อเงินกองทุน อัตราส่วนจำนวนกันไว้เพื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อ และอัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ที่จะมากำหนดความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทย นอกเหนือจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดและให้ความสำคัญกับอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงเพียงอย่างเดียว

จากการสร้างสัญญาณเตือนภัยทางการเงินเพื่อเป็นเครื่องมือในการระบุนภาวะวิกฤติธนาคารพาณิชย์ไทยล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์จริงนั้น ได้ค่าวิกฤติที่ใช้แบ่งแยกกลุ่มธนาคารที่มีความมั่นคงและไม่มีความมั่นคงออกจากกันเท่ากับ -1.326 โดยค่าวิกฤติที่เท่ากับ -1.326 นี้จะเป็นเกณฑ์ที่ใช้แบ่งแยก โดยเมื่อนำสมการแบ่งแยกประเภทที่ได้มาคำนวณหาว่ามีค่าดัชนีวัดความมั่นคงทางการเงินเท่าใดแล้ว ก็ต้องนำมาเปรียบเทียบกับค่าวิกฤติ หากดัชนีวัดความมั่นคง ที่คำนวณได้จากสมการนั้นมีค่าสูงกว่า -1.326 จะพยากรณ์ว่าธนาคารนั้นเป็นธนาคารที่มีความมั่นคงทางการเงิน ส่วนธนาคารใดที่ค่าดัชนีวัดความมั่นคงต่ำกว่า -1.326 แสดงว่าธนาคารนั้นไม่มีความมั่นคงทางการเงิน

เมื่อเปรียบเทียบการประหยัคต่อขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทยกับความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยในช่วงระยะเวลาเดียวกันแล้ว ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน คือ หากธนาคารพาณิชย์ใดมีการประหยัคต่อขนาดธนาคารพาณิชย์นั้นก็จะมีค่าดัชนีวัดความมั่นคงด้วย แต่หากธนาคารพาณิชย์ใดไม่มีการประหยัคต่อขนาดธนาคารพาณิชย์นั้นก็จะมีค่าดัชนีวัดความมั่นคงตามไปด้วย และการใช้อัตราส่วนทางการเงินล่วงหน้าก่อนเกิดวิกฤติการณ์ 2 ปี จะสามารถระบุความมั่นคงหรือไม่มั่นคงทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทยได้ดีที่สุด ดังนั้น สมการแบ่งแยกประเภทที่ได้มานี้สามารถใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า ที่จะส่งสัญญาณระบุนภาวะวิกฤติที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตล่วงหน้า 2 ปี

4.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการประเมินความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์

ศุภา เจริญพงศ์ไพฑูริย์ (2536) ได้ทำการศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์โดยทำการศึกษาเฉพาะส่วนประกอบของสภาพคล่อง แบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

1) จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องในรูปเงินสด และเงินฝากธนาคารเป็นส่วนใหญ่ มีส่วนน้อยที่ดำรงในรูปเงินลงทุนชั่วคราว จากความสำคัญของเงินลงทุนชั่วคราวที่มีต่อการดำรงสภาพคล่อง และต่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ และจากผลการศึกษาที่พบว่าในปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ ได้ให้ความสนใจและดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องในรูปเงินลงทุนชั่วคราวกันมากขึ้น

2) สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่มีสภาพคล่องสูงโดยดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องในรูปของเงินสด และเงินฝากธนาคารเกือบทั้งหมด และปรากฏรายการเงินลงทุนชั่วคราวเพียงเล็กน้อย จึงเห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ ควรดำรงสภาพคล่องในรูปเงินลงทุนชั่วคราวมากขึ้น ทั้งนี้อาจทำได้โดยถือตัวสัญญาใช้เงินของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด หลักทรัพย์ระยะสั้นของสถาบันการเงินอื่น ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ เนื่องจากเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสดได้ง่าย และให้ผลตอบแทนในระดับหนึ่ง

3) การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ให้ความสำคัญกับความเหมาะสมตามปริมาณธุรกิจของแต่ละสหกรณ์ และตามความต้องการกู้ยืมเงินของสมาชิกมากเป็นอันดับแรก สำหรับการคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัยหรือการให้ความคุ้มครองแก่สมาชิก ซึ่งเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้าเงินฝากและการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหน้าที่ภายนอกมีความสำคัญรองลงมา

จากการศึกษาดังกล่าวพบว่าสหกรณ์ส่วนใหญ่ได้พยายามรักษาสภาพคล่องด้านการตอบสนองความต้องการกู้ยืมเงินของสมาชิก ด้วยการเร่งระดมเงินออมโดยรับฝากเงิน และ โดยเฉพาะการกู้ยืมแบบเบิกเกินบัญชีจากธนาคารพาณิชย์เพื่อเสริมสภาพคล่องให้สูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัย

1.1 ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในระยะเวลาทางบัญชีปี 2545-2549 จะนำมาใช้ศึกษาพัฒนาการและความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในระยะเวลาทางบัญชีปี 2547-2549

1.2 ข้อมูลที่ได้รับจากข้อมูลทุติยภูมิโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะนำมาใช้วิเคราะห์ปัจจัย หรือตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาส่วนนี้จะเป็นข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประจำปี 2549 โดยการสุ่มตัวอย่างเข้ามาศึกษา จำนวน 726 สหกรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นการประเมินโดยใช้หลัก “CAMEL” เป็นพื้นฐานในการพิจารณา และใช้โปรแกรมเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงิน หรือโปรแกรม CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ ซึ่ง“CAMEL” นี้เป็นเครื่องมือทางการเงินที่ใช้พิจารณาการจัดการด้านสินทรัพย์ และหนี้สินอันมีผลต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประกอบด้วย ความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) การพิจารณาคุณภาพสินทรัพย์ (Asset quality) ชัดความสามารถในการบริหาร (Management ability) การทำกำไร (Earnings sufficiency) และสภาพคล่อง (Liquidity)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ และประเมินความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบัน คือ การอาศัยหลักการทางสถิติที่เรียกว่า Discriminant analysis ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติขั้นสูงที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่สามารถแบ่งสหกรณ์ออกเป็นสองกลุ่มได้และผลการวิเคราะห์จะให้ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรดังกล่าว พร้อมทั้งสมการจำแนกซึ่งใช้สร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า ในลักษณะของเลขดัชนี (Discriminant score) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ประเภทอนุกรมเวลา (Time series) โดยใช้ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในปีบัญชี 2545-2549 และข้อมูลทางการเงินจากรายงานประจำปีของสหกรณ์ออมทรัพย์จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งตำรา วารสาร เอกสาร และบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเก็บรวบรวมเนื้อหาทางด้าน เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์ ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรกรณี การเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร การประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์ รายงานผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน ระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้จะนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือทางการเงิน และเครื่องมือทางสถิติ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

4.1 การศึกษาพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยทำการศึกษาพัฒนาการด้านจำนวนสมาชิก ผลการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์ด้านส่งเสริมการออมทรัพย์และด้านให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของสินทรัพย์ หนี้สิน และทุน โครงสร้างรายได้ รายจ่ายและกำไรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด การศึกษาส่วนนี้ใช้ข้อมูลจากงบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

4.2 วิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในระยะเวลาปี 2547-2549 เป็นการวิเคราะห์โดยอาศัยหลัก“CAMEL” เป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย การพิจารณาจากความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง คุณภาพสินทรัพย์ การทำกำไร ชีตความสามารถในการบริหาร และสภาพคล่อง โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินที่แสดงลักษณะสำคัญของฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังนี้

4.2.1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) โดยอัตราส่วนที่ใช้คือ

$$1) \text{ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน} = \frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$$

- 2) อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ = $\frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}}$
- 3) อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ = $\frac{\text{ทุนของสหกรณ์ปีปัจจุบัน} - \text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}}{\text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}} \times 100$
- 4) อัตราการเติบโตของหนี้ = $\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน}}{\text{หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน}} \times 100$
- 5) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน = $\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}}$

4.2.2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality) โดยมีอัตราส่วนที่ใช้คือ

- 1) อัตราการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ = $\frac{\text{หนี้ที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด} \times 100}{\text{หนี้ที่ถึงกำหนดชำระ}}$
- 2) อัตราหมุนของสินทรัพย์ = $\frac{\text{ขาย/บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก)}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$
- 3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ = $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย}}$
- 4) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ = $\frac{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน}} \times 100$

4.2.3 ขีดความสามารถในการบริหาร (Management ability) อัตราส่วนที่ใช้คือ

- 1) อัตราการเติบโตของธุรกิจ = $\frac{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีปัจจุบัน} - \text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}}{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}} \times 100$

4.2.4 การทำกำไร (Earning sufficiency) โดยมีอัตราส่วนที่ใช้ คือ

- 1) กำไร (ขาดทุน) ต่อสมาชิก = $\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$
- 2) เงินออมต่อสมาชิก = $\frac{\text{เงินฝากสมาชิก} + \text{ทุนเรือนหุ้น}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$
- 3) หนี้สินต่อสมาชิก = $\frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้} + \text{ลูกหนี้การค้า} + \text{ลูกหนี้ค่าบริการอื่นๆ}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$

- 4) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร = $\frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน} \times 100}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}$
(ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน)
- 5) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง = $\frac{\text{ทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสำรองปีก่อน} \times 100}{\text{ทุนสำรองปีก่อน}}$
- 6) อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น = $\frac{\text{ทุนสะสมอื่นปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน} \times 100}{\text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}}$
- 7) อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ = $\frac{\text{กำไรสุทธิปีปัจจุบัน} - \text{กำไรสุทธิปีก่อน} \times 100}{\text{กำไรสุทธิปีก่อน}}$
- 8) อัตรากำไร (ขาดทุน) สุทธิ = $\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ขาย/บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก)}}$

4.2.5 สภาพคล่อง (Liquidity) อัตราส่วนที่ใช้คือ

- 1) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน = $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$
- 2) อัตราหมุนของสินค้า = $\frac{\text{ต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}$
- 3) อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด = $\frac{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด} \times 100}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระ}}$

การวิเคราะห์ในส่วนนี้จะวิเคราะห์จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 เพื่อให้ทราบถึงความมีเสถียรภาพทางการเงินที่มั่นคงของสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยใช้โปรแกรมเฟียร์วังก์และเดือนภัยทางการเงิน หรือโปรแกรม CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการคำนวณในโปรแกรม CFSAWS:ss มาวิเคราะห์ใน 2 ส่วน คือ

(1) กระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วน มาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

(2) กระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของ สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย(Average of Financial Data and Ratio of Cooperatives and Farmer groups : Peer group)

4.3 การสร้างแบบจำลองที่นำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์หาความสำคัญของตัวแปรต่างๆ โดยอาศัยหลักการทางสถิติที่เรียกว่า Discriminant analysis ซึ่งสามารถวัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากการพิจารณาภาพรวมของอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ ไปพร้อมกัน ทำให้ได้ข้อสรุปที่ตรงกันเป็นการจัดข้อบกพร่องของการวิเคราะห์ฐานะการเงินโดยวิธี Ratio analysis ที่พิจารณาอัตราส่วนต่างๆ ทีละอัตราส่วนอันอาจจะนำไปสู่ข้อสรุปที่ขัดแย้งกันโดยอาศัยข้อมูลของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบ โดยจัดเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งทำการแบ่งกลุ่มตามอาชีพ

Discriminant analysis เป็นวิธีการทางสถิติขั้นสูงที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่สามารถแบ่งสหกรณ์ออกเป็นสองกลุ่มได้ และผลการวิเคราะห์จะให้ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรดังกล่าว พร้อมทั้งสมการจำแนกซึ่งใช้สร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้าในลักษณะของเลขดัชนี (Discriminant score) สมการ Discriminant ที่ใช้คือ

$$D = A_1V_1 + A_2V_2 + \dots + A_nV_n$$

โดยที่ D = Discriminant score

A_i = สัมประสิทธิ์ Discriminant ของตัวแปรอิสระ i

V_i = ตัวแปรอิสระ i

ตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ที่สามารถอธิบายสหกรณ์ที่มั่นคงและไม่มั่นคงตามข้อเท็จจริงที่เป็นมาในอดีตนั้น เป็นตัวแปรที่แสดงลักษณะสำคัญของฐานะทางการเงินที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ 3 ประเภท (ซึ่งเป็นส่วนประกอบของ CAMEL) คือ

4.3.1 สภาพคล่อง (Liquidity) คือการวิเคราะห์สภาพคล่องจากการจัดสรรสินทรัพย์และหนี้สินของสหกรณ์ อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝาก เงินให้กู้ต่อเงินรับฝาก

4.3.2 ความเพียงพอของเงินทุน (Capital adequacy) วิเคราะห์จากผลการจัดสรรงบสินทรัพย์และหนี้สินของสหกรณ์เช่นกัน เพื่อว่าสหกรณ์มีเงินทุนสำหรับรองรับความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากความเสียด้านต่างๆ อย่างเพียงพอหรือไม่ หากส่วนของผู้ถือหุ้นมีมาก หมายถึงสหกรณ์มีฐานะทางการเงินค่อนข้างมั่นคงสามารถรองรับความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานผิดพลาดอัตราส่วนที่ใช้ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ อัตราส่วนทุนของสหกรณ์ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น เงินให้กู้ต่อทุนของสหกรณ์

4.3.3 ความสามารถในการทำกำไร (Earnings or profitability) เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากงบกำไรขาดทุนของสหกรณ์ อัตราส่วนที่ใช้ ได้แก่ กำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น กำไรสุทธิต่อรายได้ กำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ และ GAP ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น

ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ใน Discriminant function เนื่องจากมีอัตราส่วนที่นำเข้ามาศึกษาเป็นจำนวนมากจึงใช้วิธี Stepwise เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่มีความสำคัญทีละตัวในแต่ละขั้นตอน จนกระทั่งได้ตัวแปรซึ่งสามารถอธิบายหรือบอกลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างประชากร 2 กลุ่ม (คือสหกรณ์ที่มั่นคงและไม่มั่นคง) ได้จำนวนหนึ่งพร้อมทั้งสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเหล่านั้น ผลจะทำให้แยกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคงและไม่มั่นคงออกจากกันได้โดยอาศัยลักษณะที่พบในกลุ่มทั้งสองจากข้อมูลและข้อเท็จจริงในอดีต

บทที่ 4

ผลการศึกษาพัฒนาการและความเจริญเติบโต ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

การศึกษาในบทนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการ และความเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยทำการศึกษาในช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2545-2549 ซึ่งผลจากการศึกษานี้ทำให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อย่างไร และช่วยให้มองเห็นภาพการเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์อย่างคร่าวๆ อันเป็นแนวทางในการศึกษาสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งอื่นๆ รวมถึงการศึกษาในบทต่อไป

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

การพิจารณาผลการดำเนินงานเพื่อศึกษาพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้อาศัยข้อมูลทางการเงินในช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2545-2549 รวมทั้งสิ้น 5 ปี โดยการศึกษาจะพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ได้แก่ จำนวนสมาชิก การดำเนินธุรกิจ เงินทุน กำไรขาดทุน ฐานะทางการเงิน และแหล่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	จำนวนสมาชิก (คน)	ออกระหว่างปี (คน)	อัตราเพิ่ม (ลด) (คน)
2545	6,929	176	-
2546	6,928	146	- 1
2547	6,984	118	+ 56
2548	7,096	100	+ 112
2549	7,353	92	+ 257

ตารางที่ 4.2 ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	ทุนเรือนหุ้น (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (ร้อยละ)
2545	1,154,211,550.00	-	-
2546	1,272,317,220.00	+ 118,105,670.00	+ 10.23
2547	1,420,423,510.00	+ 148,106,290.00	+ 11.64
2548	1,642,550,570.00	+ 222,127,060.00	+ 15.64
2549	1,752,920,670.00	+ 110,370,100.00	+ 6.72

ตารางที่ 4.3 เงินสำรอง และทุนอื่นๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	เงินสำรอง และทุนอื่นๆ (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (ร้อยละ)
2545	156,850,778.89	-	-
2546	173,255,273.11	+ 16,404,494.22	+ 10.46
2547	185,142,713.62	+ 11,887,440.51	+ 6.86
2548	198,495,281.98	+ 13,352,568.36	+ 7.21
2549	215,282,185.72	+ 16,786,903.74	+ 8.46

ตารางที่ 4.4 จำนวนเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	เงินรับฝาก (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (ร้อยละ)
2545	1,109,093,069.42	-	-
2546	1,265,898,419.68	+ 156,805,350.26	+ 14.14
2547	1,508,880,859.04	+ 242,982,439.36	+ 19.19
2548	1,622,200,098.30	+ 113,319,239.26	+ 7.51
2549	1,911,807,190.01	+ 289,607,091.71	+ 17.85

ตารางที่ 4.5 เงินสมาชิกผู้ระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	สมาชิกผู้ (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (ร้อยละ)
2545	3,134,655,100.00	-	-
2546	4,121,345,100.00	+ 986,690,000.00	+ 31.48
2547	4,536,887,800.00	+ 415,542,700.00	+ 10.08
2548	4,191,640,710.00	- 345,247,090.00	- 7.61
2549	3,249,134,100.00	- 942,506,610.00	- 22.49

ตารางที่ 4.6 เงินสมาชิกชำระค้ำระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	สมาชิกชำระค้ำ (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (ร้อยละ)
2545	2,814,559,590.43	-	-
2546	3,718,220,695.84	+ 903,661,105.41	+ 32.11
2547	3,931,278,091.53	+ 213,057,395.69	+ 5.73
2548	3,050,206,100.90	- 881,071,990.63	- 22.41
2549	2,814,884,565.17	- 235,321,535.73	- 7.71

ตารางที่ 4.7 ลูกหนี้เงินกู้คงเหลือของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	ลูกหนี้เงินกู้คงเหลือ (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (ร้อยละ)
2545	2,106,397,470.64	-	-
2546	2,509,521,874.80	+ 403,124,404.16	+ 19.14
2547	3,115,131,583.27	+ 605,609,708.47	+ 24.13
2548	4,256,566,192.37	+ 1,141,434,609.10	+ 36.64
2549	4,690,815,727.18	+ 434,249,534.81	+ 10.20

ตารางที่ 4.8 กำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	กำไรสุทธิ (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (บาท)	อัตราเพิ่ม (ลด) (ร้อยละ)
2545	98,089,757.79	-	-
2546	96,817,328.90	- 1,272,428.89	- 1.30
2547	101,650,231.94	+ 4,832,903.04	+ 4.99
2548	122,676,438.24	+ 21,026,206.30	+ 20.68
2549	135,195,268.41	+ 12,518,830.17	+ 10.20

การเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในช่วงเวลาปี 2545-2549 มีดังนี้

1. ด้านจำนวนสมาชิก

จากตารางที่ 4.1 จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 2545 มีทั้งสิ้น 7,353 ราย ในระหว่างการดำเนินงานเป็นเวลา 5 ปีนั้น มีทั้งการเพิ่มขึ้นและการลดลงของสมาชิกแตกต่างกันไป โดยเพิ่มขึ้นจากการสมัครใหม่ของผู้ราชการครู ถูกจ้างประจำ และพนักงานราชการที่มาบรรจุใหม่ การย้ายมารับราชการในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิจิตร และลดลงเนื่องจากสาเหตุการลาออก เสียชีวิต โอนไปสหกรณ์อื่นรวมถึงให้ออกจากทะเบียนสมาชิก ซึ่งสามารถแจกแจงได้ดังนี้ ในปี 2545-2546 จำนวนสมาชิกลดลง 1 ราย ปี 2546-2547 สมาชิกเพิ่มขึ้น 56 ราย ปี 2547-2548 สมาชิกเพิ่มขึ้น 112 ราย และปี 2548-2549 สมาชิกเพิ่มขึ้น 257 ราย ซึ่งการเพิ่มขึ้นของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นไปตามลักษณะการทำงานและสภาพธรรมชาติ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบผิดปกติแต่อย่างใด ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้มีนโยบายรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมายสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกอย่างต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี โดยสังเกตได้จากปี 2545-2549 สหกรณ์มีจำนวนสมาชิกออกระหว่างปีคิดเป็นร้อยละ 2.54 , 2.11, 1.69 , 1.41 และ 1.25 ของสมาชิกในแต่ละปีตามลำดับ ถึงแม้ว่าในระหว่างปีจะมีจำนวนสมาชิกออกอย่างต่อเนื่อง แต่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ก็สามารถรณรงค์ให้กลุ่มเป้าหมายสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของสหกรณ์เพื่อทดแทนสมาชิกเดิมที่ออกไปเป็นสัดส่วนที่มากกว่าจำนวนสมาชิกที่ออกระหว่างปีคิดเป็นร้อยละ 2.73, 2.09 , 2.49 , 2.99 และ 4.75 ของแต่ละปีตามลำดับ นอกจากนี้จะมีการรณรงค์รับสมัครสมาชิกเพิ่มอย่างต่อเนื่องแล้วยังได้มีนโยบายสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้แก่สมาชิกเดิม เพื่อให้สมาชิกเดิมคงสภาพการเป็นสมาชิก

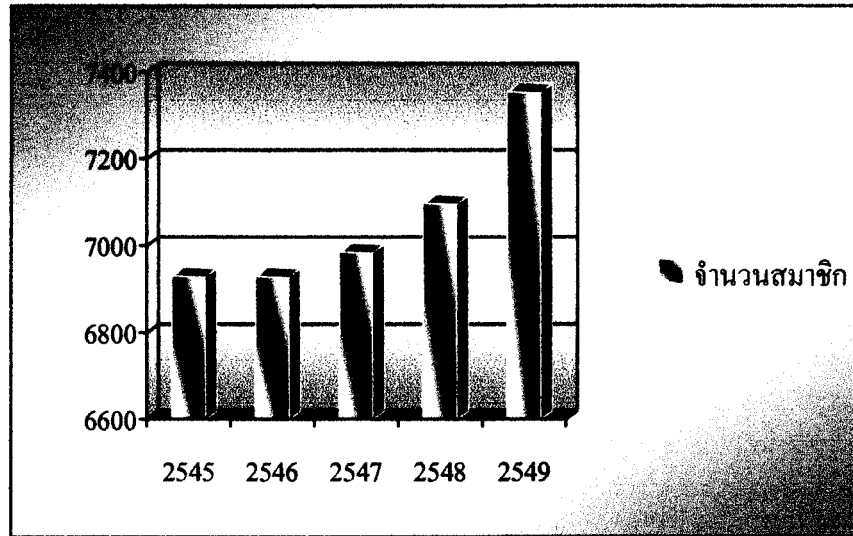
ของสหกรณ์ตลอดไปโดยจะเห็นได้จาก จำนวนสมาชิกออกระหว่างปีที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

ซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิก และการคงสภาพการเป็นสมาชิกอยู่ตลอดไปจะเกิดผลดีต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในด้านต่างๆ คือ

1.1 ทำให้มีการเพิ่มทุน เมื่อมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มีทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝากเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเพิ่มขึ้นของทั้งสองปัจจัยนี้จะมีผลทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีทุนในการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

1.2 ช่วยลดต้นทุน และเพิ่มกำไร เมื่อระดมทุนได้มากกว่าการใช้ไปของเงินทุน ทำให้มีเงินทุนเหลือ และสหกรณ์สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องไปกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น ช่วยลดค่าใช้จ่ายในส่วนของการดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เพราะ โดยปกติอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจะมีต้นทุนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินรับฝาก และเงินปันผล ให้กำไรสุทธิของสหกรณ์เพิ่มขึ้นด้วย

1.3 ทำให้เกิดการลงทุนเพิ่ม เมื่อมีส่วนต่างระหว่างทุนดำเนินงานที่ได้จากการระดมหุ้นกับการใช้ไปของเงินทุนสำหรับดำเนินธุรกิจในด้านต่างๆ ของสหกรณ์แล้ว สหกรณ์สามารถนำทุนส่วนต่างที่เหลือนั้นไปลงทุนเพิ่มได้ นอกจากนั้นการเพิ่มขึ้นของผลตอบแทนจากการลงทุน และการลดลงของค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ ย่อมส่งผลต่อกำไรสุทธิของสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปริมาณเงินที่จัดสรรจากกำไรสุทธิไปยังส่วนต่างๆ มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เช่น เงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน ทุนสำรอง ทุนสะสม โบนัสกรรมการ และเจ้าหน้าที่ซึ่งในส่วนของทุนสำรอง และทุนสะสมนั้นเมื่อมีจำนวนเงินเพิ่มมากขึ้นก็สามารถนำไปลงทุนเพิ่มในปีต่อๆ ไปได้อีกด้วย

ภาพที่ 4.1 จำนวนสมาชิกของสภามหาวิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์ จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สภามหาวิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์ จำกัด (2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ประจำปี 2549” รายงานกิจการประจำปี 2549: 5

2. ด้านการดำเนินธุรกิจ

จากตารางที่ 4.2-4.9 แสดงข้อมูลทางการเงินของสภามหาวิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์ จำกัด จะพบว่าสภามหาวิทยาลัยได้ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมฐานะความมั่นคงทางเศรษฐกิจของสมาชิก ซึ่งนับเป็นวัตถุประสงค์หลักของสภามหาวิทยาลัยทั่วไปในด้านการส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ รวมทั้งช่วยขจัดปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินของสมาชิกด้วย สภามหาวิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์ จำกัด ได้ดำเนินธุรกิจด้านการส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยจัดบริการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก และสำหรับด้านส่งเสริมการออมทรัพย์นั้นสภามหาวิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์ จำกัด กำหนดให้สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินชำระค่าหุ้นเป็นรายเดือนแก่สภามหาวิทยาลัยและจัดบริการรับฝากเงินประเภทต่างๆ ส่วนในด้านให้กู้ยืมเงินพบว่าได้แบ่งการให้บริการด้านการกู้ยืมเงินออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์การใช้เงินของสมาชิก จากผลการศึกษาสามารถแสดงการดำเนินธุรกิจด้านต่างๆ ของสภามหาวิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์ จำกัด ได้ดังนี้

2.1 ด้านส่งเสริมการออมทรัพย์ จากตารางที่ 4.2 การสะสมเงินทุนในรูปแบบทุนเรือนหุ้น ณ วันสิ้นปี 2549 สภามหาวิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์ จำกัด มีทุนเรือนหุ้นที่ชำระแล้วเป็นเงิน 1,752,920,670.00 บาท ซึ่งมีอัตราเพิ่มของทุนเรือนหุ้นโดยเฉลี่ยปีละ 149,677,280.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.06 และในปี 2548 มีอัตราเพิ่มของทุนเรือนหุ้นสูงสุดคือ 222,127,060.00

บาท คิดเป็นร้อยละ 15.64 และปี 2549 มีอัตราเพิ่มต่ำสุดคือ 110,370,100.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.72 คอปี ซึ่งการเพิ่มขึ้นของทุนเรือนหุ้นมาจากปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1.1 สหกรณ์มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงทำให้สามารถระดมทุนได้มากขึ้น

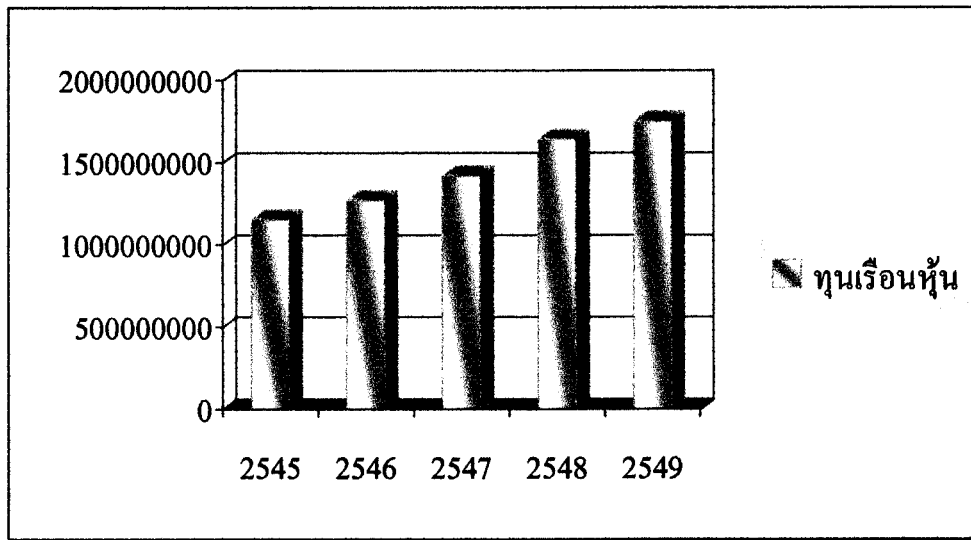
2.1.2 หุ้นในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นหุ้นที่มีราคาต่อหุ้นคงที่ ซึ่งลักษณะของหุ้นที่ค่อนข้างไม่เปลี่ยนแปลงราคา ทั้งในภาวะบวกและลบ ทำให้ความเสี่ยงในการถือหุ้นมีไม่มาก (<http://topicstock.pantip.com/sinthorn/topicstock/2008/01/I6260702.html>) เมื่อเทียบกับหุ้นอื่นในตลาดหุ้นที่มีราคาขึ้นลงตามภาวะตลาดแล้ว การถือหุ้นในสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด จึงมีความเสี่ยงต่ำกว่า ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สมาชิกหันมาให้ความสนใจในการถือหุ้นมากขึ้น

2.1.3 ความมีเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทำให้สมาชิกมั่นใจว่าเงินออมในลักษณะการถือหุ้นของตนเองนั้นจะไม่สูญเปล่า

2.1.4 จากผลการศึกษาผลตอบแทนเปรียบเทียบกับจากการถือสินทรัพย์ประเภทต่างๆ ของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2518-2548 พบว่าหากผู้ลงทุนถือสินทรัพย์ในระยะยาวแล้ว หุ้นจะเป็นสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดกว่าร้อยละ 2,900 หรือเฉลี่ยปีละ 96.67 โดยผลตอบแทนที่ได้เป็นตัวเลขจากการถือหุ้นมากกว่าที่ได้จากการถือเงินฝากกว่า 3 เท่าและมากกว่าการถือครองพันธบัตรกว่า 1.5 เท่า โดยการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศอื่นๆ ทั้งสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และญี่ปุ่น ที่หุ้นเป็นสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนในระยะยาวสูงสุดเช่นกัน(<http://www.set.or.th/ltf/30years.html>) ดังนั้น การถือหุ้นจึงเป็นการลงทุนที่ได้รับความนิยมสูงกว่าการลงทุนในทางเลือกอื่นเมื่อเทียบกับการถือเงินฝาก และการถือครองพันธบัตร และเป็นการลงทุนที่ได้รับความนิยมที่ค่อนข้างสม่ำเสมอ

2.1.5 ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

2.1.6 มีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง

ภาพที่ 4.2 จำนวนทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2549” รายงานกิจการประจำปี 2549: 5

2.2 การศึกษาด้านส่งเสริมการออมทรัพย์ โดยการรับฝากเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้มีการรับฝากเงินจากสมาชิก อันเป็นการให้บริการเพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยความสมัครใจ ซึ่งเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นการให้บริการรับฝากเงินประเภทออมทรัพย์เพียงประเภทเดียว โดยการฝากเงินสมาชิกสามารถฝากได้ 3 วิธี คือ

2.2.1 ฝากด้วยเงินสด เป็นการนำฝากด้วยเงินสดเข้าบัญชีฝากออมทรัพย์ให้ผู้ฝากเขียนใบฝากตามแบบที่สหกรณ์กำหนดให้ถูกต้องครบถ้วนพร้อมด้วยเงินสดที่ต้องการฝากยื่นต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน

2.2.2 ฝากด้วยการหักจากเงินเดือน ที่จ่ายโดยผู้ฝากจะต้องกรอกคำร้องตามแบบที่สหกรณ์กำหนดโดยให้ระบุระยะเวลาเริ่มต้นและจำนวนเงินให้ชัดเจน

2.2.3 ฝากโดยการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามของสหกรณ์ ผู้ฝากจะต้องโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในนามของสหกรณ์ เมื่อผู้ฝากโอนเงินเข้าบัญชีของสหกรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ฝากจะต้องแจ้งให้สหกรณ์ทราบในวันที่โอนเงินทันที โดยการส่งโทรสาร ใบฝากมายังสหกรณ์หรือโทรศัพท์แจ้งเจ้าหน้าที่ เป็นต้น เพื่อที่สหกรณ์จะได้บันทึกการฝากของผู้ฝากลงในบัญชีเงินฝากของผู้ฝากได้อย่างถูกต้อง สมาชิกสามารถโอนเงินเข้าบัญชี

สหกรณ์โดยผ่านธนาคาร ดังนี้ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารทหารไทย ธนาคารนครหลวงไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงศรีอยุธยา และ ธ.ก.ส.

โดยผู้เป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ สามารถถอนเงินในบัญชีของตนเองเท่าใดก็ได้ ตามจำนวนที่ตนมีอยู่ในบัญชี ทั้งนี้ ต้องมียอดเงินฝากคงเหลือในบัญชีไม่ต่ำกว่า 10 บาทเสมอ

อัตราดอกเบี้ยของเงินฝากออมทรัพย์จะเป็นไปตามประกาศเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ซึ่งสหกรณ์จะประกาศให้ทราบเป็นคราวๆ ไป โดยสหกรณ์จะคำนวณดอกเบี้ยให้เป็นรายวันและโอนเข้าบัญชีเงินฝากเดือนละครั้ง สมาชิกจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้

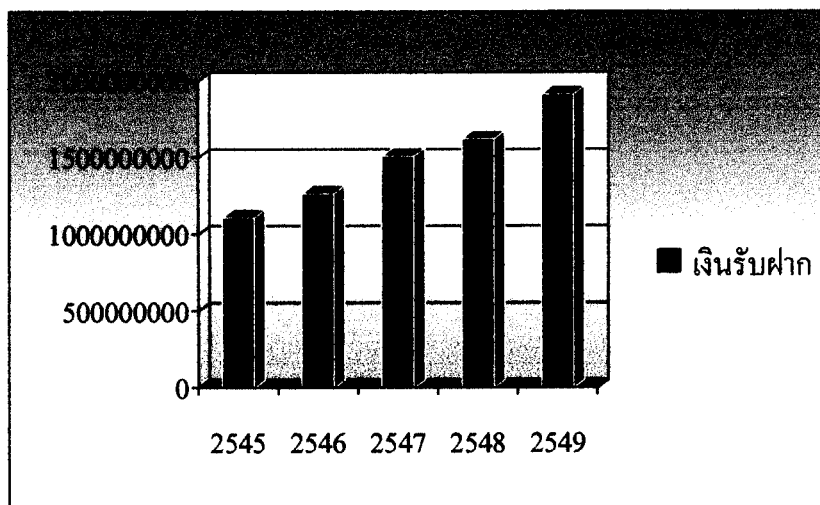
จากตารางที่ 4.4 จะเห็นว่า ณ วันสิ้นปีทางบัญชี 2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีเงินรับฝากจำนวน 1,911,807,190.01 บาท อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยของเงินรับฝากในช่วงปี 2545-2549 คือปีละ 200,678,530.15 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.67 และพบว่าในปี 2547 มีอัตราเพิ่มสูงสุดคือ 242,982,439.36 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.19 และปี 2548 มีอัตราเพิ่มต่ำสุดคือ 113,319,239.26 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.51 ซึ่งปัจจัยที่มีผลทำให้เงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องคือ

1) จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดเพิ่มขึ้น สมาชิกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดการออมของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก คือ จำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง จะสอดคล้องกับปริมาณเงินรับฝากโดยเฉลี่ยของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราเพิ่มขึ้นหรือลดลงในปีนั้นๆ ด้วย

2) รายได้เงินเดือนของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์เพิ่มขึ้น สมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและลูกจ้างประจำสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่จังหวัดพิจิตรซึ่งข้าราชการดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนปีละ 2 ครั้ง จึงทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น และย่อมส่งผลให้สมาชิกมีความสามารถในการออมเพิ่มขึ้นด้วย

3) ผลตอบแทนจากการออม การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด จะเป็นไปตามประกาศเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ซึ่งสหกรณ์จะประกาศให้ทราบเป็นคราวๆ ไป โดยสหกรณ์จะคำนวณดอกเบี้ยให้เป็นรายวัน และโอนเข้าบัญชีเงินฝากเดือนละครั้ง จึงทำให้เงินฝากประเภทออมทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ซึ่งถือว่าเป็นเงินลงทุนระยะสั้นให้ผลตอบแทนสูงกว่าเมื่อเทียบกับธนาคารอื่นที่ถึงแม้ว่าดอกเบี้ยเงินฝากจะมีอัตราเท่ากันแต่ก็คำนวณดอกเบี้ยให้เพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้น และนอกจากนั้นดอกเบี้ยเงินฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ยังได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้สมาชิกหันมาออมเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เพิ่มขึ้น

4) ภาระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นปัจจัยที่กำหนดการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยหนี้สินมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับเงินรับฝาก เพราะหากสมาชิกมีภาระหนี้สินลดลงย่อมส่งผลให้สมาชิกมีความสามารถในการออมเพิ่มขึ้น โดยสังเกตได้จากตารางที่ 4.4 เมื่อนำมาคิดอัตราส่วนเงินรับฝากต่อสมาชิก ในปี 2546-2549 สหกรณ์มีจำนวนเงินรับฝากต่อสมาชิกหนึ่งคนเมื่อเทียบกับปีก่อนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.15 , 18.24 , 5.81 และ 13.73 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินรับฝากของสหกรณ์มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี และจากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาอัตราส่วนของหนี้สินต่อสมาชิกในปี 2546-2549 พบว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อสมาชิกเมื่อเทียบกับปีก่อนคิดเป็นร้อยละ 31.50 , 9.20 , (9.06) และ (25.20) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินให้สมาชิกกู้ระหว่างปีของสหกรณ์มีสัดส่วนที่ลดลง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการลดลงของเงินให้กู้ระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครุพิจักร จำกัดเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เงินรับฝากของสหกรณ์มีปริมาณเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 4.3 จำนวนเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ครุพิจักร จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครุพิจักร จำกัด (2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2549” รายงานกิจการประจำปี 2549: 5

2.3 การศึกษาด้านให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก จากตารางที่ 4.5 พบว่าในปี 2546-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีการให้บริการในด้านให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกระหว่างปีเพิ่มขึ้น ร้อยละ 31.48 , 10.08 , (7.61) และ (22.49) ตามลำดับ ในด้านเงินสมาชิกชำระคืนระหว่างปีของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในตารางที่ 4.6 พบว่าในปี 2546-2547 สหกรณ์ได้รับเงินชำระคืน จากสมาชิกเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.11 , 5.73 ตามลำดับ และในปี 2548-2549 เงินชำระคืนจากสมาชิก ลดลงเมื่อเทียบกับปีก่อนร้อยละ (22.41) และ (7.71) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการลดลงของเงินให้ สมาชิกกู้ระหว่างปี 2548-2549 เท่ากับร้อยละ (7.61) และ (22.49) ตามลำดับ สำหรับเงินให้กู้ ระหว่างปีในช่วง พ.ศ. 2545-2549 สามารถแยกตามประเภทเงินให้กู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด ซึ่งแบ่งประเภทเงินกู้ดังนี้

2.3.1 เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน สมาชิกสามารถกู้เงินฉุกเฉินในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉิน หรือมีเหตุอันจำเป็นรีบด่วนโดยสหกรณ์จะให้เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉินแก่สมาชิกผู้กู้คนหนึ่งๆ นั้น โดย กู้ได้ครั้งหนึ่งของเงินได้รายเดือนไม่เกิน 15,000 บาทส่งชำระไม่เกิน 3 งวด (เดือน) และต้องมีเงินได้ รายเดือนคงเหลือ ณ ที่จ่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ 20

2.3.2 เงินกู้สามัญสมาชิกสามารถกู้สามัญได้สำหรับการอันจำเป็นหรือมีประโยชน์ ต่างๆ โดย

1) จะต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์ติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ยกเว้น ครูผู้ช่วยและพนักงานราชการ ต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์ติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี

2) สามารถกู้ภายใน 45 เท่าของเงินได้รายเดือน แต่ไม่เกิน 1,200,000 บาท สมาชิกในสังกัด โรงเรียนเอกชน ครูผู้ช่วยและพนักงานราชการ กู้ได้ไม่เกิน 15 เท่าของเงินได้ รายเดือน ในกรณีใช้ทุนเรือนหุ้น หรือเงินฝากออมทรัพย์ค้ำประกันกู้ได้ 90% ของทุนเรือนหุ้นหรือ เงินฝากออมทรัพย์

3) ต้องมีหุ้นไม่น้อยกว่า 25% ของวงเงินกู้ยืม

4) ต้องมีเงินเหลือรับ ณ ที่จ่ายไม่น้อยกว่า 20%

5) ส่งชำระเป็นงวดรายเดือนแบบธรรมดาหรือแบบก้าวหน้าไม่เกิน 120 งวด (สมาชิกที่เป็นครูผู้ช่วยและพนักงานราชการ ส่งชำระไม่เกิน 60 งวด)

6) สำหรับสมาชิกที่เป็นหนี้เงินกู้สามัญเดิมอยู่ จะขอกู้เงินสามัญใหม่ ในกรณีส่งแบบธรรมดา จะต้องผ่อนชำระหนี้ไม่น้อยกว่า 4 งวดและในกรณีส่งแบบก้าวหน้าจะต้อง ผ่อนชำระหนี้ไม่น้อยกว่า 6 งวด จึงจะมีสิทธิ์กู้เงินสามัญใหม่ได้

โดยที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความสามารถจัดสรรเงินให้กู้ยืมแก่สมาชิก จนถึงปีทางบัญชี 2549 ทั้งสิ้น 3,249,134,100.00 บาท สมาชิกมีความสามารถในการชำระเงินกู้คืน

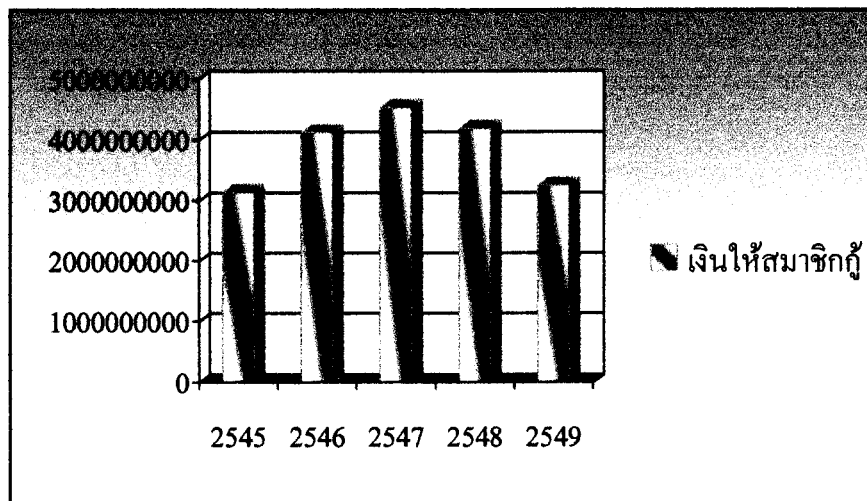
แก่สหกรณ์เป็นจำนวน 2,814,884,565.17 บาท และมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเท่ากับ 1,734,630.75 บาท ซึ่งหากเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินระหว่างค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อแล้ว จะพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่อปี 2549 เท่ากับร้อยละ 0.053 ซึ่งลดลงจากร้อยละ 0.069 ณ ปี 2548 นั้นแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความสามารถและมีพัฒนาการในการบริหารจัดการลูกหนี้เงินกู้ที่ดี จึงทำให้มีสัดส่วนค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญต่อเงินให้สินเชื่ออยู่ในระดับที่ต่ำมากดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.9 เงินให้สมาชิกกู้ระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด แยกตามประเภท
เงินให้กู้ปี 2545-2549

ปี	เงินให้สมาชิกกู้ ทั้งหมด (บาท)	เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน (บาท)	เงินกู้สามัญ (บาท)	เงินกู้พิเศษ (บาท)
2545	3,134,655,100.00	40,764,100.00	3,089,590,000.00	4,301,000.00
2546	4,121,345,100.00	38,776,100.00	4,069,512,000.00	13,057,000.00
2547	4,536,887,800.00	47,777,600.00	4,442,478,200.00	46,632,000.00
2548	4,191,640,710.00	50,122,500.00	4,025,211,910.00	116,306,300.00
2549	3,249,134,100.00	60,509,500.00	3,118,648,600.00	69,976,000.00
รวม	19,233,662,810.00 (100%)	237,949,800.00 (1.24%)	18,745,440,710.00 (97.46%)	250,272,300.00 (1.30%)

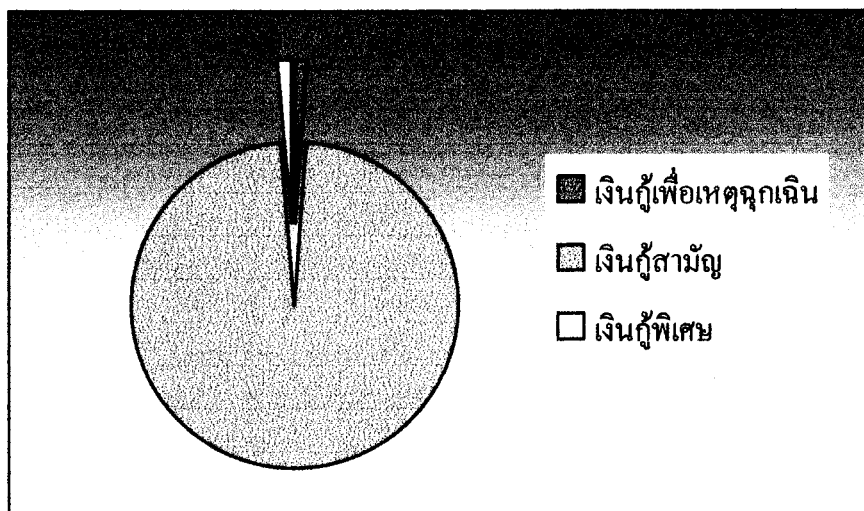
ตารางที่ 4.10 ค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	เงินให้สมาชิกกู้ (บาท)	เงินชำระคืนเงินกู้ ระหว่างปี (บาท)	ค่าเพื่อหนี้สงฆ์ จะสูญ (บาท)	ค่าเพื่อหนี้สงฆ์จะสูญ ต่อเงินให้สินเชื่อ (ร้อยละ)
2545	3,134,655,100.00	2,814,559,590.43	2,272,215.87	0.072
2546	4,121,345,100.00	3,718,220,695.84	2,966,574.31	0.072
2547	4,536,887,800.00	3,931,278,091.53	2,220,828.87	0.049
2548	4,191,640,710.00	3,050,206,100.90	2,871,591.04	0.069
2549	3,249,134,100.00	2,814,884,565.17	1,734,630.75	0.053

ภาพที่ 4.4 จำนวนเงินให้สมาชิกกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2549” รายงานกิจการประจำปี 2549: 5

ภาพที่ 4.5 ส่วนประกอบเงินให้สมาชิกผู้ระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด
(ค่าเฉลี่ยปี 2545-2549)

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2545-2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ประจำปี 2545-2549” รายงานกิจการประจำปี 2545-2549: 6

สำหรับเงินให้กู้ระหว่างปีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในช่วงปี 2545-2549 ซึ่งจากข้อมูลได้แยกตามประเภทเงินให้กู้ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 4.9 และภาพที่ 4.5 ทำให้ทราบว่าโดยเฉลี่ยแล้วสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้จัดสรรเงินให้กู้ประเภทสามัญมากที่สุดเป็นจำนวนเงิน 18,745,440,710.00 บาท หรืออัตราร้อยละ 97.46 รองลงมาคือเงินให้กู้ประเภทพิเศษเป็นจำนวนเงิน 250,272,300.00 บาท หรืออัตราร้อยละ 1.30 และจัดสรรเงินให้กู้ประเภทฉุกเฉินน้อยที่สุด เป็นจำนวนเงิน 237,949,800.00 บาท หรืออัตราร้อยละ 1.24 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินธุรกิจด้านให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิกมีปริมาณธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือธุรกิจให้บริการรับฝากเงินและการสะสมทุนในรูปแบบเงินฝากตามลำดับ

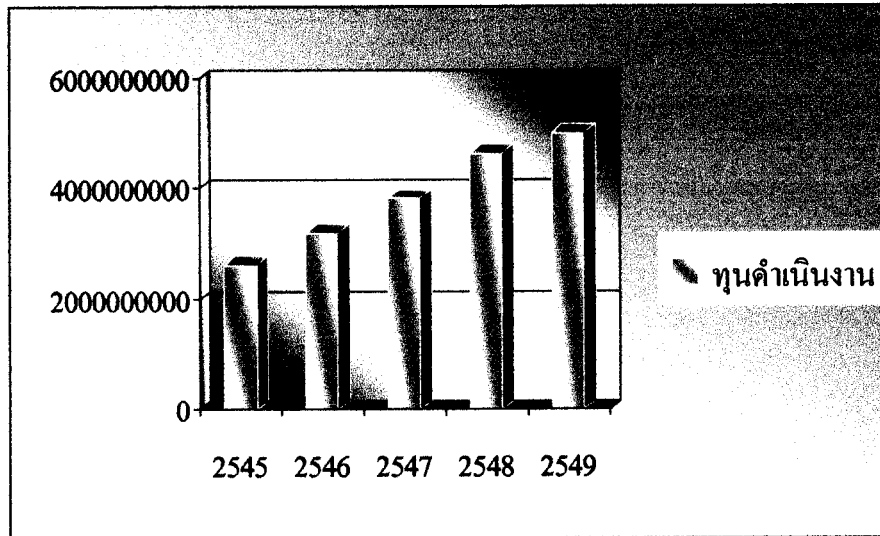
3. ด้านเงินทุน

จากตารางที่ 4.11 พบว่าทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ส่วนใหญ่มาจากทุนของสหกรณ์ซึ่งประกอบด้วยทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมต่างๆ และกำไรสุทธิ คิดเป็นร้อยละ 45.32 ของทุนดำเนินงานโดยในปี 2545-2549 เงินทุนของสหกรณ์มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของทุนเรือนหุ้น ทุนสำรองและทุนสะสมต่างๆ และกำไรสุทธิในแต่ละปี รองลงมาคือเงินรับฝากจากสมาชิกคิดเป็นร้อยละ 38.44 และจากการกู้ยืมและเบิกเกินบัญชีธนาคารรวมทั้งหนี้สินระยะยาวอื่นๆ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.23

ของทุนดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในด้านความสามารถในการจัดหาเงินทุนดำเนินงาน ทั้งในด้านการระดมทุน การระดมเงินออมจากสมาชิก และความสามารถในการทำกำไรเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้เงินทุนจึงทำให้สหกรณ์ต้องจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอกเพื่อเสริมสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

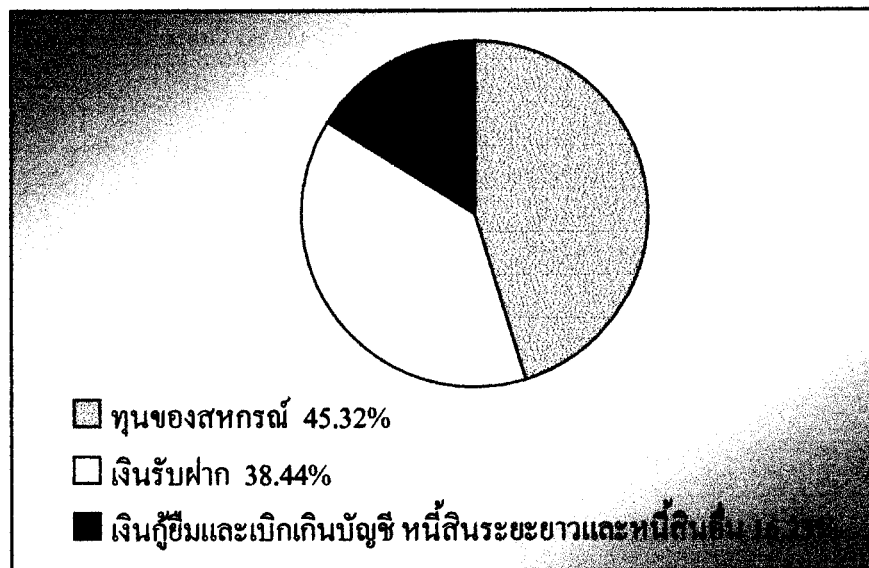
ตารางที่ 4.11 แหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด แยกตามประเภทแหล่งที่มาปี 2545-2549

ปี	แหล่งที่มาของเงินทุน			
	ทุนดำเนินงาน	ทุนของสหกรณ์	เงินรับฝาก	เงินกู้ยืมและเบิกเกินบัญชี หนี้สินระยะยาว และหนี้สินอื่น
2545	2,617,279,899.53	1,409,152,086.68	1,109,093,069.42	99,034,743.40
2546	3,202,951,762.30	1,542,389,822.01	1,265,898,419.68	394,663,520.31
2547	3,820,890,342.03	1,707,216,455.56	1,508,880,859.04	604,793,027.43
2548	4,649,723,437.92	1,963,722,290.22	1,622,200,098.30	1,063,801,049.40
2549	5,005,640,333.04	2,123,413,554.13	1,911,807,190.01	970,419,588.90
รวม	19,296,485,774.82 (100%)	8,745,894,208.60 (45.32%)	7,417,879,636.45 (38.44%)	3,132,711,929.44 (16.23%)

ภาพที่ 4.6 จำนวนทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2549” รายงานกิจการประจำปี 2549: 5

ภาพที่ 4.7 ส่วนประกอบของทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (ค่าเฉลี่ยปี 2545-2549)

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2545-2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2545-2549” รายงานกิจการประจำปี 2545-2549: 26

4. ด้านกำไรขาดทุน

หากพิจารณาเฉพาะด้านกำไรขาดทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในตารางที่ 4.12 จะพบว่า มีผลกำไรอย่างต่อเนื่องทุกปี และในบางปีก็มีผลกำไรที่ลดลงอย่างไรก็ตาม สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ก็มีผลกำไรสุทธิประจำปีออกอย่างต่อเนื่องทุกปีโดยเฉลี่ยแล้ว สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีผลกำไรสุทธิเฉลี่ย 110,885,805.06 บาทต่อปี โดยปีที่ทำกำไรสูงสุดในช่วงนี้คือ ปี 2549 โดยมีกำไรสุทธิจำนวน 135,195,268.41 บาท และยังพบอีกว่าด้านรายได้ และค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากดอกเบี้ยรับ และรายได้อื่นๆ อันได้แก่ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ดอกเบี้ยเงินฝากสหกรณ์ ดอกเบี้ยตั๋วสัญญาใช้เงิน ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าบำรุงห้องประชุม ผลตอบแทนการลงทุนถือหุ้น กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ และรายได้เบ็ดเตล็ด ส่วนด้านค่าใช้จ่ายนั้น ส่วนใหญ่เป็นดอกเบี้ยจ่ายที่เหลือเป็นประเภทค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในกิจการสหกรณ์ฯ แยกเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ดังนี้

4.1 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ เช่น เงินเดือนและค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา บำเหน็จเจ้าหน้าที่ ค่าสวัสดิการเจ้าหน้าที่ และค่าประกันสังคมและเงินสมทบ เป็นต้น

4.2 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์ เช่น ค่าเสื่อมราคา สิทธิการเช่าอาคารตัดจ่าย สิทธิการใช้ซอฟต์แวร์ตัดจ่าย ส่วนปรับปรุงอาคารสำนักงานตัดบัญชี ค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ค่าซ่อมแซม ค่าเช่าอาคารหน่วยบริการ ค่าไฟฟ้าและน้ำประปา และค่าพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสมาชิก เช่น เงินสมทบเงินฝากกองทุนสวัสดิการบำเหน็จสมาชิก เงินสมทบเงินฝากกองทุนเพื่อคุ้มครองสมาชิก ค่าใช้จ่ายเงินสวัสดิการคุ้มครองครอบครัวสมาชิก ค่าเบี้ยประชุมตัวแทนกลุ่มสมาชิก ค่าพาหนะตัวแทนกลุ่มสมาชิก และค่าตอบแทนตัวแทนกลุ่มสมาชิก เป็นต้น

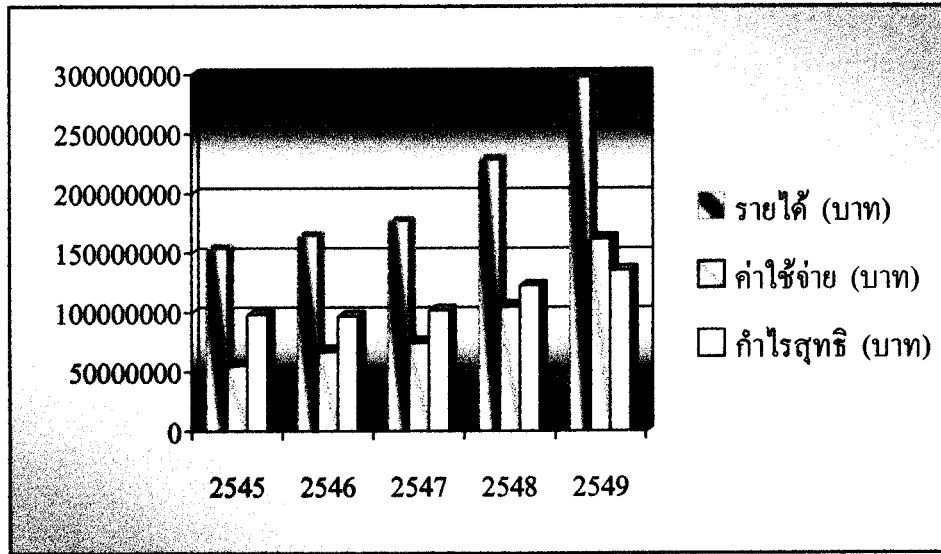
4.4 ค่าใช้จ่ายดำเนินงานอื่นๆ เช่น ค่าเบี้ยประชุมกรรมการ ค่ารับรอง ค่าตอบแทน ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าของใช้สำนักงาน ค่าใช้จ่ายในการประชุมใหญ่ ค่าใช้จ่ายประชาสัมพันธ์ ค่าไปรษณีย์ ค่าโทรศัพท์ ค่าธรรมเนียมธนาคาร ค่าพาหนะปฏิบัติงานหน่วย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าภาษีโรงเรียน ค่าหนังสือพิมพ์ ค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ ค่าใช้จ่ายทุนการศึกษาวิจัย ค่าธรรมเนียมวิชาชีพ ค่าจัดพิมพ์หนังสือรวม พ.ร.บ. ข้อบังคับค่าบำรุงรักษารถยนต์ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ค่าทำความสะอาดสำนักงานสหกรณ์ ค่าตอบแทนการเลือกตั้ง ค่าของสมนาคุณ ค่าเช่าวงจรโทรศัพท์ ค่าเบี้ยประกันภัย เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่าในปี 2545-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีกำไรเฉลี่ยต่อสมาชิก 1 คนเท่ากับ 14,156.41, 13,974.79, 14,554.73, 17,288.11 และ 18,386.41 บาทตามลำดับ มีอัตราการเติบโตของกำไร (เมื่อเทียบกับปีก่อน) เท่ากับร้อยละ (1.30), 4.99, 20.68 และ 10.20 ตามลำดับ โดยสหกรณ์มีรายได้จากดอกเบี้ยรับและผลตอบแทนจากการลงทุน เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ทั้งนี้เป็นผลมาจากสหกรณ์มีความสามารถในการจัดหาเงินทุนได้เพิ่มขึ้น และมีความสามารถในการบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ในส่วนของค่าใช้จ่ายที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีพบว่าส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับดอกเบี้ย ที่เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของทุนเรือนหุ้น และเงินฝากจากสมาชิก ถึงแม้ว่าการระดมเงินทุน และเงินออมจากสมาชิกจะทำให้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยของสหกรณ์เพิ่มขึ้น แต่เงินทุนดังกล่าวก็สามารถนำไปลงทุนเพื่อสร้างรายได้แก่สหกรณ์เพิ่มขึ้น และเป็นการเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าดอกเบี้ยจ่าย

ในส่วนของรายได้ ค่าใช้จ่ายและกำไรขาดทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด สามารถแสดงได้ตามตารางที่ 4.12 ส่วนภาพแสดงการเติบโตของทุนเรือนหุ้น เงินรับฝาก กำไรสุทธิ และทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด แสดงไว้ในภาพที่ 4.9

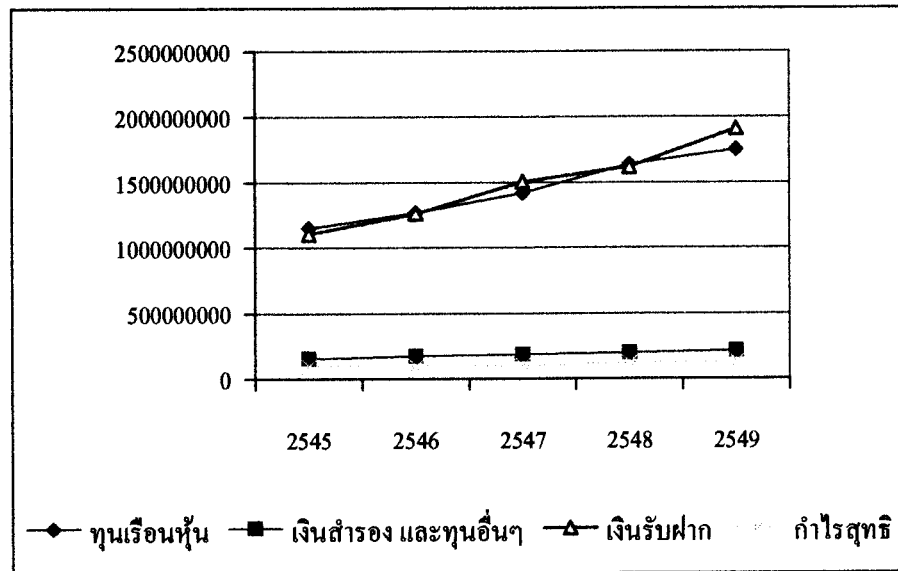
ตารางที่ 4.12 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

รายการ	หน่วย : บาท				
	2545 จำนวนเงิน	2546 จำนวนเงิน	2547 จำนวนเงิน	2548 จำนวนเงิน	2549 จำนวนเงิน
รายได้					เฉลี่ย
ดอกเบี้ยรับ	9,776,010.00	156,954,510.77	163,865,858.92	227,448,274.95	295,910,836.64
รายได้อื่นๆ	3,587,140.86	7,094,506.49	12,388,539.48	348,567.58	1,049,767.00
รวมรายได้	153,363,150.86	164,049,017.26	176,254,398.40	227,796,842.53	296,960,603.64
ค่าใช้จ่าย					
ดอกเบี้ยจ่าย	41,698,047.94	50,196,671.18	55,718,921.28	81,234,652.95	138,837,777.89
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	13,575,345.13	17,035,017.18	18,885,245.18	23,885,751.34	22,927,557.34
รวมค่าใช้จ่าย	55,273,393.07	67,231,688.36	74,604,166.46	105,120,404.29	161,765,335.23
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	98,089,757.79	96,817,328.90	101,650,231.94	122,676,438.24	135,195,268.41
					110,885,805.06

ภาพที่ 4.8 รายได้ ค่าใช้จ่าย และทำไรสุทธิของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2545-2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2545-2549” รายงานกิจการประจำปี 2545-2549: 27

ภาพที่ 4.9 จำนวนทุนดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2549” รายงานกิจการประจำปี 2549: 5

5. ด้านฐานะทางการเงิน

การศึกษาในด้านฐานะทางการเงินจะทำการศึกษาโดยพิจารณาจากด้านสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ซึ่งสรุปได้ดังนี้

5.1 ด้านสินทรัพย์ ประกอบด้วย สินทรัพย์หมุนเวียน และสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน โดยในส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนจะประกอบด้วย เงินสดและเงินฝากธนาคาร เงินฝากสหกรณ์ ลูกหนี้ระยะสั้น ดอกเบี้ยเงินให้กู้ระยะสั้น วัสดุคงเหลือ และสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ได้แก่ ดอกเบี้ย ประกันภัยจ่ายล่วงหน้า ค่าเช่าวงจร โทรศัพท์จ่ายล่วงหน้า ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ดอกเบี้ยเงินฝาก สหกรณ์อื่นค้างรับ และในส่วนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนก็คือรายการต่างๆ ทางด้านสินทรัพย์ ซึ่งไม่ได้อยู่ในสินทรัพย์หมุนเวียน ได้แก่ เงินลงทุนระยะยาว ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ รถยนต์ รวมถึงเครื่องใช้สำนักงาน และสินทรัพย์อื่นๆ ดังรายการแสดงสินทรัพย์ในตารางที่ 4.13 และภาพที่ 4.10

5.2 ด้านหนี้สินพบว่า ณ สิ้นปี 2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีหนี้สินรวมกันทั้งสิ้น 2,882,226,778.91 บาท ซึ่งในจำนวนหนี้สินดังกล่าวประกอบไปด้วยหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งได้แก่ เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารและเงินกู้ยืม เงินรับฝาก เงินฝากสวัสดิการเพื่อสงเคราะห์ครอบครัวสมาชิก เงินฝากกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้กู้ เงินฝากสวัสดิการเพื่อสงเคราะห์สมาชิก และหนี้สินหมุนเวียนอื่น ประกอบด้วย เงินช่วยเหลือครอบครัวสมาชิก ดอกเบี้ยเงินฝากเพื่อค้ำประกันค้ำจ่าย เงินค้ำจ่าย ดอกเบี้ยเงินบำเหน็จสมาชิกค้ำจ่าย ดอกเบี้ยเงินกองทุนเพื่อคุ้มครองสมาชิกฯ เงินรอตรวจสอบ ภาษีหัก ณ ที่จ่าย เงินรอจ่ายคืน เงินเบิกเกินบัญชี และเงินช่วยเหลือครอบครัวสมาชิก ส.ค.ช. นอกจากหนี้สินหมุนเวียนแล้ว ยังมีหนี้สินอื่น ประกอบด้วย เงินประกันเจ้าหน้าที่ เงินสำรองบำเหน็จเจ้าหน้าที่ เงินฝากกองทุนสวัสดิการบำเหน็จสมาชิก เงินฝากกองทุนเพื่อคุ้มครองสมาชิก ซึ่งแสดงตามตารางที่ 4.14 และภาพที่ 4.11

5.3 ด้านทุนของสหกรณ์ฯ พบว่า ณ สิ้นปี 2549 มีทุนของสหกรณ์ฯ ทั้งสิ้น 2,123,413,554.13 บาท โดยมีทุนเรือนหุ้นเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดมีจำนวน 1,452,787,790.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 83.06 รองลงมาคือทุนสำรองมีจำนวน 179,671,685.95 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.27 และกำไรสุทธิรวมกับทุนสะสมต่างๆ ซึ่งได้แก่ ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่นๆ โดยทุนเรือนหุ้นซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญมีอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 11.06 ต่อปี ส่วนทุนสำรองที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญรองลงมามีอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 8.25 ต่อปี สำหรับตารางแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (ด้านทุนของสหกรณ์) ได้แสดงในตารางที่ 4.15 และภาพที่ 4.12 และภาพที่ 4.13

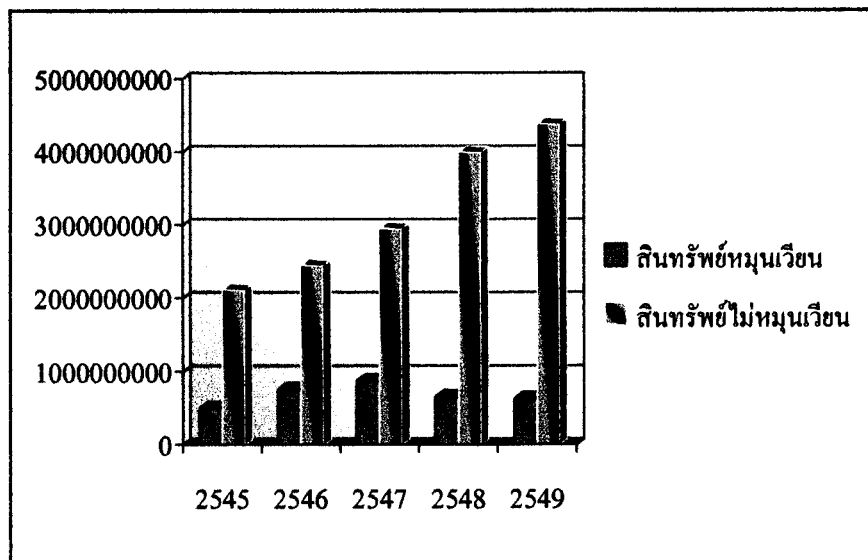
ภาพรวมในด้านฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในช่วงปี 2545-2549 มีพัฒนาการที่ดีขึ้น โดยจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของสินทรัพย์ ทุนของสหกรณ์ และหนี้สินของสหกรณ์ โดยสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่เฉลี่ยร้อยละ 82.30 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้นเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนซึ่งประกอบด้วยลูกหนี้ระยะยาวในปี 2545-2549 ถึงร้อยละ 99.50 , 99.34 , 99.49 , 99.42 และ 99.50 ตามลำดับ ในด้านทุนของสหกรณ์โดยเฉลี่ยร้อยละ 83.06 ของทุนทั้งสิ้นเป็นการเพิ่มขึ้นจากทุนเรือนหุ้น และในส่วนของหนี้สินที่เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เฉลี่ยร้อยละ 96.59 ของหนี้สินทั้งสิ้นเป็นหนี้สินหมุนเวียนซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝากจากสมาชิกในปี 2545-2549 ถึงร้อยละ 93.84 , 77.60 , 72.47 , 63.54 และ 69.73 แสดงว่าสหกรณ์มีฐานะทางด้านการเงินที่ดีขึ้นจากเงินทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง กำไรสุทธิประจำปี ทุนสะสมอื่นๆ และเงินออมจากสมาชิกที่เพิ่มขึ้น (ดูจากจำนวนเงินรับฝากของสหกรณ์ ในตารางที่ 4.4) แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการกู้ยืมเงินของสมาชิกที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้สหกรณ์ต้องหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอกเพิ่มเพื่อสนองความต้องการกู้ยืมเงินของสมาชิก โดยดูได้จากสัดส่วนเงินรับฝากต่อหนี้สินหมุนเวียนที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.13 จำนวนสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	สินทรัพย์ทั้งสิ้น (บาท)	สินทรัพย์หมุนเวียน (บาท)	สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน และสินทรัพย์อื่น (บาท)
2545	2,617,279,899.53	500,870,947.25	2,116,408,952.28
2546	3,202,951,762.30	756,457,301.56	2,446,494,460.74
2547	3,820,890,342.03	870,710,951.54	2,950,179,390.49
2548	4,649,723,437.92	658,045,284.95	3,991,678,152.97
2549	5,005,640,333.04	628,533,291.04	4,377,107,042.00
เฉลี่ย	3,859,297,154.96 (100%)	682,923,555.27 (17.70%)	3,176,373,599.70 (82.30%)

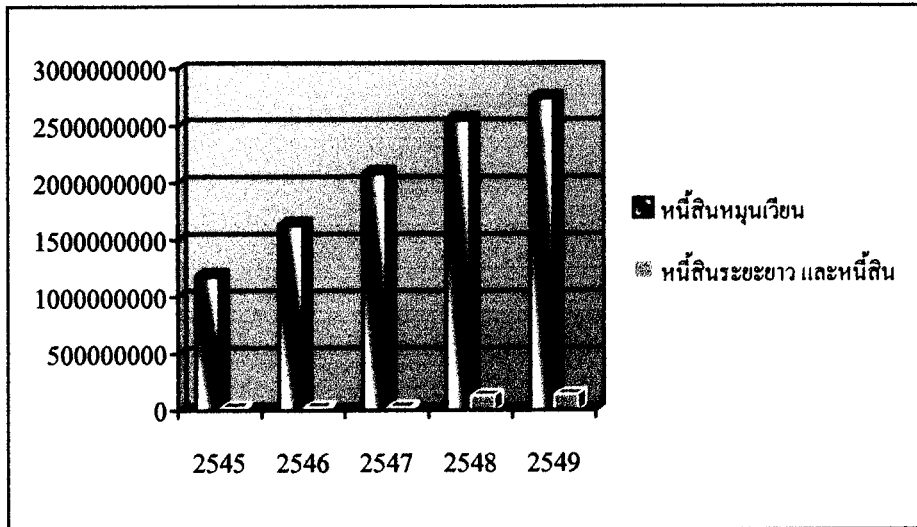
ตารางที่ 4.14 จำนวนหนี้สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	หนี้สินทั้งสิ้น (บาท)	หนี้สินหมุนเวียน (บาท)	หนี้สินระยะยาว และหนี้สินอื่นๆ (บาท)
2545	1,208,127,812.85	1,181,930,031.12	26,197,781.73
2546	1,660,561,940.29	1,631,223,796.57	29,338,143.72
2547	2,113,673,886.47	2,082,187,748.61	31,486,137.86
2548	2,686,001,147.70	2,553,217,662.98	132,783,484.72
2549	2,882,226,778.91	2,741,807,190.01	140,419,588.90
เฉลี่ย	2,110,118,313.24 (100%)	2,038,073,285.86 (96.59%)	72,045,027.39 (3.41%)

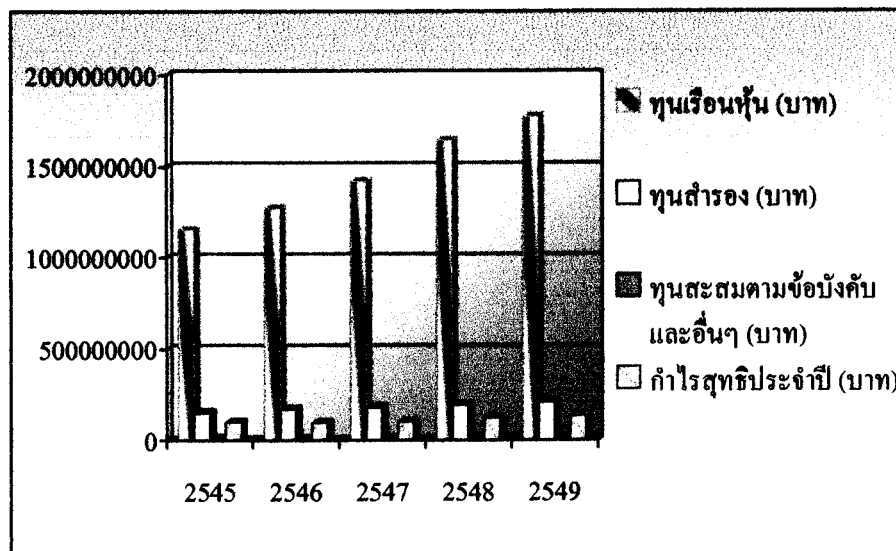
ภาพที่ 4.10 สถานะการเงิน (ด้านสินทรัพย์) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2545-2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2545-2549” รายงานกิจการประจำปี 2545-2549: 20

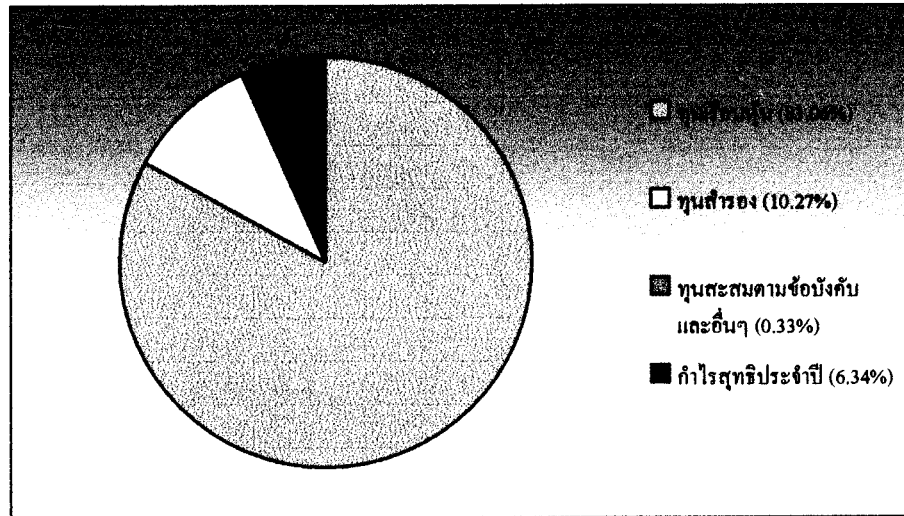
ภาพที่ 4.11 ฐานะการเงิน (ด้านหนี้สิน) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2545-2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2545-2549” รายงานกิจการประจำปี 2545-2549: 20

ภาพที่ 4.12 ฐานะการเงิน (ด้านทุนของสหกรณ์) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดปี 2545-2549

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2545-2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ประจำปี 2545-2549” รายงานกิจการประจำปี 2545-2549: 20

ภาพที่ 4.13 ส่วนประกอบทุนของสหกรณ์ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด
(ค่าเฉลี่ยปี 2545-2549)

ที่มา: สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2545-2549) “รายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์
ประจำปี 2545-2549” รายงานกิจการประจำปี 2545-2549: 20

ตารางที่ 4.15 การเปลี่ยนแปลงด้านทุนของสหกรณ์ ของสหกรณ์ออมทรัพย์พิจิตร จำกัด ปี 2545-2549

ปี	ทุนของสหกรณ์ฯ ทั้งสิ้น		ทุนสำรอง	ทุนสะสมตามข้อบังคับและอื่นๆ		กำไรสุทธิประจำปี
	(บาท)	(บาท)		(บาท)	(บาท)	
2545	1,409,152,086.68	1,154,211,550.00	149,683,484.58	7,167,294.31	98,089,757.79	
2546	1,542,389,822.01	1,272,317,220.00	168,534,335.32	4,720,937.79	96,817,328.90	
2547	1,707,216,455.56	1,420,423,510.00	178,467,707.33	6,675,006.29	101,650,231.94	
2548	1,963,722,290.22	1,642,550,570.00	193,066,498.40	5,428,783.58	122,676,438.24	
2549	2,123,413,554.13	1,774,436,100.00	208,606,404.14	5,175,781.58	135,195,268.41	
เฉลี่ย	1,749,178,841.72	1,452,787,790.00	179,671,685.95	5,833,560.71	110,885,805.06	
	(100%)	(83.06%)	(10.27%)	(0.33%)	(6.34%)	

หน่วย : บาท

บทที่ 5

การวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

การศึกษาในบทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ซึ่งทำการวิเคราะห์ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 2547-2549 โดยยึดหลัก “CAMEL analysis” เป็นแนวทางในการประเมิน และใช้โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการคำนวณในโปรแกรม CFSAWS:ss จะนำมาวิเคราะห์ใน 2 ส่วน คือ ในส่วนของกระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และในส่วนของกระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Peer group) ผลการศึกษาในบทนี้จะทำให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ มีจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านใด เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาปรับปรุงและเสริมสร้างให้สหกรณ์มีความมั่นคงต่อไป

หลักการพิจารณาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

การศึกษาเรื่องความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้ใช้ข้อมูลจากงบแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ตั้งแต่ปี 2547-2549 โดยยึดหลัก “CAMEL analysis” เป็นแนวทางในการประเมิน และใช้โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ

โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน หรือ CFSAWS:ss (Cooperative Financial Surveillance and Warning System : set standard) เป็นเทคโนโลยีเครื่องมือเตือนภัยทางการเงินที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยเหลือผู้ใช้งานให้สามารถวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยสามารถตรวจสอบสภาพทางการเงินทำให้ทราบระดับการวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังทางการเงินขององค์กรได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง CFSAWS:ss เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ถูกพัฒนาขึ้นรองรับการใช้งานได้ทั้งระบบ Online ที่เชื่อมโยงกับเครือข่าย Internet ใน web site ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ <http://statistic.cad.go.th> และระบบ Offline อิสระ โดยไม่ผ่านเครือข่าย Internet (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 24)

การวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. กำหนดอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

ในขั้นตอนการคำนวณหาอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ใช้โปรแกรม CFSAWS:ss เพื่อดูโครงสร้างทางการเงินทั้งระบบของสหกรณ์ว่าเป็นอย่างไร อัตราส่วนทางการเงินที่โปรแกรม CFSAWS:ss สามารถคำนวณได้ในมุมมองของกลุ่มอัตราส่วนทางการเงินมี 6 มิติดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 72-79)

มิติ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) ประกอบด้วย

- 1) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน เป็นการเทียบสัดส่วนระหว่างหนี้สินทั้งสิ้นกับทุนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรอัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นเท่า
- 2) อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ เป็นสัดส่วนของทุนสำรองเทียบกับสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นเท่า
- 3) อัตราการเติบโตของสหกรณ์ เป็นอัตราการเพิ่ม/ลดทุนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน มีหน่วยเป็นร้อยละ
- 4) อัตราการเติบโตของหนี้เป็นอัตราการเพิ่ม/ลดหนี้สินของสหกรณ์เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน มีหน่วยเป็นร้อยละ
- 5) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน คือ ร้อยละของผลตอบแทนจากเงินทุนในส่วนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรโดยนำกำไร (ขาดทุน) สุทธิเทียบกับทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย (ทุนของสหกรณ์งวดปัจจุบัน+งวดก่อนแล้วหาร 2) กรณีที่มีผลขาดทุนจะมีค่าติดลบ

มิติ 2 คุณภาพสินทรัพย์ (Asset quality) ประกอบด้วย

- 1) อัตราหนี้ค้างชำระ คือ ร้อยละของหนี้ค้างชำระ โดยหนี้ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนดเทียบกับหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ
- 2) อัตราการหมุนของสินทรัพย์คือรอบหมุนของการใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดรายได้ โดยนำยอดขาย/บริการเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย อัตราส่วนนี้มีหน่วยวัดเป็นรอบ
- 3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ คือ ร้อยละของผลตอบแทนจากการลงทุนโดยนำกำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงานเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ยกรณีที่มีผลขาดทุนจะแสดงด้วยค่าติดลบ
- 4) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของสินทรัพย์ทั้งสิ้นเทียบกับงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

มิติ 3 ชีตความสามารถในการบริหาร (Management ability) ประกอบด้วย

1) อัตราการเติบโตของธุรกิจ คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของปริมาณธุรกิจรวม เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

มิติ 4 การทำกำไร (Earning sufficiency) ประกอบด้วย

1) กำไรต่อสมาชิก คือ ค่าเฉลี่ยกำไร (ขาดทุน) ต่อคน คำนวณจากกำไร (ขาดทุน) สุทธิหารด้วยจำนวนสมาชิก กรณีขาดทุนจะแสดงด้วยค่าติดลบ

2) เงินออมต่อสมาชิก คือ ค่าเฉลี่ยเงินออมต่อคน คำนวณจากเงินค่าหุ้นรวม กับเงินรับฝากของสมาชิกหารด้วยจำนวนสมาชิก

3) หนี้สินต่อสมาชิก คือ ค่าเฉลี่ยหนี้ของสมาชิกต่อคน คำนวณจากลูกหนี้เงินให้สมาชิกถูกรวมกับลูกหนี้การค้า และลูกหนี้อื่นๆ ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรหารด้วยจำนวนสมาชิก ณ วันสิ้นปี

4) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) ร้อยละ ของค่าใช้จ่ายดำเนินงานเทียบกับกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) ถ้ามีค่าติดลบแสดงว่า ผลขาดทุนมีมากจนรายได้ไม่มีพอเหลือจ่ายค่าใช้จ่ายดำเนินงานที่เกิดขึ้นในรอบงวดนี้

5) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของทุนสำรอง เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

6) อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของทุนสะสมอื่น เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

7) อัตราการเติบโตของกำไร คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของกำไร (ขาดทุน) เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

8) อัตรากำไรสุทธิ คือ ร้อยละของการทำกำไร โดยใช้กำไรสุทธิเทียบกับ ยอดขาย/บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก) ในงบกำไรขาดทุน

มิติ 5 สภาพคล่อง (Liquidity) ประกอบด้วย

1) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน คือ อัตราส่วนวัดสภาพคล่องทางการเงิน โดยสินทรัพย์หมุนเวียนเทียบกับหนี้สินหมุนเวียนในงบดุล อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นเท่า

2) อัตราหมุนของสินค้าเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการบริหาร สินค้าคงเหลือแสดงถึงจำนวนครั้งของสินค้าที่ได้ขายในรอบงวดของธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

3) อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดคือร้อยละของลูกหนี้ระยะสั้น ที่ชำระได้ตามกำหนดเทียบกับลูกหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ

มิติ 6 ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นขั้นตอนของการนำข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินที่ได้จากการคำนวณในโปรแกรม CFSAWS:ss ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 กระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในลักษณะ Financial performance benchmarking ซึ่งเป็นการเทียบเคียงเฉพาะผลการปฏิบัติงานเพื่อดูความสามารถในการปฏิบัติงานของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความเข้มแข็ง ความมั่นคง และความยั่งยืนทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป็นหลัก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 54)

อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป็นค่าอ้างอิงในการเปรียบเทียบ (Benchmark) เพื่อเฝ้าระวังเสถียรภาพทางการเงินในเบื้องต้น ซึ่งเป็นการกำหนดค่ามาตรฐานเริ่มต้นให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรใช้เทียบเคียงเพื่อปรับเข้าถึงค่ามาตรฐานได้ ทำให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรประสบความสำเร็จในระยะแรก ซึ่งการใช้อัตราส่วนมาตรฐานนี้จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ CAMELS สะดวกมากขึ้น โดยผู้วิเคราะห์ต้องให้ความสำคัญกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินที่เป็นจุดสนใจเบื้องต้นก่อน และเชื่อมโยงกับอัตราส่วนด้านอื่นๆ ของ CAMELS ซึ่งอัตราส่วนที่เป็นจุดสนใจเบื้องต้น และมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมี 3 อัตราส่วน ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 54)

2.1.1 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายดำเนินงานกับกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ที่เปรียบเสมือนค่าใช้จ่ายคงที่หากรายได้มีความผันผวนสูงและผู้บริหารไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับรายได้ ก็อาจประสบผลขาดทุนหรือกำไรลดลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินตามมาได้ อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ ซึ่งตารางเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ในด้านอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) แสดงไว้ในตารางผนวก 1 ภาคผนวก ก

$$\text{อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน)} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน} \times 100}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}$$

2.1.2 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด เป็นการเปรียบเทียบลูกหนี้เงินให้กู้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดในรอบปีกับหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ อัตราส่วนนี้แสดงถึง

ความสามารถในการเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ ความสามารถเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ได้ในอัตราสูง จะส่งผลต่อสภาพคล่องทางการเงินคือภาระดำเนินงานและมีความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน ไปขยายธุรกิจให้เติบโตขึ้นและยังสามารถชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ได้ตามกำหนดอัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็น ร้อยละ ซึ่งตารางเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ในด้านอัตราลูกหนี้ระยะสั้น ที่ชำระได้ตามกำหนด แสดงไว้ในตารางผนวก 2 ภาคผนวก ก

$$\text{อัตราลูกหนี้ระยะสั้น} = \frac{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด} \times 100}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระ}}$$

2.1.3 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ เป็นการเปรียบเทียบระหว่าง ทุนสำรองกับส่วนของสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ตามงบดุล ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าสหกรณ์/กลุ่ม เกษตรกรมีเกราะป้องกันทางการเงินทุนสำรองสามารถชดเชยสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดย ไม่มีผลกระทบต่อทุน แสดงออกถึงความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ที่มีทุนสำรองมากพอต่อ การรองรับสภาพการณ์ทางธุรกิจ อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นเท่า ซึ่งตารางเทียบเคียงอัตราส่วน มาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ในด้านอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์แสดงไว้ในตาราง ผนวก 3 ภาคผนวก ก

$$\text{อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}}$$

2.2 กระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Average of Financial Data and Ratio of Cooperatives and Farmer groups : Peer group) ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Peer group) คือ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลและอัตราส่วนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉพาะที่ดำเนินงานและ ไม่มีส่วนขาดแห่งทุน (ทุนติดลบ) ที่สามารถอธิบายให้เห็นถึงลักษณะของข้อมูลและอัตราส่วนของ สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรประเภทและขนาดนั้นๆ เพื่อการอ้างอิงสำหรับเปรียบเทียบในด้านต่างๆ

โดยขั้นตอนในการเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่ม เกษตรกรเฉลี่ย (Peer group) มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 หากกลุ่มเทียบเคียงของสหกรณ์ที่จะวิเคราะห์ โดยผู้ใช้จะพิจารณาว่า สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการวัดขนาดนั้น มีช่วงทุนดำเนินงาน รายได้ธุรกิจหลัก และ จำนวนสมาชิกอยู่ในช่วงใด แล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละรายการหลังจากนั้นจึงหาผลรวม

ของคะแนนทั้ง 3 รายการแล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นๆ โดยตารางแสดงเกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์ได้แสดงไว้ในตารางผนวก 4 ภาคผนวก ก

2.2.2 เปรียบเทียบโครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดกับกลุ่มเทียบเคียงโดยนำอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินในปี 2547-2549 ที่คำนวณได้จากโปรแกรม CFSAWS:ss มาเปรียบเทียบกับโครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group) เพื่อทราบตำแหน่งของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่มเทียบเคียง ซึ่งข้อมูลและอัตราส่วนที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์เฉลี่ย ประจำปี 2547-2549 แสดงไว้ในตารางผนวก 5-7 ในภาคผนวก ก มี 3 ระดับ คือ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 58-59)

1) ระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานควรจะมี ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงคุณภาพของสินทรัพย์ การบริหารจัดการ การทำกำไร และสภาพคล่องอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในขนาดและประเภทเดียวกัน ซึ่งเป็นระดับที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นมีผลการดำเนินงานดี และมีประสิทธิภาพมาก

2) ระดับมาตรฐาน (Standard level)

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในระดับมาตรฐานที่เพียงพอควรจะมี ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง คุณภาพของสินทรัพย์ การบริหารจัดการ การทำกำไร และสภาพคล่องอยู่ในระดับค่ามาตรฐานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในขนาดและประเภทเดียวกัน ซึ่งเป็นระดับที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นมีผลการดำเนินงานพอใช้ และสามารถพัฒนาให้ดีขึ้น โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมที่จะทำได้

3) ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานควรจะมี ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง คุณภาพของสินทรัพย์ การบริหารจัดการ การทำกำไร และสภาพคล่องอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในขนาดและประเภทเดียวกัน ซึ่งเป็นระดับที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นมีผลการดำเนินงานที่ควรปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้น

สุดท้ายจากกระบวนการดังกล่าวข้างต้นจะได้ผลการวิเคราะห์ที่สำคัญต่อการบริหารการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ว่ามีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องหรือยังคงมีปัญหา

อย่างต่อเนื่องที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพทางการบริหารการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรต่อไป

ผลการวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

ในการพิจารณาศึกษาความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด นั้น ได้อาศัยข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 มาคำนวณหาอัตราส่วนทางการเงินโดยใช้โปรแกรม CFSAWS :ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ เพื่อดูโครงสร้างทางการเงินทั้งระบบว่าเป็นอย่างไร แล้วนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์เทียบเคียงใน 2 ส่วน คือ เทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย ซึ่งผลการวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีดังนี้

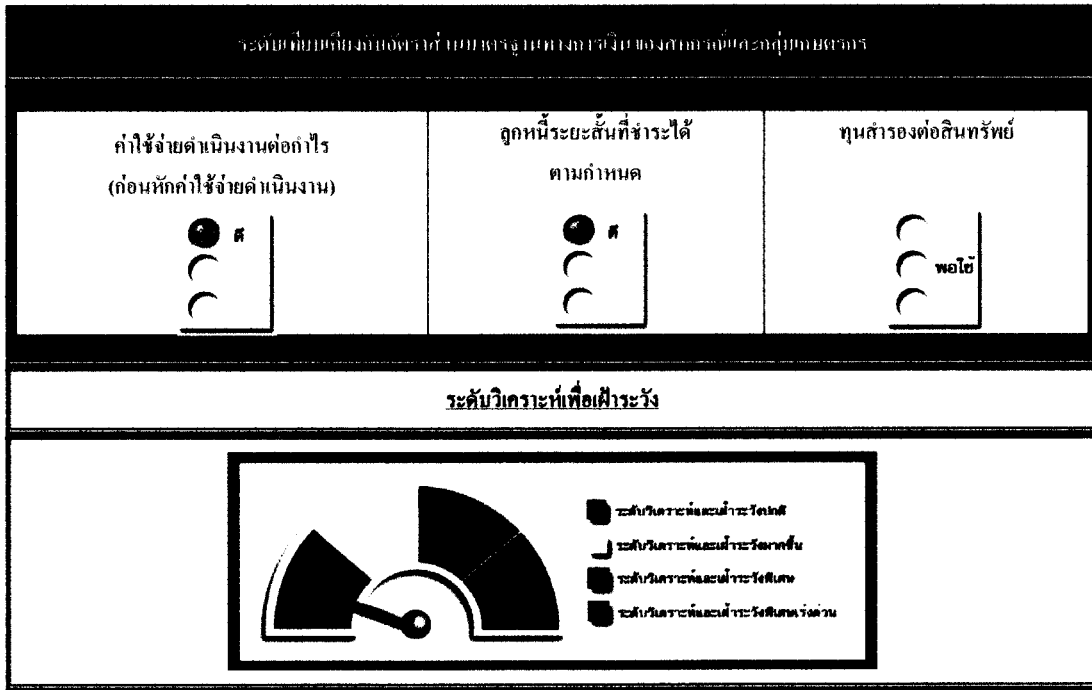
ตารางที่ 5.1 การเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์

รายการ	อัตราส่วนทางการเงิน			ค่าเทียบเคียง อัตราส่วนมาตรฐาน	ผลการ เทียบเคียง
	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549		
1. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน)	15.668%	15.834%	15.572%	น้อยกว่า 25.00	ดี
2. อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	99.980%	99.874%	99.626%	มากกว่า 95.00	ดี
3. อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	0.047 เท่า	0.042 เท่า	0.042 เท่า	0.04 - 0.10	พอใช้

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

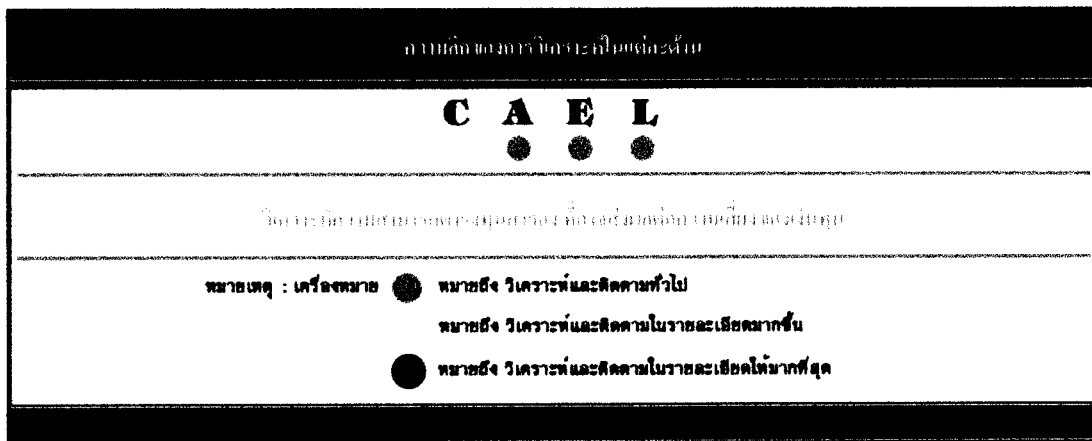
ประเภท : สหกรณ์ออมทรัพย์

สำหรับงวดรายปี ณ วันที่ 31/12/2547

การเปรียบเทียบความพร้อมในการวิเคราะห์

เป็นระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังปกติ แต่อย่างไรก็ตามต้องวิเคราะห์ถึงความสามารถในการพัฒนาได้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องหรือไม่ซึ่งอาจมีด้านใดด้านหนึ่งของ CAMELS ที่ต้องพัฒนาปรับปรุงให้ดีกว่าเดิมก็ได้

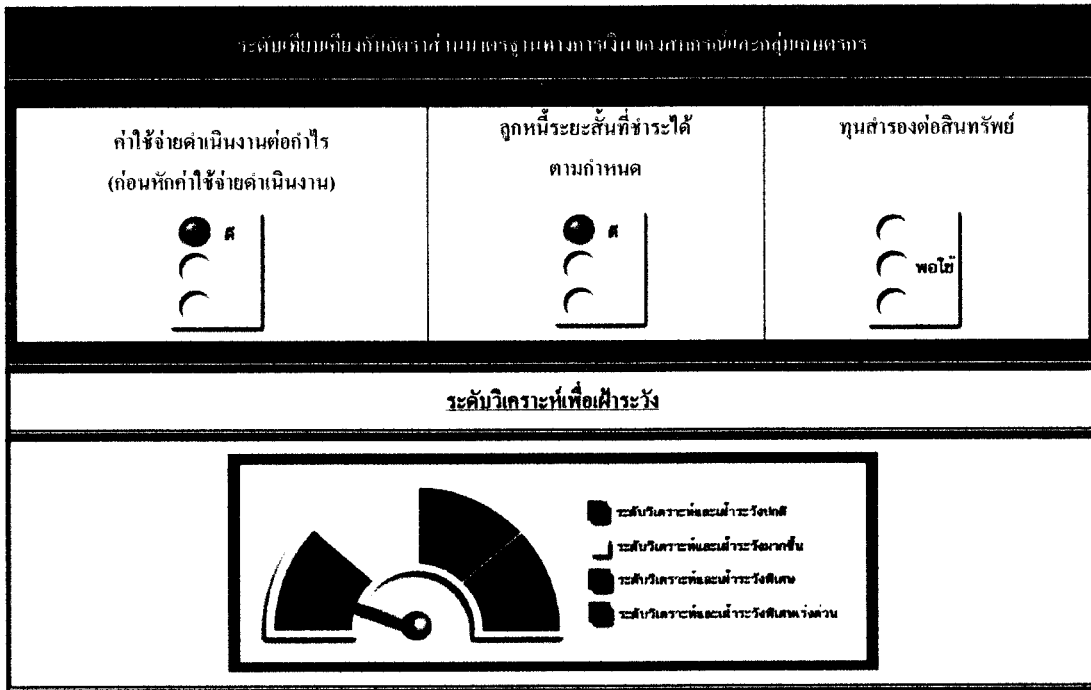
ภาพที่ 5.1 ผลการเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547

ที่มา: ข้อมูลจากการคำนวณและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม CFSAWS :ss

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

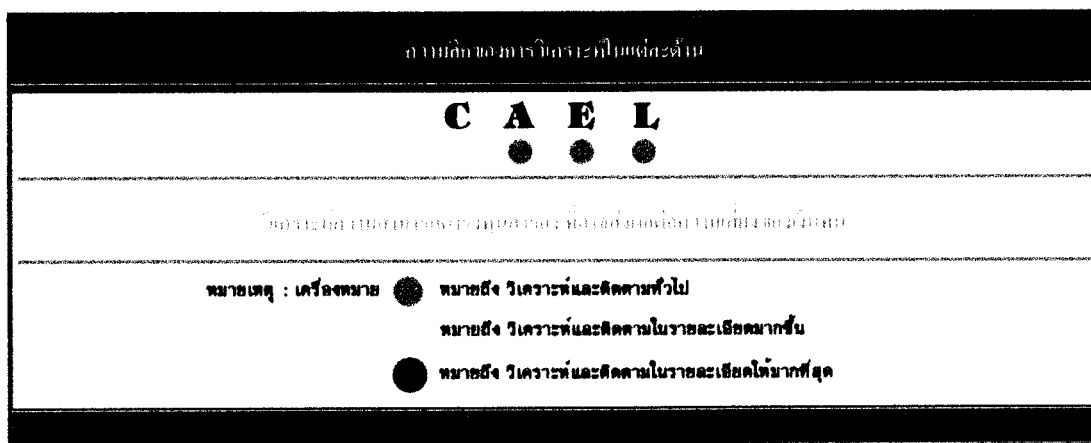
ประเภท : สหกรณ์ออมทรัพย์

สำหรับงวดรายปี ณ วันที่ 31/12/2548

การเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์

เป็นระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังปกติ แต่อย่างไรก็ตามต้องวิเคราะห์ถึงความสามารถในการพัฒนาได้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องหรือไม่จึงอาจมีด้านใดด้านหนึ่งของ CAMELS ที่ต้องพัฒนาปรับปรุงให้ดีกว่าเดิมก็ได้

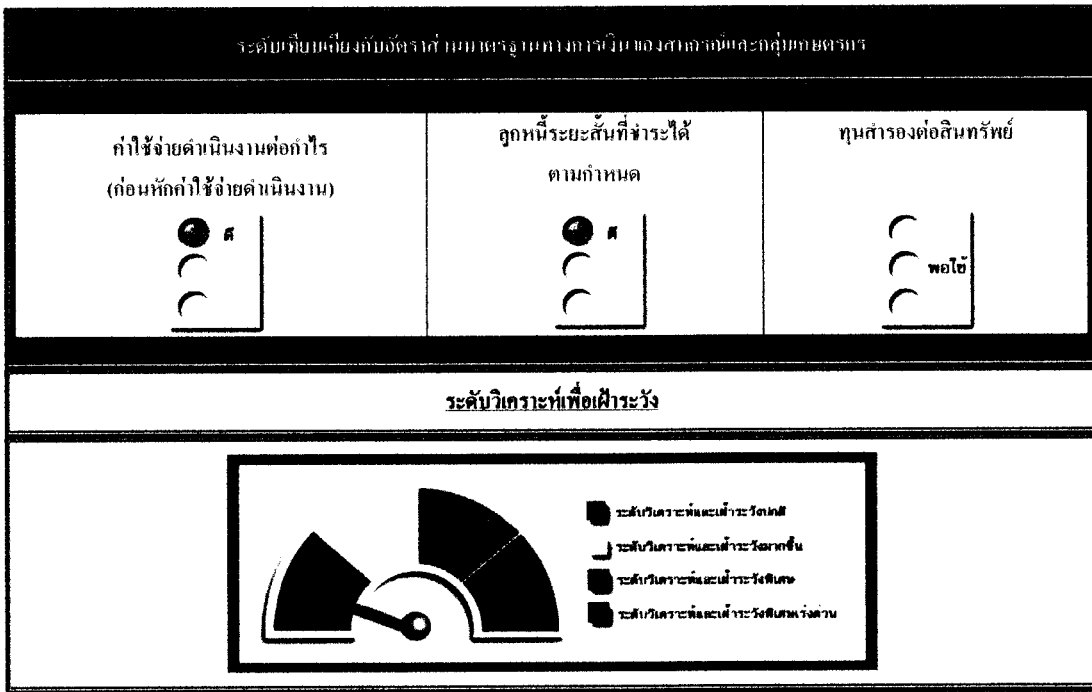
ภาพที่ 5.2 ผลการเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2548

ที่มา: ข้อมูลจากการคำนวณและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม CFSAWS :ss

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

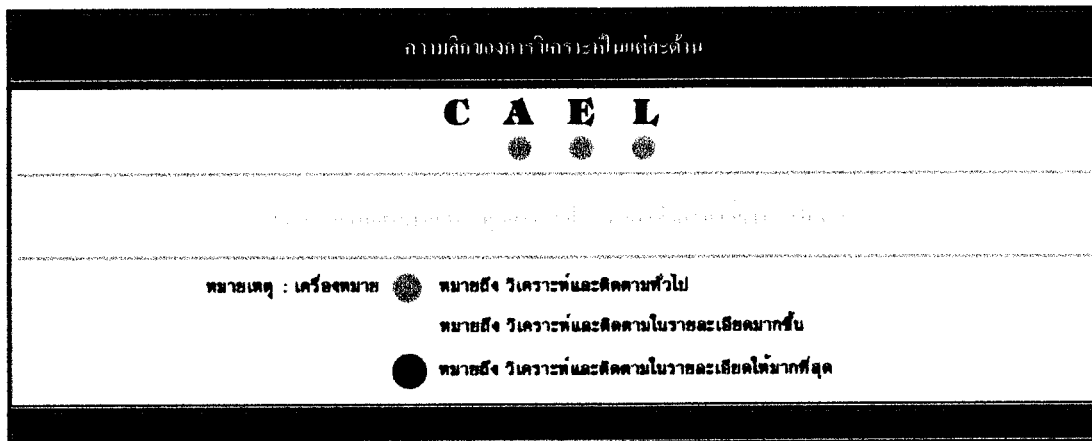
ประเภท : สหกรณ์ออมทรัพย์

สำหรับงวดรายปี ณ วันที่ 31/12/2549

การเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์

เป็นระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังปกติ แต่อย่างไรก็ตามต้องวิเคราะห์ถึงความสามารถในการพัฒนาได้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องหรือไม่จึงอาจมี
ด้านใดด้านหนึ่งของ CAMELS ที่ต้องพัฒนาปรับปรุงให้ดีกว่าเดิมก็ได้

ภาพที่ 5.3 ผลการเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2549

ที่มา: ข้อมูลจากการคำนวณและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม CFSAWS :ss

จากผลการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์ ในตารางที่ 5.1 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการเทียบเคียงอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน จำนวน 3 อัตราส่วน ได้แก่

1.1 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) จากตารางที่ 5.1 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในปี 2547 , 2548 และ 2549 มีเท่ากับร้อยละ 15.668 , 15.834 และ 15.572 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์แล้ว มีค่าน้อยกว่าร้อยละ 25 หมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) อยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความสามารถในการบริหารด้านปัจจัยดำเนินการซึ่งเปรียบเสมือนค่าใช้จ่ายคงที่กับความสำเร็จในรูปของกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ตามที่แสดงไว้ในภาพที่ 5.1 ถึงภาพที่ 5.3

1.2 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด จากตารางที่ 5.1 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดในปี 2547 , 2548 และ 2549 เท่ากับร้อยละ 99.980 , 99.874 และ 99.626 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์แล้วมีค่ามากกว่าร้อยละ 95 หมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดอยู่ในระดับดี แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการเรียกเก็บหนี้คืนจากลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามภาพที่ 5.1 ถึงภาพที่ 5.3

1.3 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ จากตารางที่ 5.1 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ในปี 2547 , 2548 และ 2549 เท่ากับ 0.047 , 0.042 และ 0.042 เท่าตามลำดับ เมื่อนำอัตราส่วนของปี 2547-2549 ไปเทียบกับค่าเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์แล้วปรากฏว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.04-0.10 หมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับพอใช้ แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความสามารถบริหารงานในด้านการรองรับผลการขาดทุนและสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยไม่มีผลกระทบกับทุนเป็นที่พอใช้ ซึ่งอาจสามารถปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานให้มากขึ้นได้อีก ตามที่แสดงไว้ในภาพที่ 5.1

ถึงภาพที่ 5.3 ทั้งนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้จัดสรรเงินทุนสำรองในปี 2547 ไว้เท่ากับ 11,488,398.17 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.30 ของกำไรสุทธิประจำปีในปี 2548 ได้จัดสรรเงินทุนสำรองไว้เท่ากับ 15,002,201.57 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.23 ของกำไรสุทธิประจำปี และในปี 2549 ได้จัดสรรเงินทุนสำรองไว้เท่ากับ 14,086,492.96 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.42 ของกำไรสุทธิประจำปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้จัดสรรเงินทุนสำรองไว้ตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ คือให้จัดสรรเงินทุนสำรองไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิประจำปี

แต่เนื่องจากสภาพแห่งทุนสำรองเป็นของสหกรณ์โดยส่วนรวม สมาชิกจะแบ่งปันไม่ได้ หรือจะเรียกร้องแม้ส่วนใดส่วนหนึ่งก็ไม่ได้ และทุนสำรองนี้จะถอนจากบัญชีได้เพื่อชดเชยการขาดทุนอันหากบังเกิดขึ้น หรือเพื่อจัดสรรเข้าบัญชีทุนสำรองให้แก่สหกรณ์ใหม่ที่ได้จดทะเบียนแบ่งแยกจากสหกรณ์เดิมเท่านั้น (http://www.cpd.go.th/web/coop_data/coop/regis/saving.doc) จึงเป็นเหตุผลให้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด จัดสรรเงินกำไรสุทธิประจำปีไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นมากกว่าจะจัดสรรไว้เป็นทุนสำรอง และประกอบกับสหกรณ์มีสินทรัพย์รวมในอัตราสูงคือในปี 2547 มีสินทรัพย์รวมเท่ากับ 3,820,890,342.03 บาท ปี 2548 เท่ากับ 4,649,723,437.92 บาท และในปี 2549 มีสินทรัพย์รวมเท่ากับ 5,005,640,333.04 บาท จึงทำให้อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับพอใช้ คือเป็นระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังมากขึ้นกว่าปกติ เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ในส่วนของคุณภาพของการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ในช่วงปี 2547-2549 พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีมิติของคุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality) การทำกำไร (Earning sufficiency) และสภาพคล่อง (Liquidity) อยู่ในระดับการวิเคราะห์และติดตามทั่วไป ส่วนมิติของความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) พบว่าอยู่ในระดับการวิเคราะห์และเฝ้าระวังมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ควรมีการพัฒนาปรับปรุงในส่วนของการสร้างเงินทุนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านของความสามารถดำรงทุนสำรอง ที่อาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของเงินทุนได้ ดังที่ได้แสดงในภาพที่ 5.1-5.3

2. ผลการเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย

(Average of Financial Data and Ratio of Cooperatives and Farmer groups : Peer group)

การวิเคราะห์ในส่วนนี้มีขั้นตอนในการเทียบเคียงข้อมูล 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การหากกลุ่มเทียบเคียงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 จากตารางที่ 5.2 จะเห็นว่าในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีช่วงทุนดำเนินงานอยู่ในระดับคะแนน 8 มีช่วงรายได้ธุรกิจหลักอยู่ในระดับคะแนน 8 และมีช่วงจำนวนสมาชิก

อยู่ในระดับคะแนน 8 เมื่อนำระดับคะแนนของ 3 ตัวแปรมารวมกันจะมีระดับคะแนนรวมเท่ากับ 24 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นสหกรณ์ที่จัดอยู่ในขนาดสหกรณ์หรือกลุ่มสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก

ตารางที่ 5.2 การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549

ปี	ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร						คะแนนรวม 3 ตัวแปร	
	ทุนดำเนินงาน		รายได้ธุรกิจหลัก		สมาชิก		ช่วงคะแนน	ขนาด
	จำนวนเงิน (บาท)	คะแนน (1)	จำนวนเงิน (บาท)	คะแนน (2)	จำนวน (คน)	คะแนน (3)		
							(1)+(2)+(3)	สหกรณ์/กลุ่ม
2547	3,820,890,342.03	8	176,174,825.62	8	6,984	8	24	ใหญ่มาก
2548	4,649,723,437.92	8	227,384,804.95	8	7,096	8	24	ใหญ่มาก
2549	5,005,640,333.04	8	295,910,836.64	8	7,353	8	24	ใหญ่มาก

2.2 การเปรียบเทียบโครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด กับกลุ่มเทียบเคียง โดยนำอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินในปี 2547-2549 ที่คำนวณได้จากโปรแกรม CFSAWS:ss มาเปรียบเทียบกับโครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group) โดยอัตราส่วนทางการเงินของปี 2547 จะนำไปเทียบเคียงกับค่า Peer group กลุ่มสหกรณ์ขนาดใหญ่มาก ในตารางผนวก 5 ภาคผนวก ก ส่วนอัตราส่วนทางการเงินของปี 2548 จะนำไปเทียบเคียงกับค่า Peer group กลุ่มสหกรณ์ขนาดใหญ่มากในตารางผนวก 6 ภาคผนวก ก และอัตราส่วนทางการเงินของปี 2549 จะนำไปเทียบเคียงกับค่า Peer group กลุ่มสหกรณ์ขนาดใหญ่มากในตารางผนวก 7 ภาคผนวก ก ซึ่งผลเทียบเคียงได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.3 ดังนี้

ตารางที่ 5.3 การเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ศิวพิชิต จำกัด กับ โครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเพียงเคียง (Peer group)

ปี 2547-2549

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549	
		อัตราส่วน	ค่า Peer group	อัตราส่วน	ค่า Peer group	อัตราส่วน	ค่า Peer group
1. ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength)							
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	1.238	0.82	1.368	0.85	1.357	0.86
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	เท่า	0.047	0.05	0.042	0.05	0.042	0.05
1.3 อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์	%	10.686	14.26	15.025	11.63	8.132	10.42
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้	%	27.287	18.20	27.077	14.68	7.305	10.82
1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	6.256	7.64	6.684	7.04	6.616	7.05
2. คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality)							
2.1 อัตราหนี้ที่ค้างชำระ	%	0.020	ใช้เฉพาะภาคเกษตรกร	0.126	8.34	0.374	4.77
2.2 อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.050	0.06	0.054	0.05	0.061	0.05
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	2.894	4.24	2.897	3.83	2.800	3.80
2.4 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	%	19.293	16.00	21.692	13.01	7.655	10.60
3. ขีดความสามารถในการบริหาร (Management ability)							
3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	%	8.752	14.59	-5.703	9.93	-6.867	10.24

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549	
		อัตราส่วน	ค่า	อัตราส่วน	ค่า	อัตราส่วน	ค่า
ผลการเทียบเคียง		ผลการเทียบเคียง	Peer group	ผลการเทียบเคียง	Peer group	ผลการเทียบเคียง	Peer group
4. การทำกำไร (Earning sufficiency)							
4.1 กำไรต่อสมาชิก	บาท	14,554.730	10,364.33	17,288.111	10,798.72	18,386.409	11,847.38
				ASL	ASL	ASL	ASL
4.2 เงินออมต่อสมาชิก	บาท	419,430.752	205,883.84	460,083.240	227,505.30	501,325.077	240,252.01
				ASL	ASL	ASL	ASL
4.3 หนี้สินต่อสมาชิก	บาท	446,038.314	218,278.67	599,854.311	249,866.86	637,945.835	280,004.32
				BSL	BSL	BSL	BSL
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร	%	15.668	29.00	15.834	28.91	15.572	28.39
				ASL	ASL	ASL	ASL
4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	%	5.894	11.75	8.180	9.33	8.049	8.98
				BSL	BSL	BSL	BSL
4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น	%	41.392	11.06	-18.670	9.99	-4.660	4.21
				ASL	ASL	BSL	BSL
4.7 อัตราการเติบโตของกำไร/ขาดทุน	%	4.992	7.44	20.685	5.03	10.205	9.87
				BSL	BSL	ASL	ASL
4.8 อัตรากำไรสุทธิ	%	57.699	73.87	53.951	72.22	45.688	69.86
				BSL	BSL	BSL	BSL
5. สภาพคล่อง (Liquidity)							
5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.418	0.63	0.258	0.56	0.229	0.52
				BSL	BSL	BSL	BSL
5.2 อัตราหมุนของสินค้า	ครั้ง	คำนวณไม่ได้	0.98	คำนวณไม่ได้	-	คำนวณไม่ได้	2.08
				-	-	-	-
5.3 อายุเฉลี่ยสินค้า	วัน	คำนวณไม่ได้	372.85	คำนวณไม่ได้	-	คำนวณไม่ได้	175.52
				-	-	-	-
5.4 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	%	99.980	99.73	99.874	91.66	99.626	95.23
				ASL	ASL	ASL	ASL
หมายเหตุ	ASL	หมายถึง	ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)				
	SL	หมายถึง	ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับมาตรฐาน (Standard level)				
	BSL	หมายถึง	ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)				

จากตารางที่ 5.3 สามารถอธิบายผลการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด กับ โครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group) ปี 2547-2549 ในแต่ละมิติได้ดังนี้

2.2.1 ความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength)

1) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 1.238 , 1.368 และ 1.357 เท่าตามลำดับเมื่อเทียบกับ ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ขนาดใหญ่มาก ในช่วงปีเดียวกัน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.82 , 0.85 และ 0.86 เท่าตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มมากซึ่งจะส่งผลให้สหกรณ์มีความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น ผลการเปรียบเทียบอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2) อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในปี 2547-2549 เท่ากับ 0.047 , 0.042 และ 0.042 เท่าตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ขนาดใหญ่มาก ในช่วง 3 ปีซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.05 เท่า แสดงว่าการดำรงทุนสำรอง เพื่อคุ้มครองความเสี่ยงทางการเงินของสหกรณ์ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันตลอด 3 ปี ผลการเปรียบเทียบอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

3) อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์เท่ากับร้อยละ 10.686 , 15.025 และ 8.132 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันซึ่งมีเท่ากับร้อยละ 14.26 , 11.63 และ 10.42 แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีอัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์อย่างต่อเนื่องในรอบ 3 ปี แต่ในปี 2547 และปี 2549 อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ซึ่งผลการเปรียบเทียบปี 2547 และ 2549 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level) และปี 2548 ผลการเปรียบเทียบอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

4) อัตราการเติบโตของหนี้ ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของหนี้เท่ากับร้อยละ 27.287 , 27.077 และ 7.305 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกัน ซึ่งมีเท่ากับร้อยละ 18.20 , 14.68 และ 10.82 แสดงให้เห็นว่าในปี 2547 และปี 2548 อัตราการเติบโตของหนี้ยังสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แต่จากการสังเกตสหกรณ์เริ่มมีอัตราการเติบโตของหนี้ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วง 3 ปี ซึ่งจะเห็นได้จากปี 2549 สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของหนี้ที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเปรียบเทียบปี 2547-2548 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level) และปี 2549 ผลการเปรียบเทียบอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

5) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเท่ากับร้อยละ 6.256 , 6.684 และ 6.616 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันซึ่งมีเท่ากับร้อยละ 7.64 , 7.04 และ 7.05 ตามลำดับ แสดงว่าสหกรณ์ยังมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ซึ่งหากสหกรณ์สามารถสร้างกำไรให้เพิ่มขึ้นก็จะมีผลต่อการจัดหาเงินทุนได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2.2.2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality)

1) อัตราหนี้ค้างชำระในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราหนี้ค้างชำระเท่ากับร้อยละ 0.02 , 0.126 และ 0.374 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปี 2548 และปี 2549 มีเท่ากับร้อยละ 8.34 และ 4.77 ตามลำดับ แสดงว่าสหกรณ์มีอัตราหนี้ค้างชำระอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ซึ่งหมายถึงสหกรณ์มีความสามารถในการบริหารจัดการลูกหนี้ให้มีคุณภาพสูง และมีประสิทธิภาพในการเรียกเก็บหนี้ โดยจะส่งผลให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนในการทำธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

2) อัตราหมุนของสินทรัพย์ ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราหมุนของสินทรัพย์เท่ากับ 0.05 , 0.054 และ 0.061 รอบตามลำดับเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 0.06 , 0.05 และ 0.05 รอบตามลำดับแสดงว่าในปี 2547 สหกรณ์มีอัตราหมุนของสินทรัพย์อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แต่ในปี 2548 และ 2549 สหกรณ์เริ่มมีอัตราหมุนของสินทรัพย์อยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลการเทียบเคียงปี 2547 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level) และปี 2548-2549 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เท่ากับร้อยละ 2.894 , 2.897 และ 2.80 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 4.24 , 3.83 และ 3.80 ตามลำดับ แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้ สหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

4) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์เท่ากับร้อยละ 19.293 , 21.692 และ 7.655 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 16.00 , 13.01

และ 10.60 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าในช่วง 3 ปี สหกรณ์จะมีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังเป็นอัตราการเติบโตในสัดส่วนที่ลดลง โดยจะเห็นได้จากปี 2549 ที่มีอัตราการเติบโตต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากปี 2548-2549 มีการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้ระหว่างปี โดยในปี 2548 มีอัตราการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้จากปี 2547 เท่ากับร้อยละ 7.61 และในปี 2549 มีอัตราการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้จากปี 2548 เท่ากับร้อยละ 22.49 (ตารางที่ 4.5) จึงส่งผลให้อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ซึ่งประกอบด้วยลูกหนี้เงินกู้เป็นส่วนใหญ่ในปี 2549 มีอัตราการเติบโตที่ลดลง ผลการวิเคราะห์ปี 2547-2548 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level) และผลการเทียบเคียงปี 2549 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2.2.3 ชัดความสามารถในการบริหาร (Management ability)

1) อัตราการเติบโตของธุรกิจในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของธุรกิจเท่ากับร้อยละ 8.752 , (5.703) และ (6.867) ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 14.59 , 9.93 และ 10.24 ตามลำดับ แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้ สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของธุรกิจอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันและเป็นอัตราที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยอัตราการเติบโตของธุรกิจคำนวณจากปริมาณธุรกิจงวดปัจจุบันหักปริมาณธุรกิจงวดก่อนหารด้วยปริมาณธุรกิจงวดก่อนแล้วคูณด้วย 100 ซึ่ง “ปริมาณธุรกิจ” ในความหมายของสหกรณ์ออมทรัพย์หมายถึง เงินรับฝากบวกด้วยเงินให้กู้จากการศึกษาพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด ในบทที่ 4 จะเห็นว่า ในตารางที่ 4.4 ในปี 2547-2549 สหกรณ์มีปริมาณเงินรับฝากในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยคิดเป็นร้อยละของเงินรับฝากในปีก่อนเท่ากับร้อยละ 19.19 , 7.51 และ 17.85 ตามลำดับ แต่เนื่องจากปริมาณเงินให้สมาชิกผู้ระหว่างปี 2548-2549 มีปริมาณลดลงโดยในปี 2548 มีอัตราการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้จากปี 2547 เท่ากับร้อยละ (7.61) และในปี 2549 มีอัตราการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้จากปี 2548 เท่ากับร้อยละ (22.49) (ตารางที่ 4.5) จึงส่งผลให้อัตราการเติบโตของธุรกิจซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝาก และเงินให้กู้มีอัตราการเติบโตที่ลดลง ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2.2.4 การทำกำไร (Earning sufficiency)

1) กำไรต่อสมาชิก ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด มีกำไรต่อสมาชิกเท่ากับ 14,554.73 บาท 17,288.11 บาทและ 18,386.41 บาทตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 10,364.33 บาท 10,798.72 บาท และ 11,847.38 บาทแสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้ สหกรณ์มีกำไรต่อสมาชิกอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน หมายถึงสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรสูงสามารถสะสมทุนได้เพิ่มขึ้น

และสามารถให้ผลตอบแทนกลับคืนสู่สมาชิกได้สูงเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกที่จะทำธุรกิจร่วมกับสหกรณ์ต่อไป ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

2) เงินออมต่อสมาชิก ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีเงินออมต่อสมาชิกเท่ากับ 419,430.75 บาท 460,083.24 บาท และ 501,325.08 บาท ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 205,883.84 บาท 227,505.30 บาท และ 240,252.01 บาทตามลำดับ แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้สมาชิกของสหกรณ์มีเงินออมเฉลี่ยต่อคนอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

3) หนี้สินต่อสมาชิก ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีหนี้สินต่อสมาชิกเท่ากับ 446,038.31 บาท 599,854.31 บาท และ 637,945.84 บาทตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 218,278.67 บาท 249,866.86 บาทและ 280,004.32 บาท แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้สมาชิกของสหกรณ์มีหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อคนอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน และเมื่อเทียบกับเงินออมโดยเฉลี่ยต่อคนของแต่ละปีในข้อ 2) แล้ว จะพบว่าสมาชิกโดยเฉลี่ยต่อคนมีอัตราหนี้สินมากกว่าเงินออม ทำให้กำลังความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้และฐานะการเงินของสหกรณ์ด้วย ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

4) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรเท่ากับร้อยละ 15.67 , 15.83 และ 15.57 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 29.00 , 28.91 และ 28.39 ตามลำดับ แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้สหกรณ์มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน หมายถึงสหกรณ์มีความสามารถในการควบคุม และบริหารค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้มีกำไรสูงด้วย ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

5) อัตราการเติบโตของทุนสำรองในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสำรองเท่ากับร้อยละ 5.89 , 8.18 และ 8.05 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 11.75 , 9.33 และ 8.98 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าในช่วงปี 2547-2549 สหกรณ์จะมีอัตราการเติบโตของทุนสำรองอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

6) อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นในปี 2547-2549 สหกรณ์ ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นเท่ากับร้อยละ 41.39 , (18.67) และ (4.66) ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 11.06 , 9.99 และ 4.21 ตามลำดับ โดยในปี 2547 สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แต่ในปี 2548-2549 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นของสหกรณ์ ลดลงจนอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าทุนสะสมตามข้อบังคับ ได้แก่ ทุนสาธารณประโยชน์ทั่วไป ทุนเพื่อการศึกษาอบรม ทุนสวัสดิการต่างๆ ทุนขยายงาน ทุนรักษา ระดับอัตราเงินปันผล และทุนสะสมเพื่อพัฒนา ซึ่งมีประโยชน์ต่อสมาชิกทั่วไปมีจำนวนลดลง โดยในปี 2548 มีการลดลงของทุนสาธารณประโยชน์ ทุนสวัสดิการต่างๆ และทุนสะสมเพื่อพัฒนา คิดเป็นร้อยละของทุนประเภทเดียวกันในปีก่อนเท่ากับร้อยละ 98.61 , 14.76 และ 64.50 ตามลำดับ และในปี 2549 มีการลดลงของทุนเพื่อการศึกษาอบรม ทุนสวัสดิการต่างๆ และทุนขยายงาน (โอนเข้าทุนสำรอง) คิดเป็นร้อยละของทุนประเภทเดียวกันในปีก่อนเท่ากับร้อยละ 92.99 , 94.74 และ 62.84 ตามลำดับ ผลการเทียบเคียงปี 2547 อยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level) และปี 2548-2549 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

7) อัตราการเติบโตของกำไร/ขาดทุน ในปี 2547-2549 สหกรณ์ ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของกำไรเท่ากับร้อยละ 4.99 , 20.69 และ 10.21 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 7.44 , 5.03 และ 9.87 แสดงว่าในปี 2548-2549 สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของกำไรอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเทียบเคียงปี 2547 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level) และปี 2548-2549 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

8) อัตรากำไรสุทธิ ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตรากำไรสุทธิเท่ากับร้อยละ 57.70 , 53.95 และ 45.69 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 73.87 , 72.22 และ 69.86 ตามลำดับ ถึงแม้ว่า สหกรณ์จะมีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แต่เมื่อคิดเป็นร้อยละของการทำกำไร โดยใช้กำไรสุทธิเทียบกับรายได้ธุรกิจหลักแล้วจะพบว่าสหกรณ์ยังมีอัตรากำไรสุทธิอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2.2.5 สภาพคล่อง (Liquidity)

1) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเท่ากับ 0.42 , 0.26 และ 0.23 เท่าตามลำดับ เมื่อเทียบกับ ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 0.63 , 0.56 และ 0.52 เท่าตามลำดับ พบว่า ในช่วง 3 ปีนี้ สหกรณ์มีความเพียงพอของสินทรัพย์สภาพคล่องต่อความต้องการใช้เงินอยู่ในระดับ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการนำเงินกู้ยืมระยะสั้นไปให้กู้ระยะยาว ตลอดจนการมีภาระหนี้สินระยะสั้นซึ่งประกอบด้วยเงินออมของสมาชิกถึงร้อยละ 72.47 , 63.54 และ 69.73 (ในปี 2547-2549) ตามลำดับ ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2) อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดเท่ากับร้อยละ 99.98 , 99.87 และ 99.63 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกัน เท่ากับร้อยละ 99.73 , 91.66 และ 95.23 ตามลำดับ สหกรณ์มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ ตามกำหนดอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แสดงว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการ เรียกเก็บหนี้ให้ชำระได้ตามกำหนด และสามารถเปลี่ยนสินทรัพย์สภาพคล่องให้เป็นเงินสดหมุนเร็ว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

บทที่ 5

การวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

การศึกษาในบทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ซึ่งทำการวิเคราะห์ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 2547-2549 โดยยึดหลัก “CAMEL analysis” เป็นแนวทางในการประเมิน และใช้โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการคำนวณในโปรแกรม CFSAWS:ss จะนำมาวิเคราะห์ใน 2 ส่วน คือ ในส่วนของกระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และในส่วนของกระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Peer group) ผลการศึกษาในบทนี้จะทำให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ มีจุดแข็งและจุดอ่อนในด้านใด เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาปรับปรุงและเสริมสร้างให้สหกรณ์มีความมั่นคงต่อไป

หลักการพิจารณาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

การศึกษาเรื่องความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้ใช้ข้อมูลจากงบแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ตั้งแต่ปี 2547-2549 โดยยึดหลัก “CAMEL analysis” เป็นแนวทางในการประเมิน และใช้โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ

โปรแกรมเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน หรือ CFSAWS:ss (Cooperative Financial Surveillance and Warning System : set standard) เป็นเทคโนโลยีเครื่องมือเตือนภัยทางการเงินที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยเหลือผู้ใช้งานให้สามารถวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดยสามารถตรวจสอบสภาพทางการเงินทำให้ทราบระดับการวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังทางการเงินขององค์กรได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง CFSAWS:ss เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่ถูกพัฒนาขึ้นรองรับการใช้งานได้ทั้งระบบ Online ที่เชื่อมโยงกับเครือข่าย Internet ใน web site ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ <http://statistic.cad.go.th> และระบบ Offline อิสระ โดยไม่ผ่านเครือข่าย Internet (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 24)

การวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. กำหนดอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

ในขั้นตอนการกำหนดอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ใช้โปรแกรม CFSAWS:ss เพื่อดูโครงสร้างทางการเงินทั้งระบบของสหกรณ์ว่าเป็นอย่างไร อัตราส่วนทางการเงินที่โปรแกรม CFSAWS:ss สามารถคำนวณได้ในมุมมองของกลุ่มอัตราส่วนทางการเงินมี 6 มิติดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 72-79)

มิติ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) ประกอบด้วย

- 1) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน เป็นการเทียบสัดส่วนระหว่างหนี้สินทั้งสิ้นกับทุนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรอัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นเท่า
- 2) อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ เป็นสัดส่วนของทุนสำรองเทียบกับสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นเท่า
- 3) อัตราการเติบโตของสหกรณ์ เป็นอัตราการเพิ่ม/ลดทุนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน มีหน่วยเป็นร้อยละ
- 4) อัตราการเติบโตของหนี้เป็นอัตราการเพิ่ม/ลดหนี้สินของสหกรณ์เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน มีหน่วยเป็นร้อยละ
- 5) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน คือ ร้อยละของผลตอบแทนจากเงินทุนในส่วนของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรโดยนำกำไร (ขาดทุน) สุทธิเทียบกับทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย (ทุนของสหกรณ์งวดปัจจุบัน+งวดก่อนแล้วหาร 2) กรณีที่มีผลขาดทุนจะมีค่าติดลบ

มิติ 2 คุณภาพสินทรัพย์ (Asset quality) ประกอบด้วย

- 1) อัตราหนี้ค้างชำระ คือ ร้อยละของหนี้ค้างชำระ โดยหนี้ที่ชำระไม่ได้ตามกำหนดเทียบกับหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ
- 2) อัตราการหมุนของสินทรัพย์คือรอบหมุนของการใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดรายได้ โดยนำยอดขาย/บริการเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย อัตราส่วนนี้มีหน่วยวัดเป็นรอบ
- 3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ คือ ร้อยละของผลตอบแทนจากการลงทุนโดยนำกำไร (ขาดทุน) จากการดำเนินงานเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ยกรณีที่มีผลขาดทุนจะแสดงด้วยค่าติดลบ
- 4) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของสินทรัพย์ทั้งสิ้นเทียบกับงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

มิติ 3 ชีตความสามารถในการบริหาร (Management ability) ประกอบด้วย

1) อัตราการเติบโตของธุรกิจ คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของปริมาณธุรกิจรวม เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

มิติ 4 การทำกำไร (Earning sufficiency) ประกอบด้วย

1) กำไรต่อสมาชิก คือ ค่าเฉลี่ยกำไร (ขาดทุน) ต่อคน คำนวณจากกำไร (ขาดทุน) สุทธิหารด้วยจำนวนสมาชิก กรณีขาดทุนจะแสดงด้วยค่าติดลบ

2) เงินออมต่อสมาชิก คือ ค่าเฉลี่ยเงินออมต่อคน คำนวณจากเงินค่าหุ้นรวม กับเงินรับฝากของสมาชิกหารด้วยจำนวนสมาชิก

3) หนี้สินต่อสมาชิก คือ ค่าเฉลี่ยหนี้ของสมาชิกต่อคน คำนวณจากลูกหนี้เงินให้สมาชิกถูกรวมกับลูกหนี้การค้า และลูกหนี้อื่นๆ ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรหารด้วยจำนวนสมาชิก ณ วันสิ้นปี

4) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) ร้อยละ ของค่าใช้จ่ายดำเนินงานเทียบกับกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) ถ้ามีค่าติดลบแสดงว่า ผลขาดทุนมีมากจนรายได้ไม่มีพอเหลือจ่ายค่าใช้จ่ายดำเนินงานที่เกิดขึ้นในรอบงวดนี้

5) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของทุนสำรอง เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

6) อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของทุนสะสมอื่น เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

7) อัตราการเติบโตของกำไร คือ อัตราการเพิ่ม/ลดของกำไร (ขาดทุน) เทียบงวดปัจจุบันกับงวดก่อน อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ

8) อัตรากำไรสุทธิ คือ ร้อยละของการทำกำไร โดยใช้กำไรสุทธิเทียบกับ ยอดขาย/บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก) ในงบกำไรขาดทุน

มิติ 5 สภาพคล่อง (Liquidity) ประกอบด้วย

1) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน คือ อัตราส่วนวัดสภาพคล่องทางการเงิน โดยสินทรัพย์หมุนเวียนเทียบกับหนี้สินหมุนเวียนในงบดุล อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นเท่า

2) อัตราหมุนของสินค้าเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพของการบริหาร สินค้าคงเหลือแสดงถึงจำนวนครั้งของสินค้าที่ได้ขายในรอบงวดของธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

3) อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดคือร้อยละของลูกหนี้ระยะสั้น ที่ชำระได้ตามกำหนดเทียบกับลูกหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ

มิติ 6 ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นขั้นตอนของการนำข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินที่ได้จากการคำนวณในโปรแกรม CFSAWS:ss ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 กระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในลักษณะ Financial performance benchmarking ซึ่งเป็นการเทียบเคียงเฉพาะผลการปฏิบัติงานเพื่อดูความสามารถในการปฏิบัติงานของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความเข้มแข็ง ความมั่นคง และความยั่งยืนทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป็นหลัก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 54)

อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป็นค่าอ้างอิงในการเปรียบเทียบ (Benchmark) เพื่อเฝ้าระวังเสถียรภาพทางการเงินในเบื้องต้น ซึ่งเป็นการกำหนดค่ามาตรฐานเริ่มต้นให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรใช้เทียบเคียงเพื่อปรับเข้าถึงค่ามาตรฐานได้ ทำให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรประสบความสำเร็จในระยะแรก ซึ่งการใช้อัตราส่วนมาตรฐานนี้จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ CAMELS สะดวกมากขึ้น โดยผู้วิเคราะห์ต้องให้ความสำคัญกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินที่เป็นจุดสนใจเบื้องต้นก่อน และเชื่อมโยงกับอัตราส่วนด้านอื่นๆ ของ CAMELS ซึ่งอัตราส่วนที่เป็นจุดสนใจเบื้องต้น และมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรมี 3 อัตราส่วน ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 54)

2.1.1 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายดำเนินงานกับกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) เพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ที่เปรียบเสมือนค่าใช้จ่ายคงที่หากรายได้มีความผันผวนสูงและผู้บริหารไม่สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับรายได้ ก็อาจประสบผลขาดทุนหรือกำไรลดลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินตามมาได้ อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นร้อยละ ซึ่งตารางเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ในด้านอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) แสดงไว้ในตารางผนวก 1 ภาคผนวก ก

$$\text{อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน)} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน} \times 100}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}$$

2.1.2 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด เป็นการเปรียบเทียบลูกหนี้เงินให้กู้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดในรอบปีกับหนี้ที่ถึงกำหนดชำระ อัตราส่วนนี้แสดงถึง

ความสามารถในการเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ ความสามารถเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้ได้ในอัตราสูง จะส่งผลต่อสภาพคล่องทางการเงินคือภาระดำเนินงานและมีความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน ไปขยายธุรกิจให้เติบโตขึ้นและยังสามารถชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ได้ตามกำหนดอัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็น ร้อยละ ซึ่งตารางเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ในด้านอัตราลูกหนี้ระยะสั้น ที่ชำระได้ตามกำหนด แสดงไว้ในตารางผนวก 2 ภาคผนวก ก

$$\text{อัตราลูกหนี้ระยะสั้น} = \frac{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด} \times 100}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระ}}$$

2.1.3 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ เป็นการเปรียบเทียบระหว่าง ทุนสำรองกับส่วนของสินทรัพย์ทั้งสิ้นที่มีอยู่ตามงบดุล ถ้าอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าสหกรณ์/กลุ่ม เกษตรกรมีเกราะป้องกันทางการเงินทุนสำรองสามารถชดเชยสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดย ไม่มีผลกระทบต่อทุน แสดงออกถึงความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ที่มีทุนสำรองมากพอต่อ การรองรับสภาพการณ์ทางธุรกิจ อัตราส่วนนี้มีหน่วยเป็นเท่า ซึ่งตารางเทียบเคียงอัตราส่วน มาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ในด้านอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์แสดงไว้ในตาราง ผนวก 3 ภาคผนวก ก

$$\text{อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์} = \frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}}$$

2.2 กระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และ กลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Average of Financial Data and Ratio of Cooperatives and Farmer groups : Peer group) ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Peer group) คือ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลและอัตราส่วนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉพาะที่ดำเนินงานและ ไม่มีส่วนขาดแห่งทุน (ทุนติดลบ) ที่สามารถอธิบายให้เห็นถึงลักษณะของข้อมูลและอัตราส่วนของ สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรประเภทและขนาดนั้นๆ เพื่อการอ้างอิงสำหรับเปรียบเทียบในด้านต่างๆ

โดยขั้นตอนในการเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่ม เกษตรกรเฉลี่ย (Peer group) มีขั้นตอนดังนี้

2.2.1 หากกลุ่มเทียบเคียงของสหกรณ์ที่จะวิเคราะห์ โดยผู้ใช้จะพิจารณาว่า สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการวัดขนาดนั้น มีช่วงทุนดำเนินงาน รายได้ธุรกิจหลัก และ จำนวนสมาชิกอยู่ในช่วงใด แล้วทำการให้ระดับคะแนนในแต่ละรายการหลังจากนั้นจึงหาผลรวม

ของคะแนนทั้ง 3 รายการแล้วพิจารณาว่าคะแนนรวมตกอยู่ในช่วงของสหกรณ์ขนาดใด ก็จะทราบขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นๆ โดยตารางแสดงเกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์ได้แสดงไว้ในตารางผนวก 4 ภาคผนวก ก

2.2.2 เปรียบเทียบโครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดกับกลุ่มเทียบเคียงโดยนำอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินในปี 2547-2549 ที่คำนวณได้จากโปรแกรม CFSAWS:ss มาเปรียบเทียบกับโครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group) เพื่อทราบตำแหน่งของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ว่าอยู่ในระดับใดของกลุ่มเทียบเคียง ซึ่งข้อมูลและอัตราส่วนที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์เฉลี่ย ประจำปี 2547-2549 แสดงไว้ในตารางผนวก 5-7 ในภาคผนวก ก มี 3 ระดับ คือ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2551: 58-59)

1) ระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานควรจะมี ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงคุณภาพของสินทรัพย์ การบริหารจัดการ การทำกำไร และสภาพคล่องอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในขนาดและประเภทเดียวกัน ซึ่งเป็นระดับที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นมีผลการดำเนินงานดี และมีประสิทธิภาพมาก

2) ระดับมาตรฐาน (Standard level)

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในระดับมาตรฐานที่เพียงพอควรจะมี ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง คุณภาพของสินทรัพย์ การบริหารจัดการ การทำกำไร และสภาพคล่องอยู่ในระดับค่ามาตรฐานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในขนาดและประเภทเดียวกัน ซึ่งเป็นระดับที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นมีผลการดำเนินงานพอใช้ และสามารถพัฒนาให้ดีขึ้น โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมที่จะทำได้

3) ระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานควรจะมี ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง คุณภาพของสินทรัพย์ การบริหารจัดการ การทำกำไร และสภาพคล่องอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในขนาดและประเภทเดียวกัน ซึ่งเป็นระดับที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรนั้นมีผลการดำเนินงานที่ควรปรับปรุง และพัฒนาให้ดีขึ้น

สุดท้ายจากกระบวนการดังกล่าวข้างต้นจะได้ผลการวิเคราะห์ที่สำคัญต่อการบริหารการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ว่ามีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องหรือยังคงมีปัญหา

อย่างต่อเนื่องที่จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพทางการบริหารการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรต่อไป

ผลการวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

ในการพิจารณาศึกษาความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด นั้น ได้อาศัยข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 มาคำนวณหาอัตราส่วนทางการเงินโดยใช้โปรแกรม CFSAWS :ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณ เพื่อดูโครงสร้างทางการเงินทั้งระบบว่าเป็นอย่างไร แล้วนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์เทียบเคียงใน 2 ส่วน คือ เทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย ซึ่งผลการวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีดังนี้

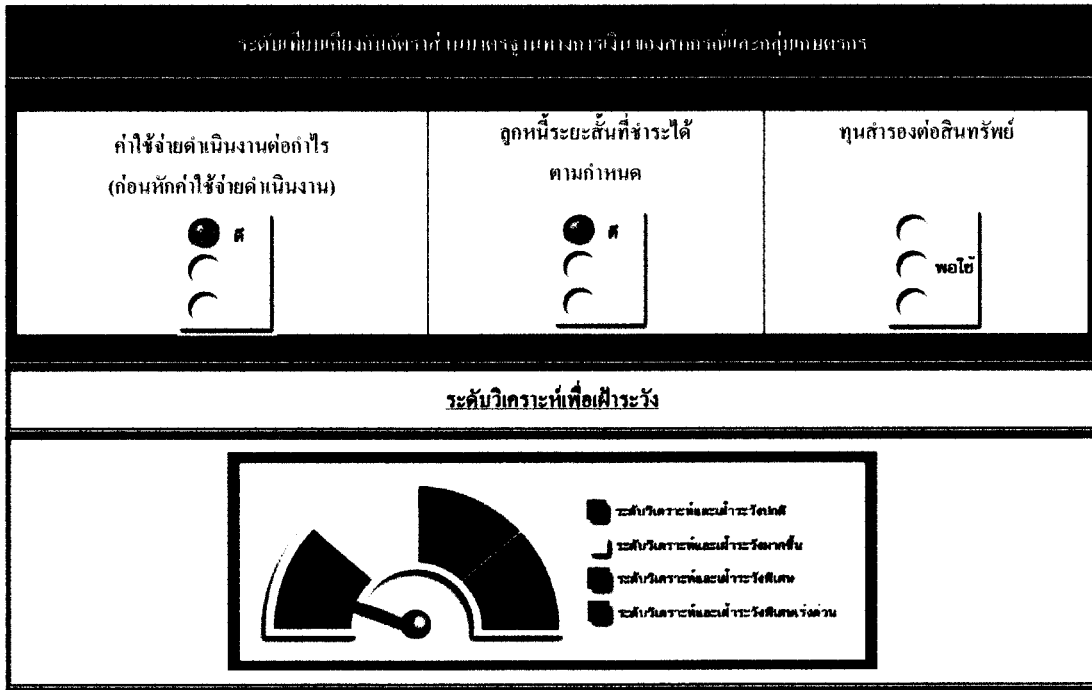
ตารางที่ 5.1 การเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์

รายการ	อัตราส่วนทางการเงิน			ค่าเทียบเคียง อัตราส่วนมาตรฐาน	ผลการ เทียบเคียง
	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549		
1. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน)	15.668%	15.834%	15.572%	น้อยกว่า 25.00	ดี
2. อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	99.980%	99.874%	99.626%	มากกว่า 95.00	ดี
3. อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	0.047 เท่า	0.042 เท่า	0.042 เท่า	0.04 - 0.10	พอใช้

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

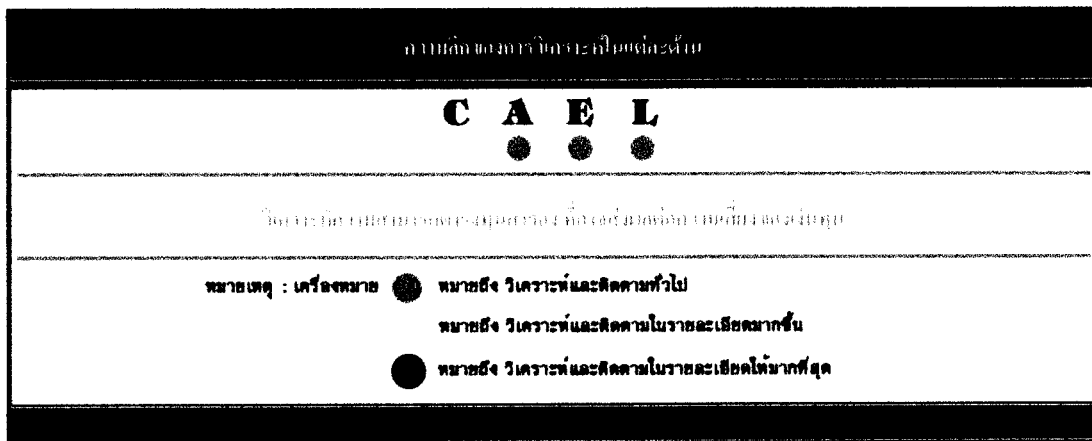
ประเภท : สหกรณ์ออมทรัพย์

สำหรับงวดรายปี ณ วันที่ 31/12/2547

การเปรียบเทียบความพร้อมในการวิเคราะห์

เป็นระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังปกติ แต่อย่างไรก็ตามต้องวิเคราะห์ถึงความสามารถในการพัฒนาได้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องหรือไม่ซึ่งอาจมีด้านใดด้านหนึ่งของ CAMELS ที่ต้องพัฒนาปรับปรุงให้ดีกว่าเดิมก็ได้

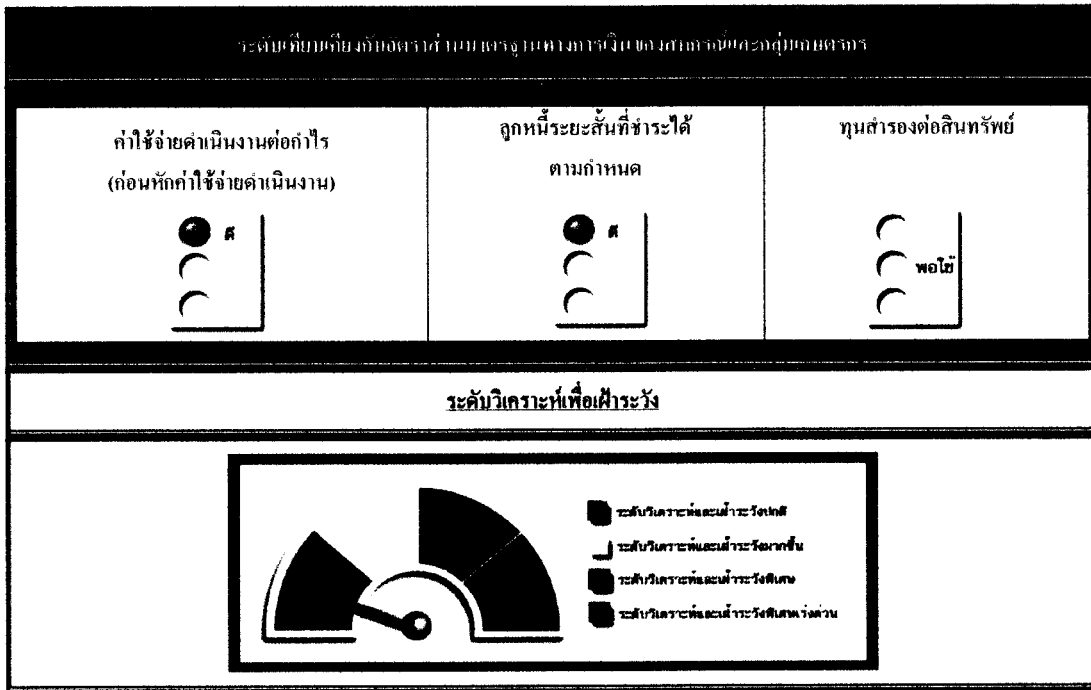
ภาพที่ 5.1 ผลการเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547

ที่มา: ข้อมูลจากการคำนวณและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม CFSAWS :ss

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

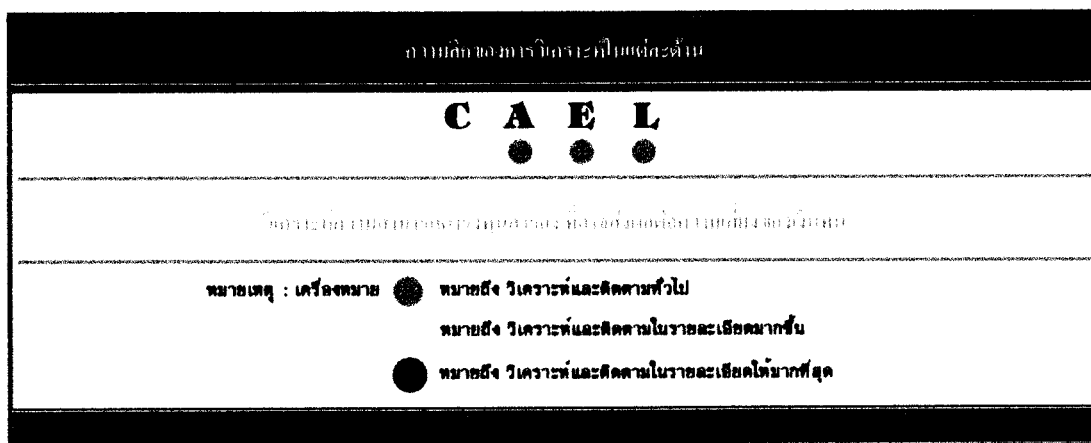
ประเภท : สหกรณ์ออมทรัพย์

สำหรับงวดรายปี ณ วันที่ 31/12/2548

การเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์

เป็นระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังปกติ แต่อย่างไรก็ตามต้องวิเคราะห์ถึงความสามารถในการพัฒนาได้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องหรือไม่จึงอาจมีด้านใดด้านหนึ่งของ CAMELS ที่ต้องพัฒนาปรับปรุงให้ดีกว่าเดิมก็ได้

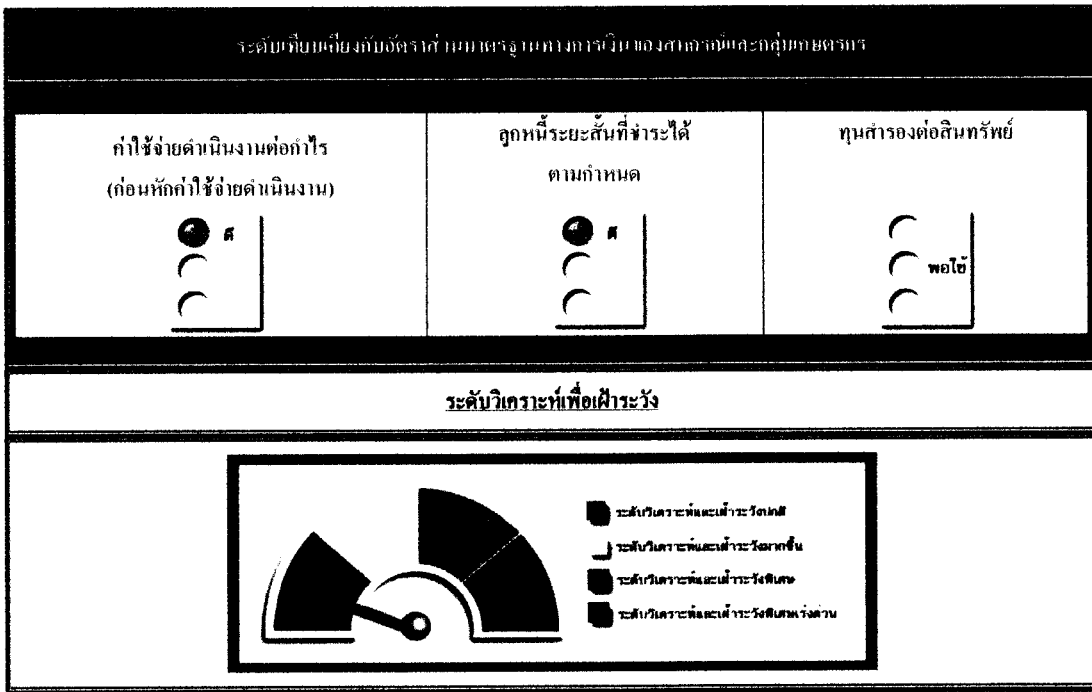
ภาพที่ 5.2 ผลการเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2548

ที่มา: ข้อมูลจากการคำนวณและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม CFSAWS :ss

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

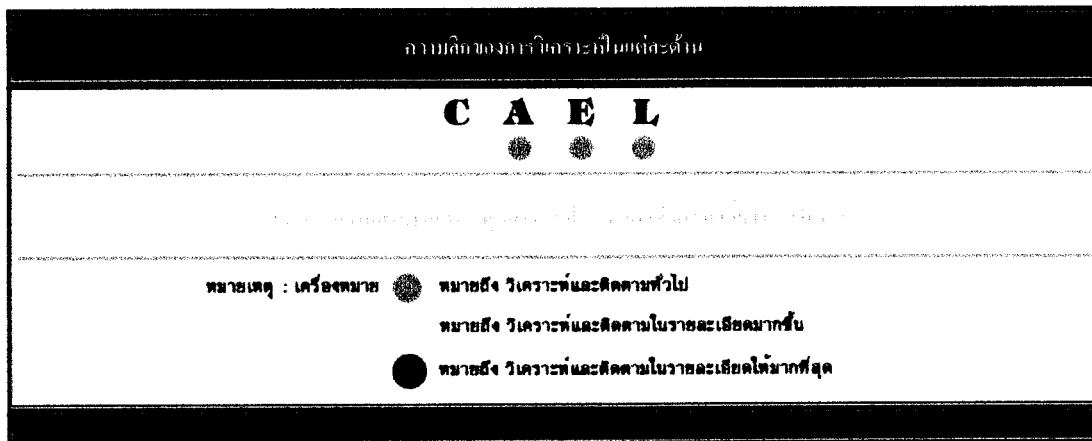
ประเภท : สหกรณ์ออมทรัพย์

สำหรับงวดรายปี ณ วันที่ 31/12/2549

การเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์

เป็นระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังปกติ แต่อย่างไรก็ตามต้องวิเคราะห์ถึงความสามารถในการพัฒนาได้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องหรือไม่จึงอาจมี
ด้านใดด้านหนึ่งของ CAMELS ที่ต้องพัฒนาปรับปรุงให้ดีกว่าเดิมก็ได้

ภาพที่ 5.3 ผลการเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2549

ที่มา: ข้อมูลจากการคำนวณและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม CFSAWS :ss

จากผลการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มสหกรณ์ ในตารางที่ 5.1 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

การวิเคราะห์ในส่วนนี้เป็นการเทียบเคียงอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด กับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน จำนวน 3 อัตราส่วน ได้แก่

1.1 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) จากตารางที่ 5.1 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในปี 2547 , 2548 และ 2549 มีเท่ากับร้อยละ 15.668 , 15.834 และ 15.572 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์แล้ว มีค่าน้อยกว่าร้อยละ 25 หมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) อยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความสามารถในการบริหารด้านปัจจัยดำเนินการซึ่งเปรียบเสมือนค่าใช้จ่ายคงที่กับความสำเร็จในรูปของกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ตามที่แสดงไว้ในภาพที่ 5.1 ถึงภาพที่ 5.3

1.2 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด จากตารางที่ 5.1 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดในปี 2547 , 2548 และ 2549 เท่ากับร้อยละ 99.980 , 99.874 และ 99.626 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์แล้วมีค่ามากกว่าร้อยละ 95 หมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดอยู่ในระดับดี แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการเรียกเก็บหนี้คืนจากลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามภาพที่ 5.1 ถึงภาพที่ 5.3

1.3 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ จากตารางที่ 5.1 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ในปี 2547 , 2548 และ 2549 เท่ากับ 0.047 , 0.042 และ 0.042 เท่าตามลำดับ เมื่อนำอัตราส่วนของปี 2547-2549 ไปเทียบกับค่าเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์แล้วปรากฏว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.04-0.10 หมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับพอใช้ แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความสามารถบริหารงานในด้านการรองรับผลการขาดทุนและสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยไม่มีผลกระทบกับทุนเป็นที่พอใช้ ซึ่งอาจสามารถปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานให้มากขึ้นได้อีก ตามที่แสดงไว้ในภาพที่ 5.1

ถึงภาพที่ 5.3 ทั้งนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้จัดสรรเงินทุนสำรองในปี 2547 ไว้เท่ากับ 11,488,398.17 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.30 ของกำไรสุทธิประจำปีในปี 2548 ได้จัดสรรเงินทุนสำรองไว้เท่ากับ 15,002,201.57 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.23 ของกำไรสุทธิประจำปี และในปี 2549 ได้จัดสรรเงินทุนสำรองไว้เท่ากับ 14,086,492.96 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.42 ของกำไรสุทธิประจำปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ได้จัดสรรเงินทุนสำรองไว้ตามระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ คือให้จัดสรรเงินทุนสำรองไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิประจำปี

แต่เนื่องจากสภาพแห่งทุนสำรองเป็นของสหกรณ์โดยส่วนรวม สมาชิกจะแบ่งปันไม่ได้ หรือจะเรียกร้องแม้ส่วนใดส่วนหนึ่งก็ไม่ได้ และทุนสำรองนี้จะถอนจากบัญชีได้เพื่อชดเชยการขาดทุนอันหากบังเกิดขึ้น หรือเพื่อจัดสรรเข้าบัญชีทุนสำรองให้แก่สหกรณ์ใหม่ที่ได้จดทะเบียนแบ่งแยกจากสหกรณ์เดิมเท่านั้น (http://www.cpd.go.th/web/coop_data/coop/regis/saving.doc) จึงเป็นเหตุผลให้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด จัดสรรเงินกำไรสุทธิประจำปีไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นมากกว่าจะจัดสรรไว้เป็นทุนสำรอง และประกอบกับสหกรณ์มีสินทรัพย์รวมในอัตราสูงคือในปี 2547 มีสินทรัพย์รวมเท่ากับ 3,820,890,342.03 บาท ปี 2548 เท่ากับ 4,649,723,437.92 บาท และในปี 2549 มีสินทรัพย์รวมเท่ากับ 5,005,640,333.04 บาท จึงทำให้อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับพอใช้ คือเป็นระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังมากขึ้นกว่าปกติ เมื่อเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ในส่วนของคุณภาพของการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ในช่วงปี 2547-2549 พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีมิติของคุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality) การทำกำไร (Earning sufficiency) และสภาพคล่อง (Liquidity) อยู่ในระดับการวิเคราะห์และติดตามทั่วไป ส่วนมิติของความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) พบว่าอยู่ในระดับการวิเคราะห์และเฝ้าระวังมากขึ้น แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ควรมีการพัฒนาปรับปรุงในส่วนของการสร้างเงินทุนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านของความสามารถดำรงทุนสำรอง ที่อาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงของเงินทุนได้ ดังที่ได้แสดงในภาพที่ 5.1-5.3

2. ผลการเทียบเคียงข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย

(Average of Financial Data and Ratio of Cooperatives and Farmer groups : Peer group)

การวิเคราะห์ในส่วนนี้มีขั้นตอนในการเทียบเคียงข้อมูล 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การหากกลุ่มเทียบเคียงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549 จากตารางที่ 5.2 จะเห็นว่าในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีช่วงทุนดำเนินงานอยู่ในระดับคะแนน 8 มีช่วงรายได้ธุรกิจหลักอยู่ในระดับคะแนน 8 และมีช่วงจำนวนสมาชิก

อยู่ในระดับคะแนน 8 เมื่อนำระดับคะแนนของ 3 ตัวแปรมารวมกันจะมีระดับคะแนนรวมเท่ากับ 24 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นสหกรณ์ที่จัดอยู่ในขนาดสหกรณ์หรือกลุ่มสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มาก

ตารางที่ 5.2 การจัดขนาดของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ปี 2547-2549

ปี	ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร						คะแนนรวม 3 ตัวแปร	
	ทุนดำเนินงาน		รายได้ธุรกิจหลัก		สมาชิก		ชี้วัดขนาดสหกรณ์และ	
	จำนวนเงิน (บาท)	คะแนน (1)	จำนวนเงิน (บาท)	คะแนน (2)	จำนวน (คน)	คะแนน (3)	ช่วงคะแนน (1)+(2)+(3)	ขนาด สหกรณ์/กลุ่ม
2547	3,820,890,342.03	8	176,174,825.62	8	6,984	8	24	ใหญ่มาก
2548	4,649,723,437.92	8	227,384,804.95	8	7,096	8	24	ใหญ่มาก
2549	5,005,640,333.04	8	295,910,836.64	8	7,353	8	24	ใหญ่มาก

2.2 การเปรียบเทียบโครงสร้างทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด กับกลุ่มเทียบเคียง โดยนำอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินในปี 2547-2549 ที่คำนวณได้จากโปรแกรม CFSAWS:ss มาเปรียบเทียบกับโครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group) โดยอัตราส่วนทางการเงินของปี 2547 จะนำไปเทียบเคียงกับค่า Peer group กลุ่มสหกรณ์ขนาดใหญ่มาก ในตารางผนวก 5 ภาคผนวก ก ส่วนอัตราส่วนทางการเงินของปี 2548 จะนำไปเทียบเคียงกับค่า Peer group กลุ่มสหกรณ์ขนาดใหญ่มากในตารางผนวก 6 ภาคผนวก ก และอัตราส่วนทางการเงินของปี 2549 จะนำไปเทียบเคียงกับค่า Peer group กลุ่มสหกรณ์ขนาดใหญ่มากในตารางผนวก 7 ภาคผนวก ก ซึ่งผลเทียบเคียงได้แสดงไว้ในตารางที่ 5.3 ดังนี้

ตารางที่ 5.3 การเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ศิวพิชิต จำกัด กับ โครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group)

ปี 2547-2549

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549	
		อัตราส่วน	ค่า Peer group	อัตราส่วน	ค่า Peer group	อัตราส่วน	ค่า Peer group
1. ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength)							
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	1.238	0.82	1.368	0.85	1.357	0.86
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	เท่า	0.047	0.05	0.042	0.05	0.042	0.05
1.3 อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์	%	10.686	14.26	15.025	11.63	8.132	10.42
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้	%	27.287	18.20	27.077	14.68	7.305	10.82
1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%	6.256	7.64	6.684	7.04	6.616	7.05
2. คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality)							
2.1 อัตราหนี้ที่ค้างชำระ	%	0.020	ใช้เฉพาะภาคเกษตรกร	0.126	8.34	0.374	4.77
2.2 อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.050	0.06	0.054	0.05	0.061	0.05
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	2.894	4.24	2.897	3.83	2.800	3.80
2.4 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	%	19.293	16.00	21.692	13.01	7.655	10.60
3. ขีดความสามารถในการบริหาร (Management ability)							
3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	%	8.752	14.59	-5.703	9.93	-6.867	10.24

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ปี 2547		ปี 2548		ปี 2549	
		อัตราส่วน	ค่า Peer group	อัตราส่วน	ค่า Peer group	อัตราส่วน	ค่า Peer group
4. การทำกำไร (Earning sufficiency)							
4.1 กำไรต่อสมาชิก	บาท	14,554.730	10,364.33	17,288.111	10,798.72	18,386.409	11,847.38
4.2 เงินออมต่อสมาชิก	บาท	419,430.752	205,883.84	460,083.240	227,505.30	501,325.077	240,252.01
4.3 หนี้สินต่อสมาชิก	บาท	446,038.314	218,278.67	599,854.311	249,866.86	637,945.835	280,004.32
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร	%	15.668	29.00	15.834	28.91	15.572	28.39
4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	%	5.894	11.75	8.180	9.33	8.049	8.98
4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น	%	41.392	11.06	-18.670	9.99	-4.660	4.21
4.7 อัตราการเติบโตของกำไร/ขาดทุน	%	4.992	7.44	20.685	5.03	10.205	9.87
4.8 อัตรากำไรสุทธิ	%	57.699	73.87	53.951	72.22	45.688	69.86
5. สภาพคล่อง (Liquidity)							
5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	0.418	0.63	0.258	0.56	0.229	0.52
5.2 อัตราหมุนของสินค้า	ครั้ง	คำนวณไม่ได้	0.98	คำนวณไม่ได้	-	คำนวณไม่ได้	2.08
5.3 อายุเฉลี่ยสินค้า	วัน	คำนวณไม่ได้	372.85	คำนวณไม่ได้	-	คำนวณไม่ได้	175.52
5.4 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	%	99.980	99.73	99.874	91.66	99.626	95.23
หมายเหตุ	ASL	หมายถึง	ASL	หมายถึง	ผลการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)		
	SL	หมายถึง	SL	หมายถึง	ผลการศึกษาอยู่ในระดับมาตรฐาน (Standard level)		
	BSL	หมายถึง	BSL	หมายถึง	ผลการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)		

จากตารางที่ 5.3 สามารถอธิบายผลการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด กับ โครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group) ปี 2547-2549 ในแต่ละมิติได้ดังนี้

2.2.1 ความพอเพียงของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength)

1) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเท่ากับ 1.238 , 1.368 และ 1.357 เท่าตามลำดับเมื่อเทียบกับ ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ขนาดใหญ่มาก ในช่วงปีเดียวกัน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.82 , 0.85 และ 0.86 เท่าตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มมากซึ่งจะส่งผลให้สหกรณ์มีความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น ผลการ เทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2) อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในปี 2547-2549 เท่ากับ 0.047 , 0.042 และ 0.042 เท่าตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของ กลุ่ม (Peer group) ขนาดใหญ่มาก ในช่วง 3 ปีซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.05 เท่า แสดงว่าการดำรงทุนสำรอง เพื่อคุ้มครองความเสี่ยงทางการเงินของสหกรณ์ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันตลอด 3 ปี ผลการ เทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

3) อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ในปี 2547-2549 สหกรณ์ ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์เท่ากับร้อยละ 10.686 , 15.025 และ 8.132 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันซึ่งมีเท่ากับร้อยละ 14.26 , 11.63 และ 10.42 แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีอัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง ในรอบ 3 ปี แต่ในปี 2547 และปี 2549 อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม เดียวกัน ซึ่งผลการเทียบเคียงปี 2547 และ 2549 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level) และปี 2548 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

4) อัตราการเติบโตของหนี้ ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของหนี้เท่ากับร้อยละ 27.287 , 27.077 และ 7.305 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกัน ซึ่งมีเท่ากับร้อยละ 18.20 , 14.68 และ 10.82 แสดงให้เห็นว่าในปี 2547 และปี 2548 อัตราการเติบโตของหนี้ยังสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม เดียวกัน แต่จากการสังเกตสหกรณ์เริ่มมีอัตราการเติบโตของหนี้ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในช่วง 3 ปี ซึ่งจะเห็นได้จากปี 2549 สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของหนี้ที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม เดียวกัน ผลการเทียบเคียงปี 2547-2548 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level) และปี 2549 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

5) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเท่ากับร้อยละ 6.256 , 6.684 และ 6.616 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันซึ่งมีเท่ากับร้อยละ 7.64 , 7.04 และ 7.05 ตามลำดับ แสดงว่าสหกรณ์ยังมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ซึ่งหากสหกรณ์สามารถสร้างกำไรให้เพิ่มขึ้นก็จะมีผลต่อการจัดหาเงินทุนได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2.2.2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality)

1) อัตราหนี้ค้างชำระในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราหนี้ค้างชำระเท่ากับร้อยละ 0.02 , 0.126 และ 0.374 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปี 2548 และปี 2549 มีเท่ากับร้อยละ 8.34 และ 4.77 ตามลำดับ แสดงว่าสหกรณ์มีอัตราหนี้ค้างชำระอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ซึ่งหมายถึงสหกรณ์มีความสามารถในการบริหารจัดการลูกหนี้ให้มีคุณภาพสูง และมีประสิทธิภาพในการเรียกเก็บหนี้ โดยจะส่งผลให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนในการทำธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

2) อัตราหมุนของสินทรัพย์ ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราหมุนของสินทรัพย์เท่ากับ 0.05 , 0.054 และ 0.061 รอบตามลำดับเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 0.06 , 0.05 และ 0.05 รอบตามลำดับแสดงว่าในปี 2547 สหกรณ์มีอัตราหมุนของสินทรัพย์อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แต่ในปี 2548 และ 2549 สหกรณ์เริ่มมีอัตราหมุนของสินทรัพย์อยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลการเทียบเคียงปี 2547 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level) และปี 2548-2549 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

3) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์เท่ากับร้อยละ 2.894 , 2.897 และ 2.80 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 4.24 , 3.83 และ 3.80 ตามลำดับ แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้ สหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

4) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์เท่ากับร้อยละ 19.293 , 21.692 และ 7.655 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 16.00 , 13.01

และ 10.60 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าในช่วง 3 ปี สหกรณ์จะมีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังเป็นอัตราการเติบโตในสัดส่วนที่ลดลง โดยจะเห็นได้จากปี 2549 ที่มีอัตราการเติบโตต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากปี 2548-2549 มีการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้ระหว่างปี โดยในปี 2548 มีอัตราการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้จากปี 2547 เท่ากับร้อยละ 7.61 และในปี 2549 มีอัตราการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้จากปี 2548 เท่ากับร้อยละ 22.49 (ตารางที่ 4.5) จึงส่งผลให้อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ซึ่งประกอบด้วยลูกหนี้เงินกู้เป็นส่วนใหญ่ในปี 2549 มีอัตราการเติบโตที่ลดลง ผลการวิเคราะห์ปี 2547-2548 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level) และผลการเทียบเคียงปี 2549 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2.2.3 ชัดความสามารถในการบริหาร (Management ability)

1) อัตราการเติบโตของธุรกิจในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของธุรกิจเท่ากับร้อยละ 8.752 , (5.703) และ (6.867) ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 14.59 , 9.93 และ 10.24 ตามลำดับ แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้ สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของธุรกิจอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันและเป็นอัตราที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยอัตราการเติบโตของธุรกิจคำนวณจากปริมาณธุรกิจงวดปัจจุบันหักปริมาณธุรกิจงวดก่อนหารด้วยปริมาณธุรกิจงวดก่อนแล้วคูณด้วย 100 ซึ่ง “ปริมาณธุรกิจ” ในความหมายของสหกรณ์ออมทรัพย์หมายถึง เงินรับฝากบวกด้วยเงินให้กู้จากการศึกษาพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด ในบทที่ 4 จะเห็นว่า ในตารางที่ 4.4 ในปี 2547-2549 สหกรณ์มีปริมาณเงินรับฝากในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยคิดเป็นร้อยละของเงินรับฝากในปีก่อนเท่ากับร้อยละ 19.19 , 7.51 และ 17.85 ตามลำดับ แต่เนื่องจากปริมาณเงินให้สมาชิกผู้ระหว่างปี 2548-2549 มีปริมาณลดลงโดยในปี 2548 มีอัตราการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้จากปี 2547 เท่ากับร้อยละ (7.61) และในปี 2549 มีอัตราการลดลงของเงินให้สมาชิกผู้จากปี 2548 เท่ากับร้อยละ (22.49) (ตารางที่ 4.5) จึงส่งผลให้อัตราการเติบโตของธุรกิจซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝาก และเงินให้กู้มีอัตราการเติบโตที่ลดลง ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2.2.4 การทำกำไร (Earning sufficiency)

1) กำไรต่อสมาชิก ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด มีกำไรต่อสมาชิกเท่ากับ 14,554.73 บาท 17,288.11 บาทและ 18,386.41 บาทตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 10,364.33 บาท 10,798.72 บาท และ 11,847.38 บาทแสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้ สหกรณ์มีกำไรต่อสมาชิกอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน หมายถึงสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรสูงสามารถสะสมทุนได้เพิ่มขึ้น

และสามารถให้ผลตอบแทนกลับคืนสู่สมาชิกได้สูงเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิกที่จะทำธุรกิจร่วมกับสหกรณ์ต่อไป ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

2) เงินออมต่อสมาชิก ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีเงินออมต่อสมาชิกเท่ากับ 419,430.75 บาท 460,083.24 บาท และ 501,325.08 บาท ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 205,883.84 บาท 227,505.30 บาท และ 240,252.01 บาทตามลำดับ แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้สมาชิกของสหกรณ์มีเงินออมเฉลี่ยต่อคนอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

3) หนี้สินต่อสมาชิก ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีหนี้สินต่อสมาชิกเท่ากับ 446,038.31 บาท 599,854.31 บาท และ 637,945.84 บาทตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 218,278.67 บาท 249,866.86 บาทและ 280,004.32 บาท แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้สมาชิกของสหกรณ์มีหนี้สินโดยเฉลี่ยต่อคนอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน และเมื่อเทียบกับเงินออมโดยเฉลี่ยต่อคนของแต่ละปีในข้อ 2) แล้ว จะพบว่าสมาชิกโดยเฉลี่ยต่อคนมีอัตราหนี้สินมากกว่าเงินออม ทำให้กำลังความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้และฐานะการเงินของสหกรณ์ด้วย ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

4) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรเท่ากับร้อยละ 15.67 , 15.83 และ 15.57 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 29.00 , 28.91 และ 28.39 ตามลำดับ แสดงว่าในช่วง 3 ปีนี้สหกรณ์มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน หมายถึงสหกรณ์มีความสามารถในการควบคุม และบริหารค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้มีกำไรสูงด้วย ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

5) อัตราการเติบโตของทุนสำรองในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสำรองเท่ากับร้อยละ 5.89 , 8.18 และ 8.05 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 11.75 , 9.33 และ 8.98 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าในช่วงปี 2547-2549 สหกรณ์จะมีอัตราการเติบโตของทุนสำรองอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

6) อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นในปี 2547-2549 สหกรณ์ ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นเท่ากับร้อยละ 41.39 , (18.67) และ (4.66) ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 11.06 , 9.99 และ 4.21 ตามลำดับ โดยในปี 2547 สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แต่ในปี 2548-2549 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นของสหกรณ์ ลดลงจนอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าทุนสะสมตามข้อบังคับ ได้แก่ ทุนสาธารณประโยชน์ทั่วไป ทุนเพื่อการศึกษาอบรม ทุนสวัสดิการต่างๆ ทุนขยายงาน ทุนรักษา ระดับอัตราเงินปันผล และทุนสะสมเพื่อพัฒนา ซึ่งมีประโยชน์ต่อสมาชิกทั่วไปมีจำนวนลดลง โดยในปี 2548 มีการลดลงของทุนสาธารณประโยชน์ ทุนสวัสดิการต่างๆ และทุนสะสมเพื่อพัฒนา คิดเป็นร้อยละของทุนประเภทเดียวกันในปีก่อนเท่ากับร้อยละ 98.61 , 14.76 และ 64.50 ตามลำดับ และในปี 2549 มีการลดลงของทุนเพื่อการศึกษาอบรม ทุนสวัสดิการต่างๆ และทุนขยายงาน (โอนเข้าทุนสำรอง) คิดเป็นร้อยละของทุนประเภทเดียวกันในปีก่อนเท่ากับร้อยละ 92.99 , 94.74 และ 62.84 ตามลำดับ ผลการเทียบเคียงปี 2547 อยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level) และปี 2548-2549 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

7) อัตราการเติบโตของกำไร/ขาดทุน ในปี 2547-2549 สหกรณ์ ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราการเติบโตของกำไรเท่ากับร้อยละ 4.99 , 20.69 และ 10.21 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 7.44 , 5.03 และ 9.87 แสดงว่าในปี 2548-2549 สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของกำไรอยู่ในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเทียบเคียงปี 2547 อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level) และปี 2548-2549 ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

8) อัตรากำไรสุทธิ ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตรากำไรสุทธิเท่ากับร้อยละ 57.70 , 53.95 และ 45.69 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับร้อยละ 73.87 , 72.22 และ 69.86 ตามลำดับ ถึงแม้ว่า สหกรณ์จะมีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แต่เมื่อคิดเป็นร้อยละของการทำกำไร โดยใช้กำไรสุทธิเทียบกับรายได้ธุรกิจหลักแล้วจะพบว่าสหกรณ์ยังมีอัตรากำไรสุทธิอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2.2.5 สภาพคล่อง (Liquidity)

1) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครู พิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนเท่ากับ 0.42 , 0.26 และ 0.23 เท่าตามลำดับ เมื่อเทียบกับ ค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกันเท่ากับ 0.63 , 0.56 และ 0.52 เท่าตามลำดับ พบว่า ในช่วง 3 ปีนี้ สหกรณ์มีความเพียงพอของสินทรัพย์สภาพคล่องต่อความต้องการใช้เงินอยู่ในระดับ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการนำเงินกู้ยืมระยะสั้นไปให้กู้ระยะยาว ตลอดจนการมีภาระหนี้สินระยะสั้นซึ่งประกอบด้วยเงินออมของสมาชิกถึงร้อยละ 72.47 , 63.54 และ 69.73 (ในปี 2547-2549) ตามลำดับ ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (Below standard level)

2) อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด ในปี 2547-2549 สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดเท่ากับร้อยละ 99.98 , 99.87 และ 99.63 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม (Peer group) ในช่วงปีเดียวกัน เท่ากับร้อยละ 99.73 , 91.66 และ 95.23 ตามลำดับ สหกรณ์มีอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ ตามกำหนดอยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน แสดงว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการ เรียกเก็บหนี้ให้ชำระได้ตามกำหนด และสามารถเปลี่ยนสินทรัพย์สภาพคล่องให้เป็นเงินสดหมุนเร็ว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการเทียบเคียงอยู่ในระดับสูงกว่ามาตรฐาน (Above standard level)

บทที่ 6

การสร้างแบบจำลองที่นำไปใช้วัดความมั่นคง ของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

จากการศึกษาในบทที่ 4 และบทที่ 5 จะเห็นได้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีพัฒนาการและความเจริญเติบโตเป็นไปในทิศทางที่ดี และมีความมั่นคงทางการเงิน แต่เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการพิจารณาผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในบทที่ 6 นี้ จึงได้สร้างแบบจำลองที่จะนำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ การสร้างสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) และการประเมินความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยใช้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า ซึ่งสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า หรือแบบจำลองดังกล่าวสามารถนำไปใช้สำหรับวัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นได้อีกด้วย

1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ในส่วนนี้อาศัยการรวบรวมสถิติผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบประจำปี 2549 โดยการสุ่มตัวอย่างจากจำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสิ้น 1,272 สหกรณ์ ใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Yamane ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99 และมีความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 4 จากการเปิดตารางกำหนดขนาดสิ่งตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซนต์จะได้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 726 ตัวอย่าง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาเศรษฐศาสตร์ 2548: 6-43) โดยมีขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

1.1 วิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์

ในขั้นตอนนี้ได้ศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ได้ทำการสุ่มตัวอย่างมาจำนวน 726 สหกรณ์ เพื่อให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละแห่งมีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ โดยพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินที่เรียกว่า "CAMEL" (เฉพาะการวิเคราะห์ในเชิง

ปริมาณ) โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio) ที่แสดงลักษณะสำคัญของฐานะการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์รวม 3 ประเภท คือ

1.1.1 อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่องหรือความคล่องตัวทางการเงิน ได้แก่

- 1) อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินรับฝาก
- 2) อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝาก

1.1.2 อัตราส่วนที่ใช้วัดความเพียงพอของเงินทุนส่วนของสหกรณ์ ได้แก่

- 1) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนส่วนของสหกรณ์
- 2) อัตราส่วนทุนของสหกรณ์ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น
- 3) อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อทุนของสหกรณ์

1.1.3 อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร ได้แก่

- 1) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น
- 2) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น
- 3) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์

4) GAP (หรือ Relative gap หมายถึง [เงินให้กู้ – (เงินกู้ยืมและเงินเบิกเกินบัญชี) + เงินรับฝาก] ซึ่งเป็นผลต่างระหว่างสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ (ประกอบด้วยเงินลงทุนชั่วคราว ลูกหนี้เงินให้กู้ รวมถึงเงินให้กู้แก่สหกรณ์อื่น) กับหนี้สินที่จัดหามาเพื่อก่อให้เกิดรายได้แก่กิจการ) ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น

เมื่อได้ค่าอัตราส่วนทางการเงินแต่ละตัวของสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละแห่งแล้ว (แสดงไว้ในตารางผนวก 1 ภาคผนวก ข) จากนั้นนำอัตราส่วนทางการเงินทุกสหกรณ์มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation : S.D.) (แสดงไว้ในตารางผนวก 2 ภาคผนวก ข) และพิจารณาเปรียบเทียบค่าอัตราส่วนทางการเงินแต่ละตัวของสหกรณ์กับค่า Mean + 1 S.D. หรือ Mean - 1 S.D. ตามแต่กรณี หากค่าอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์แห่งใดมีค่ามากกว่า (น้อยกว่า) ค่า Mean+1 S.D. (Mean-1 S.D.) แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งนั้นไม่มั่นคงทางการเงินซึ่งเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าของอัตราส่วนทางการเงินกับค่า Mean+1 S.D. หรือ Mean-1 S.D. แสดงไว้ในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์

อัตราส่วนทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์	หลักเกณฑ์ในการพิจารณา ว่า “ไม่มั่นคง” (-)
วัดจากสภาพคล่อง	
เงินให้กู้ / เงินรับฝาก	> Mean + 1 S.D.
สินทรัพย์สภาพคล่อง / เงินรับฝาก	< Mean - 1 S.D.
วัดจากความเพียงพอของเงินทุน	
หนี้สินทั้งสิ้น / ทุนของสหกรณ์	> Mean + 1 S.D.
ทุนของสหกรณ์ / สินทรัพย์ทั้งสิ้น	< Mean - 1 S.D.
เงินกู้ / ทุนของสหกรณ์	> Mean + 1 S.D.
วัดจากความสามารถในการทำกำไร	
กำไรสุทธิ / รายได้ทั้งสิ้น	< Mean - 1 S.D.
กำไรสุทธิ / สินทรัพย์ทั้งสิ้น	< Mean - 1 S.D.
กำไรสุทธิ / ทุนของสหกรณ์	< Mean - 1 S.D.
GAP / สินทรัพย์ทั้งสิ้น	< Mean - 1 S.D.

หลังจากทราบผลการพิจารณาอัตราส่วนทางการเงินแต่ละตัวแล้ว จึงนำผลที่ได้มาพิจารณาภาพรวมอีกครั้ง เพื่อสรุปว่าสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละแห่งมีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ โดยถือหลักเกณฑ์ว่า ถ้าอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ใดมีค่าที่แสดงถึงความไม่มั่นคงทางการเงิน (-) ตั้งแต่ 5 อัตราส่วนขึ้นไป (คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 55.56 ของอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมดซึ่งมี 9 อัตราส่วน) แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งนั้นไม่มั่นคงทางการเงิน (ให้รหัสเป็น 0) ส่วนสหกรณ์อื่นที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นมีความมั่นคงทางการเงิน (ให้รหัสเป็น 1) ดังแสดงไว้ในตารางผนวก 3 ภาคผนวก ข ซึ่งผลการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยใช้หลักเกณฑ์ข้างต้นพบว่ามีสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มั่นคงทางการเงินจำนวน 7 สหกรณ์

1.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์

เนื่องจากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน โดยพิจารณาจากอัตราส่วนย่อยที่จะให้ผลสรุปที่แน่นอนลงไป และอาจนำไปสู่ข้อสรุปที่ไม่ตรงกัน จึงนับเป็นจุดบกพร่องที่สำคัญของการวิเคราะห์อัตราส่วนทีละตัว ดังนั้นการพิจารณาว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีความมั่นคงหรือไม่

จึงไม่ควรใช้อัตราส่วนตัวใดตัวหนึ่งมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา แต่ควรจะใช้วิธีพิจารณา “ภาพรวม” ของอัตราส่วนหลายตัวไปพร้อมๆ กัน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant analysis)

ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์ประกอบด้วยตัวแปรตาม (Dependent variable) และตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม คือตัวแปรกลุ่มที่ต้องจำแนกซึ่งมี 2 กลุ่ม คือกลุ่มของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคง และสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มั่นคงทางฐานะการเงิน (ใช้รหัสเป็น 1 คือสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคง และ 0 คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มั่นคง) ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือตัวแปรที่นำมาอธิบายหรือแยกสหกรณ์ออมทรัพย์ออกเป็นสหกรณ์ที่มีความมั่นคง และไม่มั่นคงทางการเงิน ตัวแปรที่ใช้ในการจำแนก (Discriminating variables) เหล่านี้อาจเรียกได้ว่า เป็นตัวแปรที่ใช้ในการทำนาย (Predictor variables) ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ ดังนี้

1.2.1 สภาพคล่องหรือความคล่องตัวทางการเงิน

เป็นการวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยเน้นวัดความคล่องตัวด้านความสามารถในการตอบสนองความต้องการถอนเงินฝากของสมาชิก และด้านความสามารถในการจัดสรรเงินให้กู้ยืมแก่สมาชิก อัตราส่วนที่ใช้เป็นตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ได้แก่ อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินรับฝาก และสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝาก

1.2.2 ความเพียงพอของเงินทุน

เป็นการพิจารณาว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีเงินทุนส่วนของสหกรณ์เพียงพอที่จะรับภาระความเสี่ยงภัย และความเสียหายทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นกับสหกรณ์ออมทรัพย์หรือไม่ อัตราส่วนที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์กรณีนี้ คาดว่าหากทุนของสหกรณ์หรือทุนส่วนของสมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของสหกรณ์มีมากพอ สหกรณ์นั้นจะมีฐานะค่อนข้างมั่นคงเพราะสามารถรองรับความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารลูกหนี้ และการบริหารงานผิดพลาด และหากเกิดผิดพลาดในการบริหารงาน โอกาสที่ปัญหาจะทวีความรุนแรงมีไม่มาก หรือหากจำเป็นต้องเลิกกิจการก็ยังคงมีเงินทุนเพียงพอที่จะจ่ายคืนแก่เจ้าหน้าที่และเจ้าของกิจการได้

1.2.3 ความสามารถในการทำกำไร

เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถทำกำไรได้มากน้อยเพียงไรเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ รายได้ และทุนของสหกรณ์ อัตราส่วนที่นำมาวิเคราะห์ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น กำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น กำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ และ GAP ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น

การหาค่าสัมประสิทธิ์ใน Discriminant function จะใช้วิธี Stepwise ในการคัดเลือกตัวแปรอิสระซึ่งมีอยู่จำนวน 9 ตัวแปรให้คัดมาเฉพาะที่สำคัญทีละตัว โดยวิธีการพิจารณาความสำคัญของตัวแปรจะอาศัยการประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ซึ่งอาศัยหลักการที่เกี่ยวข้องกับวิธีของ Wilk โดยจะดูที่ค่า F เป็นหลักตัวแปรซึ่งทำให้ค่า F สูงสุดหรือทำให้ค่า Wilks' Lambda ต่ำสุดจะสามารถแบ่งแยกประชากร 2 กลุ่มออกจากกันได้ (สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคงและไม่มั่นคง) ได้จำนวนหนึ่ง พร้อมทั้งสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเหล่านั้นจากสมการ Discriminant (1) คือไปนี้

$$D = A_1 V_1 + A_2 V_2 + A_3 V_3 + \dots + A_i V_i$$

โดยที่	D =	Discriminant scor
	A_i =	สัมประสิทธิ์ Discriminant ของตัวแปรอิสระ $i: i = 1, 2, \dots, 9$
	V_1 =	เงินให้กู้ / เงินรับฝาก
	V_2 =	สินทรัพย์สภาพคล่อง / เงินรับฝาก
	V_3 =	หนี้สินทั้งสิ้น / ทุนของสหกรณ์
	V_4 =	ทุนของสหกรณ์ / สินทรัพย์ทั้งสิ้น
	V_5 =	เงินให้กู้ / ทุนของสหกรณ์
	V_6 =	กำไรสุทธิ / รายได้ทั้งสิ้น
	V_7 =	กำไรสุทธิ / สินทรัพย์ทั้งสิ้น
	V_8 =	กำไรสุทธิ / ทุนของสหกรณ์
	V_9 =	GAP / สินทรัพย์ทั้งสิ้น

จากการคำนวณเพื่อทราบความสำคัญของตัวแปร และเพื่อทราบค่าสัมประสิทธิ์ของ ตัวแปรที่สำคัญ โดยใช้วิธี Stepwise กับข้อมูลทางการเงินในปี 2549 ของแต่ละสหกรณ์เพื่อคัดเลือกตัวแปรเข้ามา ซึ่งพบว่าตัวแปรสำคัญที่ได้รับคัดเลือกและสามารถใช้แบ่งแยกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคงและไม่มั่นคงออกจากกันได้ ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_8) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ (V_3) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (V_7) และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น (V_6) วิธีการพิจารณาความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวในแต่ละขั้นตอน (Step) นั้น ใช้วิธีของ Wilk โดยพิจารณาค่า F เป็นหลัก โดยนัยสำคัญของค่า Wilk's Lambda จะสัมพันธ์กับค่าของ F ถ้าค่า Wilk's Lambda สูงหรือค่า F ของตัวแปรที่จะนำเข้ามีไม่น้อยกว่า 1.00 ตัวแปรนั้นจึงจะได้รับการคัดเลือกให้เข้าไปในสมการได้ โดยตัวแปรใดมีค่า

Wilk's Lambda ค่าสุดตัวแปรนั้นจะได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นตัวแรก จากนั้นก็จะทำการประเมินตัวแปรอื่นๆ ใหม่ทั้งหมด ตัวแปรใดที่ตอบสนองหลักเกณฑ์ที่ยอมรับได้มากที่สุดก็จะได้รับคัดเลือกเข้าเป็นตัวแปรต่อไป เมื่อนำเข้าเป็นตัวที่สองแล้วจะมีการพิจารณาว่าตัวแปรใดที่เข้าไปแล้วควรจะถูกคัดออก ถ้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์การถูกคัดออก (คือ F มีค่าสูงสุดไม่เกิน 1.00) ก็จะถูกคัดออก จากนั้นก็จะเริ่มพิจารณาตัวแปรเพื่อนำเข้า และคัดออกจนกว่าจะไม่มีตัวแปรใดถูกนำเข้าหรือถูกคัดออกอีก โดยกระบวนการในการนำเข้าตัวแปรและคัดออกจะถูกกำหนดโดยโปรแกรม SPSS for Window คือจำนวนครั้งจะไม่มากกว่า 2 เท่าของจำนวนตัวแปร ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้แสดงไว้ในภาคผนวก ข ส่วนตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกพร้อมทั้งสัมประสิทธิ์ของตัวแปรดังกล่าวแสดงในตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2 ความสำคัญของตัวแปรในการแบ่งแยกกลุ่มของสหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ (Standardized discriminant coefficients)	อันดับความสำคัญ Ranking
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_8)	- 2.466	1
อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์ (V_3)	1.204	2
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิน (V_7)	2.428	3
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิน (V_6)	- 0.424	4

ผลการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าตัวแปรที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไร และความเพียงพอของเงินทุน ประกอบด้วย อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_8) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์ (V_3) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิน (V_7) และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิน (V_6) มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง สอง สาม และสี่ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์พบว่าความสามารถในการทำกำไรมีผลต่อ Discriminant function สำหรับตัวแปรที่เป็นอัตราส่วนแสดงความคล่องตัวทางการเงินของสหกรณ์ซึ่งประกอบด้วย อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินรับฝาก (V_1) อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝาก (V_2) และอัตราส่วนแสดงความเพียงพอของเงินทุนส่วนของสหกรณ์ซึ่งประกอบด้วย อัตราส่วนทุนของสหกรณ์ต่อสินทรัพย์ทั้งสิน (V_4) อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อทุนของสหกรณ์ (V_5) และอัตราส่วน GAP ต่อสินทรัพย์ทั้งสิน

(V₉) ปรากฏว่าไม่มีตัวแปรใดได้รับการคัดเลือกเข้ามาเลย แสดงว่าความคล่องตัวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์รวมถึงความเพียงพอของเงินทุนส่วนของสหกรณ์มิได้เป็นตัวแบ่งกลุ่มที่ดี

จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มักมีอัตราส่วนการถือสินทรัพย์สภาพคล่องต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น หรือต่อเงินรับฝาก ตลอดจนเงินทุนของสหกรณ์ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้นเป็นอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน สหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ จึงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องการรักษาสภาพคล่องทางการเงิน และความเพียงพอของเงินทุน

2. การสร้างสัญญาณเตือนภัย

ในส่วนที่ผ่านมาเป็นการวิเคราะห์หาตัวแปรที่มีความสำคัญที่สามารถแยกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มั่นคงและไม่มั่นคงออกจากกัน โดยอาศัยลักษณะสำคัญของข้อมูลทางการเงิน และข้อเท็จจริงในอดีตของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสองกลุ่มในส่วนนี้จะนำเอาสมการและค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้าหรือที่เรียกว่า “Early warning system” โดยสามารถนำไปใช้วิเคราะห์สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งใดแห่งหนึ่งเพื่อได้ทราบว่าในปัจจุบันสหกรณ์แห่งนั้นมีความมั่นคงหรือไม่ ระบบเตือนภัยล่วงหน้านี้สร้างขึ้นในลักษณะเลขดัชนีซึ่งถูกสร้างขึ้นจากสมการ Discriminant

ค่าเลขดัชนี (Discriminant score) ที่ใช้เป็นเกณฑ์แบ่งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้จากการแทนค่าดิบของตัวแปรสำคัญที่ได้จากผลการวิเคราะห์ และค่าสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนก ซึ่งการพิจารณาได้ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ประเภท Unstandardized canonical discriminant function coefficients ทั้งนี้เนื่องจากวิธีการที่สะดวกที่สุดในการหาค่าเลขดัชนีโดยใช้สมการ Discriminant คือการพิจารณาโดยใช้ค่าดิบของตัวแปร กรณีนี้จึงต้องใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรประเภทดังกล่าว สมการ Discriminant และค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่นำมาใช้หาค่าเลขดัชนี แสดงไว้ในตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรที่ใช้สร้างเลขดัชนี

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ (Unstandardized discriminant coefficients)
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_8)	- 62.182
อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ (V_3)	2.428
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (V_7)	83.144
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น (V_6)	- 1.130
ค่าคงที่ของสมการ	- 0.298

จากตารางที่ 6.3 สามารถนำค่าสัมประสิทธิ์มาสร้างสมการ Discriminant (2) ที่ใช้สำหรับพิจารณาการแบ่งกลุ่มของสหกรณ์ได้ดังนี้

$$D = - 0.298 - 62.182V_8 + 2.428V_3 + 83.144V_7 - 1.130V_6$$

- โดยที่
- D = เลขดัชนี (Discriminant score)
 - V_8 = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์
 - V_3 = อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์
 - V_7 = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น
 - V_6 = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น

กรณีที่ต้องการทราบว่า ในปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งหนึ่งมีฐานะทางการเงินมั่นคงหรือไม่ สามารถทราบได้โดยนำเอาข้อมูลที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Actual data) ของอัตราส่วนทางการเงินดังกล่าว (ตัวแปร V_8 , V_3 , V_7 และ V_6) ไปแทนค่าลงในสมการจะทราบค่าเลขดัชนีของสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งนั้นจากนั้นพิจารณาว่าสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นมีค่าของเลขดัชนีอยู่ในช่วงที่เป็นค่าของเลขดัชนีของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เคยมีปัญหามาก่อนหน้านี้หรือไม่ หากอยู่ในช่วงดังกล่าวจะเป็นเสมือนสัญญาณเตือนว่าสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งนั้นกำลังประสบปัญหา หรือมีแนวโน้มว่าจะประสบปัญหาในการดำเนินงานเนื่องจากฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งนั้นคล้ายกับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เคยประสบปัญหามาแล้วในอดีต

ทั้งนี้เนื่องจากผลการพยากรณ์ที่ได้ออกมาจากการประมวลผลของโปรแกรมนี้ ระบุประเภทของสหกรณ์ออมทรัพย์ออกมาเลยว่าจัดอยู่ในประเภทที่มีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่มีความมั่นคงทางการเงิน โดยไม่ได้แสดงค่าจุดวิกฤติที่ใช้แบ่งแยกประเภทนั้นออกมาเป็นค่าวิกฤติ ทำให้การจะนำสมการแบ่งแยกประเภทที่ได้ข้างต้นไปใช้ในการพยากรณ์ภาวะวิกฤติของสหกรณ์ออมทรัพย์ใดๆ นั้น ไม่สามารถทำได้จึงจำเป็นต้องหาค่าจุดวิกฤติที่ใช้แบ่งแยก ซึ่งสามารถหาได้โดยการหาค่าเฉลี่ยระหว่างค่าดัชนีความมั่นคงทางการเงินที่คำนวณได้จากสมการที่มีค่าสูงที่สุดในกลุ่มสหกรณ์ตัวอย่างที่ถูกพยากรณ์จากสมการที่ได้ว่าอยู่ในประเภทของสหกรณ์ที่ไม่มีความมั่นคงทางการเงิน (เนื่องจากกลุ่มที่ไม่มีความมั่นคงจะมีค่าดัชนีอยู่ทางซ้ายมือของค่าวิกฤติที่แบ่งแยกประเภทจึงต้องใช้ค่าที่สูงที่สุดในกลุ่ม) กับค่าดัชนีความมั่นคงทางการเงินที่คำนวณได้จากสมการที่มีค่าต่ำที่สุดในกลุ่มสหกรณ์ตัวอย่างที่ถูกพยากรณ์จากสมการที่ได้ว่าอยู่ในประเภทของสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน (เนื่องจากกลุ่มที่มีความมั่นคงทางการเงินจะมีค่าดัชนีอยู่ด้านขวามือของค่าวิกฤติที่ใช้ในการแบ่งแยกประเภทจึงต้องใช้ค่าต่ำที่สุดในกลุ่ม)

ในที่นี้ค่าดัชนีความมั่นคงทางการเงินที่คำนวณได้จากสมการที่มีค่าสูงที่สุดในกลุ่มสหกรณ์ตัวอย่างที่ถูกพยากรณ์จากสมการที่ได้ว่าอยู่ในประเภทของสหกรณ์ที่ไม่มีความมั่นคงทางการเงินคือ ค่าดัชนีเท่ากับ -10.10 (Discriminant scores) ส่วนค่าดัชนีความมั่นคงทางการเงินที่คำนวณได้จากสมการที่มีค่าต่ำที่สุดในกลุ่มสหกรณ์ตัวอย่างที่ถูกพยากรณ์จากสมการที่ได้ว่าอยู่ในประเภทของสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน คือ มีค่าดัชนีเท่ากับ -4.30 (Discriminant scores)

จากการคำนวณโดยนำค่าดัชนี (Discriminant scores) คือ -10.10 และ -4.30 มาบวกกันแล้วหารด้วยสองได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ -7.20 ซึ่งเป็นค่าจุดวิกฤติที่ใช้แบ่งแยกกลุ่มสหกรณ์ที่ทำการศึกษา ดังนั้นเมื่อนำอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 4 อัตราส่วนมาหาค่าดัชนีวัดความมั่นคงจากสมการ Discriminant (2) เมื่อได้ค่าดัชนีแล้วนำมาเปรียบเทียบกับค่าจุดวิกฤติหากพบว่าสหกรณ์ใดมีค่าดัชนีสูงกว่า -7.20 แสดงว่าสหกรณ์นั้นเป็นสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน แต่หากมีค่าดัชนีต่ำกว่า -7.20 แสดงว่าสหกรณ์นั้นไม่มีความมั่นคงทางการเงิน โดยจุดวิกฤติที่คำนวณได้นี้อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของการใช้สมการแบ่งแยกประเภทตามที่ได้มาข้างต้นนี้เท่านั้น หากใช้ตัวแปรอิสระอื่นๆ หรือใช้สมการแบ่งแยกประเภทอื่นๆ ที่แตกต่างออกไปย่อมที่จะได้ค่าจุดวิกฤติที่แตกต่างออกไปเช่นกัน

อย่างไรก็ตามการศึกษาได้ทดสอบความเที่ยงตรงของการทำงานของสมการที่ได้เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ประโยชน์ถูกต้อง หากใช้ได้ถูกต้องหมายถึงไม่มีความผิดพลาดหรือมีความผิดพลาดน้อยที่สุดการทดสอบกระทำโดยนำค่าปัจจุบันของตัวแปรที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ต้องการศึกษาไปแทนค่าลงในสมการข้างต้นจะได้ผลการทำนายกลุ่มที่ได้จากการหา

ค่าเลขดัชนี ซึ่งระบุว่าสหกรณ์ออมทรัพย์นั้นมีความมั่นคงหรือไม่ จากนั้นจึงนำผลการทำนายกลุ่ม (Predicted group) ไปเปรียบเทียบกับค่าการเป็นสมาชิกกลุ่มที่แท้จริง (Actual group) หากพบว่ามีการเป็นสมาชิกกลุ่มตรงกัน แสดงว่าสัญญาณเตือนภัยที่สร้างขึ้นจากสมการ Discriminant สามารถใช้ทำนายฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ถูกต้อง ซึ่งจากผลการทดสอบพบว่าระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) ที่สร้างขึ้นจากสมการ Discriminant (2) สามารถนำไปใช้เตือนภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเลขดัชนีที่ได้จากการแทนค่าตัวแปรลงในสมการของระบบดังกล่าวสามารถระบุความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตรงกันร้อยละ 99 โดยผลการทดสอบแสดงไว้ภาคผนวก ค

3. การประเมินความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยใช้สัญญาณเตือนภัย

จากระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) ที่สร้างขึ้นในส่วนที่ผ่านมาสามารถนำมาประเมินฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ว่ามีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ โดยการนำเอาข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินในปี 2549 ทั้ง 4 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_8) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์ (V_3) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิน (V_7) และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิน (V_6) ไปแทนค่าลงในสมการ Discriminant (2) เพื่อหาค่าเลขดัชนีของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด จากนั้นพิจารณาว่าสหกรณ์มีค่าของเลขดัชนีอยู่ในช่วงใด และเมื่อเทียบกับค่าวิกฤติแล้วสหกรณ์มีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ ซึ่งจากการนำข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในตารางผนวก 1 ภาคผนวก ง มาแทนค่าลงในสมการ Discriminant (2) สามารถแสดงได้ดังต่อไปนี้

$$D = -0.298 - 62.182V_8 + 2.428V_3 + 83.144V_7 - 1.130V_6$$

$$D = -0.298 - 62.182(0.064) + 2.428(1.357) + 83.144(0.027) - 1.130(0.455)$$

$$D = 9.72$$

จากสมการในข้างต้นพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_8) เท่ากับ 0.064 มีอัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์ (V_3) เท่ากับ 1.357 มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิน (V_7) เท่ากับ 0.027 และมีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อ

รายได้ทั้งสิ้น (V_0) เท่ากับ 0.455 เมื่อคำนวณแล้วจะได้ค่าดัชนีเท่ากับ 9.72 ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าวิกฤติ -7.20 แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน โดยเป็นลำดับที่ 352 จากสหกรณ์ตัวอย่างทั้งหมด 726 สหกรณ์ และเมื่อเทียบระหว่างค่าวิกฤติ -7.20 กับสหกรณ์ที่ค่าดัชนีสูงที่สุดคือ 18.45 จากตัวอย่างทั้งหมด 726 สหกรณ์แล้วพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีระดับความมั่นคงเท่ากับร้อยละ 65.98 ดังที่แสดงไว้ในตารางผนวก 2 ภาคผนวก ง

เพื่อศึกษาว่าสหกรณ์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับแรก (จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 726 สหกรณ์) มีลักษณะการบริหารการเงินเช่นไรเมื่อเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดต่อไป ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธี Stepwise กับข้อมูลทางการเงินในปี 2549 ของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับแรกและของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความแตกต่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับ จากผลการศึกษาพบว่าตัวแปรสำคัญที่ได้รับคัดเลือกมีเพียง 1 ตัวแปร คืออัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_8) โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดมีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ต่ำกว่าสหกรณ์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับแรกส่วนอัตราส่วนทางการเงินอื่น ได้แก่อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินรับฝาก (V_1) อัตราส่วนสินทรัพย์สภาพคล่องต่อเงินรับฝาก (V_2) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ (V_3) อัตราส่วนทุนของสหกรณ์ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (V_4) อัตราส่วนเงินให้กู้ต่อทุนของสหกรณ์ (V_5) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น (V_6) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (V_7) และอัตราส่วนGAP ต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (V_9) ปรากฏว่าไม่มีตัวแปรใดได้รับการคัดเลือกแสดงผลการดำเนินงานในด้านอื่นของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด และสหกรณ์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับแรกไม่มีความแตกต่างกัน ดังที่แสดงไว้ในภาคผนวก ง

บทที่ 7

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

การศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและความเจริญเติบโต และวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ตลอดจนเพื่อสร้างแบบจำลองที่จะนำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1.1 การศึกษาพัฒนาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด พบว่าเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีความก้าวหน้าด้านต่างๆ กล่าวคือในปี 2545-2546 สหกรณ์มีสมาชิก (เมื่อเทียบกับปีก่อน) ลดลงเท่ากับ 1 คน และในปี 2546-2549 สหกรณ์มีสมาชิก (เมื่อเทียบกับปีก่อน) เพิ่มขึ้นเท่ากับ 56 , 112 และ 257 คนตามลำดับ ในด้านการดำเนินธุรกิจพบว่าในปี 2545-2549 สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.23 , 11.64 , 15.64 และ 6.72 ตามลำดับ เงินรับฝากของสหกรณ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.14 , 19.19 , 7.51 และ 17.85 ตามลำดับ เงินให้สมาชิกกู้ระหว่างปี 2545-2547 เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.48 , 10.08 ตามลำดับ และระหว่างปี 2547-2549 ลดลงร้อยละ 7.61 , 22.49 ตามลำดับ ด้านเงินทุนพบว่าในปี 2545-2549 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.38 , 19.29 , 21.69 และ 7.65 ตามลำดับ ด้านกำไรขาดทุนพบว่าในปี 2545-2546 สหกรณ์มีกำไรลดลงร้อยละ 1.30 และในปี 2546-2549 สหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.99 , 20.68 และ 10.20 ตามลำดับ ด้านฐานะทางการเงินพบว่าในปี 2545-2549 สหกรณ์มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.38 , 19.29 , 21.69 และ 7.65 ตามลำดับ หนี้สินของสหกรณ์ซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝากเป็นส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.45 , 27.29 , 27.08 และ 7.31 ตามลำดับ และทุนของสหกรณ์มีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.46 , 10.69 , 15.02 และ 8.13 ตามลำดับ

หากมองภาพรวมการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด พบว่าพัฒนาการและการขยายตัวด้านต่างๆ ในอัตราสูง เป็นไปในทิศทางที่ดี โดยได้รับความเชื่อถือจากสมาชิก รวมทั้งสถาบันการเงินที่เป็นแหล่งเงินทุน จนสามารถให้บริการด้านต่างๆ ให้แก่บรรดามวลสมาชิกได้ และทำการจัดหาเงินทุนเพื่อสนองความต้องการสินเชื่อแก่สมาชิกในวงเงิน

ที่เหมาะสม และในด้านการส่งเสริมการออมทรัพย์แก่สมาชิกซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการดำเนินงาน

1.2 การวิเคราะห์ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในช่วงปี 2547-2549 โดยยึดหลัก “CAMEL analysis” เป็นแนวทางในการประเมินและใช้โปรแกรมเครื่องมือเดือนกษาฬการเงิน CFSAWS:ss เป็นเครื่องมือในการคำนวณนั้น สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1.2.1 ผลการเทียบเคียง (Benchmarking process) อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรอยู่ในระดับดี คือมีความสามารถในการบริหารด้านปัจจัยดำเนินการซึ่งเปรียบเสมือนค่าใช้จ่ายคงที่กับความสำเร็จในรูปของกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ส่วนอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดอยู่ในระดับดี หมายถึงสหกรณ์มีความสามารถในการเรียกเก็บหนี้คืนจากลูกหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์อยู่ในระดับพอใช้ คือสหกรณ์มีความสามารถบริหารงานในด้านการรองรับผลการขาดทุนและสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยไม่มีผลกระทบต่อทุนอยู่ในระดับพอใช้ซึ่งในระดับนี้อาจสามารถปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานให้มากขึ้นได้อีก

1.2.2 ผลการเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด กับโครงสร้างทางการเงินของกลุ่มเทียบเคียง (Peer group) พบว่าปี 2547-2549 สหกรณ์มีอัตราส่วนทางการเงินที่อยู่ในระดับ ASL (Above standard level) หรือระดับสูงกว่ามาตรฐานจำนวน 11 อัตราส่วน คิดเป็นร้อยละ 55 ของอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด ได้แก่ อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ อัตราการเติบโตของหนี้ อัตราหนี้ค้างชำระ อัตราหมุนของสินทรัพย์ อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ อัตรากำไรต่อสมาชิก อัตราเงินออมต่อสมาชิก อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น อัตราการเติบโตของกำไร/ขาดทุน อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด ส่วนอัตราส่วนทางการเงินที่อยู่ในระดับ BSL (Below standard level) หรือระดับต่ำกว่ามาตรฐาน มีจำนวน 9 อัตราส่วน คิดเป็นร้อยละ 45 ของอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราการเติบโตของธุรกิจ อัตราหนี้สินต่อสมาชิก อัตราการเติบโตของทุนสำรอง อัตรากำไรสุทธิ และอัตราส่วนทุนหมุนเวียน

ผลการวิเคราะห์ความลึกในแต่ละด้านพบว่า สหกรณ์มีมิติในด้านคุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality) การทำกำไร (Earning sufficiency) และสภาพคล่อง (Liquidity) อยู่ใน

ระดับการวิเคราะห์และติดตามทั่วไป และมีมิติในด้านความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) อยู่ในระดับการวิเคราะห์และติดตามในรายละเอียดมากขึ้น หากวิเคราะห์ในภาพรวมแล้วพบว่าสหกรณ์อยู่ในระดับการวิเคราะห์และเฝ้าระวังปกติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครุพิจิตร จำกัด มีความมั่นคงทางการเงินเป็นที่น่าไว้วางใจและเชื่อถือแก่บรรดาสมาชิก รวมทั้งสถาบันการเงินต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 การสร้างแบบจำลองที่นำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครุพิจิตร จำกัด เป็นการนำเอากลุ่มอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วัดความเพียงพอของเงินทุนของสหกรณ์ความสามารถในการทำกำไร และสภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่างๆ มาวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือในทางสถิติที่เรียกว่า “Discriminant analysis” เพื่อทราบว่าในปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบมีความมั่นคงหรือไม่ และมีปัจจัยหรือตัวแปรที่สำคัญอะไรบ้าง ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้อาศัยข้อมูลสถิติผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบประจำปี 2549 จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มสหกรณ์กลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Yamane ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99 และให้การประมาณค่าร้อยละมีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 4 ซึ่งจากจำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสิ้น 1,272 สหกรณ์ จะได้กลุ่มตัวอย่างประมาณ 726 สหกรณ์

จากการศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งระบบเพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยใช้เครื่องมือทางสถิติที่เรียกว่า Discriminant analysis จากโปรแกรม SPSS for Windows พบว่าตัวแปรที่มีความสามารถในการแบ่งแยกสหกรณ์ที่มีความมั่นคง และ ไม่มีความมั่นคงทางการเงินออกจากกันได้มี 4 ตัวแปร คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_0) อัตราส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ (V_1) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น (V_2) และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น (V_3) ซึ่งมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง สอง สาม และสี่ตามลำดับ จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์การจำแนกประเภทข้างต้นมาสร้างระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับใช้วิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบันได้ โดยสร้างขึ้นจากสมการ Discriminant ซึ่งได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรงในการทำงานของสมการแล้วพบว่าสามารถระบุความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตรงกันร้อยละ 99.00 สมการ Discriminant (2) ที่ใช้สำหรับพิจารณาการแบ่งกลุ่มของสหกรณ์คือ

$$D = -0.298 - 62.182V_0 + 2.428V_1 + 83.144V_2 - 1.130V_3$$

- โดยที่
- D = เลขดัชนี (Discriminant score)
 - V_8 = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์
 - V_3 = อัตราส่วนหนี้สินทั้งสินต่อทุนของสหกรณ์
 - V_7 = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิน
 - V_6 = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิน

เนื่องจากผลการพยากรณ์ที่ได้ออกมาจากการประมวลผลของโปรแกรมนี้ไม่ได้แสดงค่าจุดวิกฤติที่ใช้แบ่งแยกประเภท ทำให้การจะนำสมการที่ได้ข้างต้นไปใช้ในการพยากรณ์ภาวะวิกฤติของสหกรณ์ออมทรัพย์ใดๆ ไม่ได้ จึงจำเป็นต้องหาค่าจุดวิกฤติที่ใช้แบ่งแยก โดยการหาค่าเฉลี่ยระหว่างค่าดัชนีที่คำนวณได้จากสมการที่มีค่าสูงสุดในกลุ่มสหกรณ์ที่ไม่มีความมั่นคงทางการเงินกับค่าดัชนีต่ำสุดในกลุ่มสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงินในที่นี้ค่าดัชนีสูงสุดในกลุ่มสหกรณ์ที่ไม่มีความมั่นคงทางการเงินคือ ค่าดัชนีเท่ากับ -10.10 ส่วนค่าดัชนีที่มีค่าต่ำสุดในกลุ่มสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน คือ มีค่าดัชนีเท่ากับ -4.30 จากนั้นนำค่าดัชนี คือ -10.10 และ -4.30 มาบวกกันแล้วหารด้วยสองได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีเท่ากับ -7.20 ซึ่งเป็นค่าจุดวิกฤติที่ใช้แบ่งแยกกลุ่มสหกรณ์ที่ทำการศึกษา ดังนั้นเมื่อนำอัตราส่วนทางการเงินทั้ง 4 อัตราส่วนมาหาค่าดัชนีวัดความมั่นคงจากสมการ Discriminant (2) เมื่อได้ค่าดัชนีแล้วนำมาเปรียบเทียบกับค่าจุดวิกฤติ จะพบว่าหากสหกรณ์ใดมีค่าดัชนีสูงกว่า -7.20 แสดงว่าสหกรณ์นั้นเป็นสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน และหากค่าดัชนีที่ได้ต่ำกว่า -7.20 จะแสดงว่าสหกรณ์นั้นไม่มีความมั่นคงทางการเงิน โดยจุดวิกฤติที่คำนวณได้นี้อยู่ภายใต้ข้อจำกัดของการใช้สมการแบ่งแยกประเภทตามที่ได้มาข้างต้นเท่านั้น หากใช้ตัวแปรอิสระอื่นๆ หรือใช้สมการแบ่งแยกประเภทอื่นๆ ที่แตกต่างออกไปย่อมจะได้ค่าจุดวิกฤติที่แตกต่างออกไปเช่นกัน

จากระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) ที่สร้างขึ้นในส่วนที่ผ่านมามีให้นำมาประเมินฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ว่ามีความมั่นคงทางการเงินหรือไม่ โดยนำอัตราส่วนทางการเงิน ปี 2549 ทั้ง 4 อัตราส่วนของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มาแทนค่าลงในสมการ Discriminant (2) ได้ดังต่อไปนี้

$$D = -0.298 - 62.182V_8 + 2.428V_3 + 83.144V_7 - 1.130V_6$$

$$D = -0.298 - 62.182(0.064) + 2.428(1.357) + 83.144(0.027) - 1.130(0.455)$$

$$D = 9.72$$

จากสมการในข้างต้นพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีค่าดัชนีเท่ากับ 9.72 ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าวิกฤติ -7.20 แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน โดยเป็นลำดับที่ 352 จากสหกรณ์ตัวอย่างทั้งหมด 726 สหกรณ์ หากเทียบระหว่างค่าวิกฤติ -7.20 กับสหกรณ์ที่ค่าดัชนีสูงที่สุดคือ 18.45 จากตัวอย่างทั้งหมด 726 สหกรณ์แล้วพบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีระดับความมั่นคงเท่ากับร้อยละ 65.98 และเมื่อนำอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มาเปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงสุด 5 อันดับแรก โดยใช้วิธี Stepwise พบว่าตัวแปรที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความแตกต่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงสุด 5 อันดับแรก คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ (V_0) โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ต่ำกว่าสหกรณ์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับแรก

2. การอภิปรายผล

2.1 การศึกษาพัฒนาการและความเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด พบว่า สหกรณ์มีพัฒนาการในด้านต่างๆ คืบหน้าอย่างต่อเนื่อง (ในช่วงปี 2545-2549) ทั้งในด้านสมาชิก ด้านการดำเนินธุรกิจ ด้านทุนดำเนินงาน ด้านผลการดำเนินงานและด้านฐานะทางการเงิน ซึ่งพัฒนาการและความเจริญเติบโตดังกล่าวมีลักษณะการเติบโตโดยธรรมชาติด้วยวิถีจักรของตนเอง คือเริ่มจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิกเพราะสมาชิกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของสหกรณ์ออมทรัพย์และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝากโดยเมื่อสมาชิกมีจำนวนเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝาก ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนภายในมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีเงินทุนเพียงพอต่อการดำเนินงาน โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินอื่นมากนัก ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยจากการกู้ยืมลดลง นอกจากนั้นเงินทุนที่ได้จากสมาชิกยังสามารถนำไปลงทุนเพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับกำหนดนโยบายควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานให้ลดลง ทำให้มีกำไรสุทธิประจำปีเพิ่มขึ้น เมื่อสหกรณ์สามารถสร้างกำไรเพิ่มขึ้นก็ย่อมมีผลต่อการสะสมเงินทุนได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

จากผลการศึกษาในข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีพัฒนาการและการเจริญเติบโตสอดคล้องกับการเจริญเติบโตของสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งอื่นๆ ในระบบ เช่น ไพเราะ ไพรอนันต์ (2535) ได้กล่าวว่า สหกรณ์ออมทรัพย์จะมีการเจริญเติบโตถ้าหากสหกรณ์ออมทรัพย์จะสนใจระดมเงินฝากในสหกรณ์ของตนให้เพียงพอแก่ความต้องการเงินกู้ของสมาชิก และสุดา เจริญพงศ์ไพบูลย์ (2536) ซึ่งทำการศึกษาพัฒนาการและผลการดำเนินงานของ

สหกรณ์ออมทรัพย์ ได้กล่าวว่า สหกรณ์ออมทรัพย์จะมีพัฒนาการที่ดีได้ต้องเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารหนี้สินและเร่งแสวงหาเงินทุนจากภายนอกเพิ่มขึ้นทั้งจากการกู้ยืมและการรับฝากเงินจากสมาชิก

ผลจากการศึกษาในส่วนนี้ทำให้ทราบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นที่ได้ทำการศึกษามาแล้ว มีพัฒนาการและความเจริญเติบโตเป็นไปในทิศทางที่ดีนั้นมาจาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ สมาชิก ทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝากจากสมาชิก โดยปัจจัยหลักทั้ง 3 ปัจจัยนี้จะส่งผลให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีการการเติบโตโดยธรรมชาติด้วยวัฏจักรของตนเอง

2.2 การศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด พบว่า ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ขึ้นกับคุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality) การทำกำไร (Earning sufficiency) และสภาพคล่อง (Liquidity) โดยสหกรณ์สามารถบริหารจัดการลูกหนี้ให้มีคุณภาพ และเรียกเก็บหนี้ให้ชำระได้ตามกำหนดทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในการทำธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้ อีกทั้งควบคุมและบริหารค่าใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้มีกำไรสูงขึ้น และสามารถให้ผลตอบแทนกลับคืนสู่สมาชิกได้สูง ทำให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่นในการบริหารงานและหันมาออมเงินกับสหกรณ์มากขึ้น ส่งผลให้สหกรณ์สามารถสะสมทุนได้เพิ่มขึ้นด้วย แต่ในด้านความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) พบว่า สหกรณ์ยังมีการดำรงทุนสำรอง และทุนสะสมอื่นเพื่อคุ้มครองความเสี่ยงทางการเงินของสหกรณ์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันส่งผลให้อัตรากារเติบโตของสหกรณ์ต่ำไปด้วย โดยผลการศึกษาในแต่ละมิติมีดังนี้

2.2.1 ด้านความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ยังมีการดำรงทุนสำรอง และทุนสะสมอื่นต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน สหกรณ์ควรมีนโยบายจัดสรรเงินทุนสำรองอย่างน้อยร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ (ตามข้อบังคับสหกรณ์ฯ ข้อ 71(3)) แต่เมื่อนำไปรวมกับทุนสำรองปีก่อนๆ แล้วไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ 10 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควบคุมไม่ให้ผลหนี้มีปริมาณมากกว่าทุนของสหกรณ์ เพิ่มความระมัดระวังในการใช้ทุน โดยเน้นแหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์เป็นหลัก ลดการใช้เงินทุนจากภายนอก (เงินกู้ยืม) อีกทั้งระดมเงินทุนจากภายในเพิ่ม ซึ่งเงินทุนนั้นควรมีลักษณะที่ไม่สามารถถอนได้ในระยะสั้นและไม่ผูกพันที่จ่ายผลตอบแทนที่แน่นอน และบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้รองรับความเสี่ยง เพราะหากสหกรณ์สามารถสร้างกำไรให้เพิ่มขึ้น ก็จะมีผลต่อการจัดหาเงินทุนได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

2.2.2 ด้านอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ที่มีแนวโน้มการเติบโตลดลงเนื่องจากสมาชิกอยู่ระหว่างปีลดลงนั้น หากมองในด้านของสมาชิกซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสหกรณ์แล้ว แสดงว่าสมาชิกของสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีวินัยทางการเงินหรือการจัดการทางการเงินดีขึ้น แต่หากมองในด้านรายได้ของสหกรณ์แล้วการลดลงของเงินให้สมาชิกอยู่ระหว่างปีย่อมส่งผลให้รายได้ของสหกรณ์ลดลงด้วย เพื่อเป็นการลดค่าเสียโอกาสจากสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือจมอยู่ในสินทรัพย์ที่เกินความต้องการ สหกรณ์ต้องบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพ และมีสภาพคล่องมากขึ้นกว่าเดิม โดยนำสินทรัพย์เหล่านี้ไปขยายธุรกิจเพื่อสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น

2.2.3 ด้านขีดความสามารถในการบริหาร (Management ability) พบว่าสหกรณ์มีอัตราการเติบโตของธุรกิจ อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันและเป็นอัตราที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณเงินให้สมาชิกอยู่ระหว่างปี 2548-2549 มีปริมาณลดลง จึงส่งผลให้อัตราการเติบโตของธุรกิจซึ่งประกอบด้วยเงินรับฝาก และเงินให้กู้มีอัตราการเติบโตที่ลดลงด้วย ดังนั้นสหกรณ์ต้องขยายธุรกิจให้เติบโตขึ้นกว่าเดิม ทั้งในด้านการระดมเงินออมจากสมาชิก และในด้านการบริหารสินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อสร้างรายได้

2.2.4 ด้านการทำกำไร โดยภาพรวมสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรสูงแต่ก็ยังมีจุดอ่อนในด้านการเติบโตของทุนสำรองซึ่งแสดงถึงความมั่นคงของสหกรณ์ และการเติบโตของทุนสะสมอื่นซึ่งเป็นทุนที่มีประโยชน์ต่อสมาชิก ดังนั้นสหกรณ์ควรจัดสรรทุนทั้งสองประเภทเพิ่มมากขึ้น โดยในแต่ละปีควรจัดสรรกำไรสุทธิเป็นทุนสำรองและทุนสะสมตามข้อบังคับรวมกันมากกว่าร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิ

2.2.5 ด้านสภาพคล่อง (Liquidity) พบว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการมีหนี้สินระยะสั้นที่เป็นเงินออมจากสมาชิกมากเมื่อเทียบกับสินทรัพย์หมุนเวียน ดังนั้นสหกรณ์จึงจำเป็นต้องรักษาสภาพคล่องให้สูงเพียงพอเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน โดยลดการใช้เงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอกแล้วหันมาเน้นแหล่งเงินทุนจากภายในสหกรณ์เป็นหลัก ซึ่งแหล่งเงินทุนภายในมีทั้งการระดมทุนเรือนหุ้น การระดมเงินออมจากสมาชิก ซึ่งในกรณีของการระดมเงินออมจากสมาชิกนี้ ควรจะมีลักษณะเป็นเงินออมระยะยาว มีระยะเวลาฝาก-ถอนแน่นอน เช่น เงินฝากประจำ เพราะหากสหกรณ์สามารถลดหนี้สินระยะสั้นลงให้มีปริมาณน้อยกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนแสดงว่าสหกรณ์มีสภาพคล่องดี และมีความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน ส่วนด้านอัตราถูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนดพบว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการเรียกเก็บหนี้ให้ชำระได้ตามกำหนด และสามารถเปลี่ยนสินทรัพย์สภาพคล่องให้เป็นเงินสดหมุนเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในข้างต้น พบว่าปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด มีความมั่นคงทางการเงินนั้นคือปัจจัยในด้านคุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality) การทำกำไร (Earning sufficiency) และสภาพคล่อง (Liquidity) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ของกิตติภูมิ ทองเจริญ (2546) ที่กล่าวว่า ความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นกับความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับขนาดของทุนของสหกรณ์ กล่าวคือ หากสหกรณ์ออมทรัพย์ใดดำเนินการเพื่อให้ได้รับอัตรากำไรในระดับสูงด้วยการปล่อยสินเชื่อแก่สมาชิกมากขึ้น ต้องรับภาระความเสี่ยงที่สูงขึ้นทั้งในด้านการใช้เงินทุน (โดยการให้กู้ยืมแก่สมาชิก) และด้านการจัดหาแหล่งเงินทุน (โดยการระดมเงินรับฝากและกู้ยืมเงินจากแหล่งภายนอกอื่นๆ) หากต้องรับภาระความเสี่ยงสูงเมื่อเทียบกับขนาดของทุนส่วนของสหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์นั้นจะมีความมั่นคงทางการเงินน้อยลงและยังพบว่าสภาพคล่องทางการเงินมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างชัดเจนกับระดับความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ด้วย

2.3 การสร้างแบบจำลองเพื่อนำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์คือ อัตรากำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ อัตรากำไรส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ อัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น และอัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกิตติภูมิ ทองเจริญ (2546) ที่กล่าวว่า ตัวแปรสำคัญที่สามารถแบ่งแยกระหว่างกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มี ความมั่นคง และกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีความมั่นคง ได้อย่างถูกต้อง คือ ตัวแปรที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย อัตรากำไรสุทธิต่อรายได้ทั้งสิ้น และอัตรากำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ทั้งสิ้น โดยอัตรากำไรส่วนทางการเงินทั้ง 4 อัตรากำไรที่ได้จากการศึกษานี้สามารถนำมาสร้างระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) โดยใช้วิธีการสร้างดัชนีความมั่นคงทางการเงินจากอัตรากำไรส่วนทางการเงินหลายๆ อัตรากำไร ในสมการ Discriminant ซึ่งสมการดังกล่าวสามารถระบุความเป็นสมาชิกของกลุ่มได้ถูกต้องตรงกันร้อยละ 99.00

จากการนำระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) มาประเมินฐานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ในปี 2549 พบว่ามีค่าดัชนีสูงกว่าค่าวิกฤติ แสดงว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด เป็นสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงสุด 5 อันดับแรก พบว่าตัวแปรที่สามารถแยกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ออกจากสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงสุด 5 อันดับแรก คือ อัตรากำไรสุทธิต่อทุนของสหกรณ์ ที่มีค่าน้อยกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ 5 อันดับแรก

ดังนั้นสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ควรจะมีการพัฒนาในด้านการบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้ เพิ่มความระมัดระวังในการใช้เงินลงทุนเลือกลงทุนในสินทรัพย์คุณภาพดี หลีกเลี่ยงการลงทุนระยะยาวที่ให้ผลตอบแทนต่ำ และสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง อย่างไรก็ตาม จากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้อัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินในช่วงหลังลดลงตลอด อาจส่งผลให้ผลตอบแทนในการลงทุนของสหกรณ์ลดต่ำลง แต่สหกรณ์ควรเลือกที่จะซื้อตั๋วหรือหุ้นของสถาบันการเงินอื่นๆ มากกว่าการปล่อยกู้ให้สมาชิกหรือให้สหกรณ์อื่นกู้ เพราะถึงแม้้อัตราดอกเบี้ยจะไม่สูงมากแต่ก็มีความเสี่ยงต่ำกว่า โดยใช้วิธีการลดค่าใช้จ่ายของการดำเนินงานควบคู่กัน เพื่อให้ไม่ส่งผลกระทบต่อกำไรสุทธิประจำปีมากนัก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

3.1.1 การศึกษาความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด โดยใช้โปรแกรม CFSAWS:ss ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นการวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์ โดยสามารถตรวจสภาพทางการเงิน และทราบระดับการวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังทางการเงินขององค์กร ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลในอดีตตั้งแต่ปี 2547-2549 ดังนั้นเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการประเมินผลการดำเนินงาน และตรวจสอบฐานะทางการเงินของสหกรณ์เองในเบื้องต้น สหกรณ์สามารถนำวิธีการนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินฐานะทางการเงินของสหกรณ์ในปีต่อๆ ไป โดยใช้ข้อมูลทางการเงินในปีปัจจุบัน ซึ่งอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร และข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Peer group) ของแต่ละปีสามารถสืบค้นได้ที่ web site ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ <http://statistic.cad.go.th>

3.1.2 การสร้างแบบจำลองที่นำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด นั้นเป็นการศึกษาว่าในปัจจุบันมีปัจจัยหรือตัวแปรที่สำคัญอะไรบ้างที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ จากนั้นจึงนำตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า หรือที่เรียกว่า “Early warning system” ซึ่งนอกจากจะนำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด แล้วยังสามารถนำไปใช้วัดความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งอื่นๆ ได้อีกด้วย โดยการนำข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์นั้นๆ มาคิดเป็นอัตราส่วนทางการเงินตามที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นจึงนำอัตราส่วนทางการเงินที่คำนวณได้มาแทนค่าลงในแบบจำลอง เพื่อหาค่าดัชนีที่จะนำไปใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติ คือ -7.20 หากสหกรณ์ใด

มีค่าดัชนีสูงกว่า -7.20 แสดงว่าสหกรณ์นั้นเป็นสหกรณ์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน แต่หากค่าดัชนีที่ได้ต่ำกว่า -7.20 จะแสดงว่าสหกรณ์นั้นไม่มีความมั่นคงทางการเงินทำให้สามารถหาวิธีการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤติการณ์ทางการเงินที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด หรือสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งอื่นๆ สามารถนำวิธีการสร้างระบบสัญญาเตือนภัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการสร้างระบบสัญญาเตือนภัยทางการเงินในปีต่อไป เพื่อให้สัญญาเตือนภัยมีความเป็นปัจจุบัน และเหมาะสมกับสถานการณ์ในปีนั้นๆ

3.1.3 จากการศึกษาพัฒนาการ และความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด พบว่าถึงแม้สหกรณ์จะมีจุดแข็งในหลายๆ ด้าน แต่ก็ยังมีจุดที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้น คือ ในด้านการจัดสรรเงินทุนสำรอง และเงินทุนสะสมอื่นเพื่อรองรับความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นกับสหกรณ์ที่ยังมีอัตราต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่มเดียวกัน ด้านการบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้และให้ผลตอบแทนก็ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มเดียวกันอีกด้วย ดังนั้นสหกรณ์ควรจะมีนโยบายในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านเงินทุน

เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงของเงินทุนให้เงินทุนมีความเข้มแข็งป้องกันผลกระทบจากความเสี่ยงทางด้านธุรกิจ และการเงินที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ โดยสหกรณ์ควรมีนโยบายจัดสรรเงินทุนสำรองอย่างน้อยร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ (ตามข้อบังคับสหกรณ์ฯ ข้อ 71(3)) แต่เมื่อนำไปรวมกับทุนสำรองปีก่อนๆ แล้วไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ 10 ของสินทรัพย์ทั้งสิ้น ควบคุมไม่ให้ผลหนี้มีปริมาณมากกว่าทุนของสหกรณ์ เพราะถ้าผลหนี้มีปริมาณน้อยกว่าทุนของสหกรณ์ย่อมหมายถึงสหกรณ์สามารถรองรับภาระหนี้ได้ด้วยตนเอง และสร้างความมั่นใจให้กับเจ้าหนี้ เพิ่มความระมัดระวังในการใช้ทุน โดยเน้นแหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์เป็นหลัก ลดการใช้เงินทุนจากภายนอก (เงินกู้ยืม) อีกทั้งเร่งบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้รองรับความเสี่ยง และระดมเงินทุนจากภายในเพิ่มทั้งในรูปของเงินทุน และเงินรับฝากจากสมาชิก โดยระดมเงินรับฝากให้มากกว่าทุนเรือนหุ้น เพราะต้นทุนของเงินรับฝากต่ำกว่าต้นทุนของทุนเรือนหุ้น ซึ่งเงินทุนนั้นควรมีลักษณะที่ไม่สามารถถอนได้ในระยะสั้นและไม่ผูกพันการจ่ายผลตอบแทนที่แน่นอน ส่วนเงินออมนั้นควรเพิ่มรูปแบบการออมเงินแบบมีกำหนดระยะเวลาการถอน เช่น เงินฝากประจำ สลากออมทรัพย์ เป็นต้น เพราะเงินออมที่มีกำหนดระยะเวลาการถอนที่แน่นอนสามารถนำไปลงทุนได้โดยไม่ต้องกักเงินไว้สำรองเผื่อถอนเหมือนเงินฝากประเภทออมทรัพย์ ทำให้ได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนเพิ่มขึ้น และย่อมส่งผลให้กำไรให้เพิ่มขึ้นด้วย

2) ด้านการลงทุนในสินทรัพย์

ในด้านอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ที่มีแนวโน้มการเติบโตลดลง เนื่องจากมีสมาชิกของคู่ระหว่างปีลดลงนั้น สหกรณ์ควรมีการบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพและมีสภาพคล่องมากขึ้นกว่าเดิม โดยนำสินทรัพย์เหล่านี้ไปขยายธุรกิจเพื่อสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้น เช่น การลงทุนในรูปของการซื้อหุ้น พันธบัตร เงินฝากในสถาบันการเงินอื่น หรือให้สหกรณ์อื่นกู้ เป็นต้น โดยสัดส่วนของการนำเงินทุนไปลงทุนในระยะสั้นและระยะยาวควรเป็นดังนี้

(1) ทุนเรือนหุ้น เป็นทุนระยะยาวสมาชิกจะถอนหุ้นบางส่วนไม่ได้ ถ้าจะต้องการนำหุ้นไปใช้จะต้องลาออกก่อน โดยปกติผู้ที่ลาออกจะคงหุ้นไว้จนถึงปีบัญชีเพื่อให้ได้เงินปันผลครั้งสุดท้าย วันที่สำคัญที่สหกรณ์จะต้องมีเงินมากคือวันแรกของปีบัญชีเตรียมเงินไว้เผื่อให้พอ แม้ว่าสมาชิกจะออกและถอนหุ้นไปบ้าง ก็ไม่ทำให้ยอดทุนเรือนหุ้นลดลงต่ำกว่าปีที่ผ่านมา มีแต่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นสหกรณ์สามารถนำเงินทุนเรือนหุ้นทั้งหมด 100% ไปลงทุนระยะยาวได้

(2) ทุนสำรองเป็นทุนระยะยาวอีกทุนหนึ่งซึ่งมีเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างน้อยเพิ่มขึ้นปีละ 10% ของกำไรสุทธิ จะลดลงได้ก็ต่อเมื่อไปชดเชยการขาดทุนเท่านั้น โดยปกติสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่มีการขาดทุน ดังนั้นสหกรณ์สามารถนำทุนสำรองทั้งหมด 100% ไปลงทุนระยะยาวได้

(3) ทุนสะสม เป็นทุนระยะสั้นหรือทุนระยะยาวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทุนสะสมของแต่ละสหกรณ์ ดังนั้นควรจะลงทุนระยะสั้นในอัตราเฉลี่ยที่ใช้จ่ายระหว่างปี และลงทุนระยะยาวในอัตราเฉลี่ยที่คงเหลือของปีนั้น

(4) เงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัดเป็นเงินรับฝากประเภทออมทรัพย์ซึ่งปกติจะเป็นเงินทุนระยะสั้น และจากการสังเกตพฤติกรรมการถอนเงินของผู้ฝากมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยอัตราส่วนเงินถอนระหว่างปีต่อเงินรับฝากทั้งหมดในปี 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 37.02 , 41.69 และ 46.31 ตามลำดับ ดังนั้นจึงถือได้ว่าร้อยละ 50 ของเงินฝากเป็นทุนระยะยาวเพื่อลงทุนระยะยาวได้ ส่วนอีกร้อยละ 50 ของเงินฝากเป็นทุนระยะสั้นควรจะไปลงทุนระยะสั้น

(5) เงินกู้ยืมเป็นเงินที่สหกรณ์กู้ผู้อื่น (สหกรณ์หรือธนาคาร) มาให้สมาชิกกู้ต่อหรือลงทุนต่อ มีส่วนหนึ่งที่ต้องผ่อนชำระหนี้ไม่เกิน 1 ปีจึงถือเป็นเงินลงทุนระยะสั้น ส่วนที่เกิน 1 ปีเป็นเงินลงทุนระยะยาว สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด นั้นเงินกู้ยืมเป็นประเภทเงินกู้ยืมระยะสั้นทั้งหมด จึงเป็นเงินลงทุนระยะสั้นทั้ง 100%

อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่าการลงทุนในระยะยาวจะให้ผลตอบแทนมาก แต่ถ้าลงทุนในระยะยาวมากจนเกินไปจะทำให้ขาดสภาพคล่องจนเป็นผลเสียหายแก่การดำเนินงานของ

สหกรณ์ได้ ดังนั้นสหกรณ์ควรจะพิจารณาให้รอบคอบและเหมาะสมกับสภาพทางการเงินของสหกรณ์ก่อนจะตัดสินใจลงทุน

นอกจากนี้สหกรณ์ควรจะนำสินทรัพย์ที่เป็นอาคาร อุปกรณ์ฯ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ากับค่าเสื่อมที่เกิดขึ้นในรอบปี จะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจได้สูงขึ้น

3) ด้านการจัดสรรเงินทุนสำรอง

ในด้านการจัดสรรเงินทุนสำรองซึ่งแสดงถึงความมั่นคงของสหกรณ์และทุนสะสมอื่นซึ่งเป็นทุนที่มีประโยชน์ต่อสมาชิก สหกรณ์ควรจัดสรรทุนทั้งสองประเภทเพิ่มมากขึ้น โดยในแต่ละปีควรจะจัดสรรกำไรสุทธิเป็นทุนสำรองและทุนสะสมตามข้อบังคับรวมกันมากกว่าร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิ เพราะโดยปกติสหกรณ์จะได้รับการยกเว้นภาษีกำไรซึ่งบริษัทห้างร้านต้องเสียภาษีกำไรร้อยละ 30 จึงสมควรอย่างยิ่งที่คณะกรรมการดำเนินการจะจัดสรรกำไรส่วนนี้เป็นทุนสำรองและทุนสะสม ทุนเหล่านี้สหกรณ์สามารถกำหนดระเบียบเพื่อใช้เงินเหล่านี้ได้ ทุนสำรองและทุนสะสมเป็นทุนที่ไม่มีต้นทุนยิ่งมีมากยิ่งจะทำให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์มาก

4) ด้านการบริหารสินทรัพย์

ในด้านการบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้ให้เพิ่มความระมัดระวังในการใช้เงินทุน เลือกลงทุนในสินทรัพย์คุณภาพดี หลีกเลี่ยงการลงทุนระยะยาวที่ให้ผลตอบแทนต่ำ และสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง นอกจากนั้น ควรเร่งบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น หนี้ของการมีหนี้ที่ค้างชำระ และสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ให้มีประสิทธิภาพ และมีสภาพคล่องมากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ดี จากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้อัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินในช่วงหลังลดลงตลอดอาจส่งผลให้ผลตอบแทนในการลงทุนของสหกรณ์ลดต่ำลง แต่สหกรณ์ควรเลือกที่จะซื้อตัวหรือหุ้นของสถาบันการเงินอื่นๆ มากกว่าการปล่อยกู้ให้สมาชิกหรือให้สหกรณ์อื่นกู้ เพราะถึงแม้้อัตราดอกเบี้ยจะไม่สูงมากแต่ก็มีความเสี่ยงต่ำกว่า โดยใช้วิธีการลดค่าใช้จ่ายของการดำเนินงานควบคู่กัน เพื่อให้ไม่ส่งผลกระทบต่อกำไรสุทธิประจำปีมากนัก

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

เนื่องจากข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ และการสร้างระบบสัญญาเตือนภัยล่วงหน้า เป็นข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวมได้จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านจำนวนสมาชิก ทุนดำเนินงาน ปริมาณธุรกิจด้านการให้กู้ยืมและการรับฝากเงิน ผลกำไรจากการดำเนินงานและอื่นๆ จึงอาจทำให้ผลการศึกษาลาดเคลื่อน นอกจากนั้นยังมีข้อจำกัดด้าน

การเข้าถึงข้อมูลรายสหกรณ์ จึงทำให้อัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ ยังไม่มีความทันสมัย และสอดคล้องกับอัตราส่วนที่ได้จากการคำนวณในโปรแกรม CFSAWS:ss เท่าที่ควร ซึ่งหากเป็นการศึกษาโดยเจ้าหน้าที่ของทางการ หรือศึกษาโดยสหกรณ์ออมทรัพย์เอง ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลรายสหกรณ์ได้ครบถ้วนและละเอียดกว่าข้อมูลที่เปิดเผยในงบการเงิน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ถูกต้อง แม่นยำ ทันสมัย และสะดวกในการนำมาใช้งาน ควรจะมีการศึกษา ดังนี้

3.2.1 ปรับปรุงตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน ทั้งหมดใน 5 กลุ่มอัตราส่วน ได้แก่ กลุ่มความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital strength) กลุ่มคุณภาพสินทรัพย์ (Asset quality) กลุ่มขีดความสามารถในการบริหาร (Management ability) กลุ่มการทำกำไร (Earning sufficiency) และกลุ่มสภาพคล่อง (Liquidity) ที่ได้จากการคำนวณ ในโปรแกรม CFSAWS :ss ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มาเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์

3.2.2 ปรับปรุงกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาโดยแยกสหกรณ์ออมทรัพย์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้เงินทุนดำเนินงานจากเงินรับฝากมาก และกลุ่มที่ใช้ทุนเรือนหุ้นมาก แล้วทำการ ศึกษาเพื่อหาปัจจัยที่มีความสำคัญในการแบ่งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อสร้างระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าที่เป็นค่าเฉพาะของแต่ละกลุ่ม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2547) ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Peer Group) ปี 2547 คำนวณวันที่ 30 เมษายน 2551 จาก <http://statistic.cad.go.th/download/p476.pdf>
- _____. (2548) ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Peer Group) ปี 2548 คำนวณวันที่ 30 เมษายน 2551 จาก http://statistic.cad.go.th/download/peer_save.pdf
- _____. (2549) ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (Peer Group) ปี 2549 คำนวณวันที่ 30 เมษายน 2551 จาก http://statistic.cad.go.th/download/peer49_save.pdf
- _____. (2550) CAMELS ANALYSIS : 6 DIMENSIONS คำนวณวันที่ 30 เมษายน 2551 จาก <http://information.cad.go.th/Index6.htm>
- _____. (2551) ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย ปี 2550 กรุงเทพมหานคร เย็นอากาศ สตูดิโอ
- กิตติภูมิ ทองเจริญ (2546) "การวิเคราะห์พัฒนาการและความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์ กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์ 17 รามอินทรา จำกัด" วิทยานิพนธ์ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2550) การสหกรณ์ไทย คำนวณวันที่ 2 มกราคม 2551 จาก http://www.fsct.com/fsct_main.php?f1=fsct_menu1.html
- _____. (2550) ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประจำปี 2549 คำนวณวันที่ 2 มกราคม 2551 จาก <http://www.fsct.com/operation2007/member/Manny.pdf>
- รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา วงนิษย์บัญชา (2548) การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ธรรมสาร
- รองศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ แสงบางปลา (2550) การบริหารการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์ คำนวณวันที่ 29 มกราคม 2551 จาก <http://www.nkphcoop.com/knowledge/1.ppt#257>
- รองศาสตราจารย์ บุญสวาท พฤทธิกานนท์ และคณะ (2544) ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ ในการถือหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คำนวณวันที่ 29 มกราคม 2551 จาก http://www.ba.cmu.ac.th/mis/research/resDataDisplay.php?res_code

- สถาบันการศึกษาวิชาชีพสหกรณ์ออมทรัพย์ (สวสอ.) ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย
จำกัด (2539) คู่มือสหกรณ์ออมทรัพย์ กรุงเทพมหานคร อักษรสยามการพิมพ์
- ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551) ระบบฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์
และกลุ่มเกษตรกร ระยะที่ 1 CFSAWS:ss (*Cooperative Financial Surveillance and
Warning System:ss*) กรุงเทพมหานคร เย็นอากาศ สตูดิโอ
- สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด (2545) รายงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ประจำปี
2545 พิจิตร ฝ่ายสารสนเทศ
- _____. (2546) รายงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ประจำปี 2546 พิจิตร
ฝ่ายสารสนเทศ
- _____. (2547) รายงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ประจำปี 2547 พิจิตร
ฝ่ายสารสนเทศ
- _____. (2548) รายงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ประจำปี 2548 พิจิตร
ฝ่ายสารสนเทศ
- _____. (2549) รายงานกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ประจำปี 2549 พิจิตร
ฝ่ายสารสนเทศ
- _____. (2549) คู่มือสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด พิจิตร ฝ่ายสารสนเทศ
- สุเทพ ฤกษ์ชัย (2548) "การวิเคราะห์ความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทย" วิทยานิพนธ์ปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การวิเคราะห์ความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

ผนวก 1 ตารางเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
ในด้านอัตรากำลังจ่ายดำเนินงานต่อกำไร (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน)

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร	ระดับมาตรฐาน		
	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
การเกษตร	น้อยกว่า 45.00	45.00 – 65.00	มากกว่า 65.00
ประมง	น้อยกว่า 50.00	50.00 – 70.00	มากกว่า 70.00
นิคม	น้อยกว่า 50.00	50.00 – 70.00	มากกว่า 70.00
ร้านค้า	น้อยกว่า 50.00	50.00 – 70.00	มากกว่า 70.00
บริการ	น้อยกว่า 50.00	50.00 – 70.00	มากกว่า 70.00
ออมทรัพย์	น้อยกว่า 25.00	25.00 – 35.00	มากกว่า 35.00
เครดิตยูเนียน	น้อยกว่า 40.00	40.00 – 60.00	มากกว่า 60.00
กลุ่มเกษตรกร	น้อยกว่า 50.00	50.00 – 70.00	มากกว่า 70.00

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551) “ค่าเทียบเคียงของอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ
สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร” ระบบเผื่อระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์และ
กลุ่มเกษตรกร ระยะที่ 1 : 70

ผนวก 2 ตารางเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
ในด้านอัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร	ระดับมาตรฐาน		
	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
การเกษตร	มากกว่า 90.00	60.00 – 90.00	น้อยกว่า 60.00
ประมง	มากกว่า 90.00	60.00 – 90.00	น้อยกว่า 60.00
นิคม	มากกว่า 90.00	60.00 – 90.00	น้อยกว่า 60.00
ร้านค้า	มากกว่า 95.00	85.00 – 95.00	น้อยกว่า 85.00
บริการ	มากกว่า 90.00	60.00 – 90.00	น้อยกว่า 60.00
ออมทรัพย์	มากกว่า 95.00	85.00 – 95.00	น้อยกว่า 85.00
เครดิตยูเนียน	มากกว่า 90.00	60.00 – 90.00	น้อยกว่า 60.00
กลุ่มเกษตรกร	มากกว่า 90.00	60.00 – 90.00	น้อยกว่า 60.00

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551) “ค่าเทียบเคียงของอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร” ระบบเผื่อระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ระยะที่ 1 : 71

ผนวก 3 ตารางเทียบเคียงอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
ในด้านอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์

หน่วย : เท่า

ประเภทสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร	ระดับมาตรฐาน		
	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง
การเกษตร	มากกว่า 0.20	0.10 – 0.20	น้อยกว่า 0.10
ประมง	มากกว่า 0.25	0.15 – 0.25	น้อยกว่า 0.15
นิคม	มากกว่า 0.25	0.15 – 0.25	น้อยกว่า 0.15
ร้านค้า	มากกว่า 0.25	0.15 – 0.25	น้อยกว่า 0.15
บริการ	มากกว่า 0.25	0.15 – 0.25	น้อยกว่า 0.15
ออมทรัพย์	มากกว่า 0.10	0.04 – 0.10	น้อยกว่า 0.04
เครดิตยูเนียน	มากกว่า 0.11	0.05 – 0.11	น้อยกว่า 0.05
กลุ่มเกษตรกร	มากกว่า 0.25	0.15 – 0.25	น้อยกว่า 0.15

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551) “ค่าเทียบเคียงของอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร” ระบบเผื่อระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ระยะที่ 1 : 71

ผนวก 4 เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ตัวแปรในการวิเคราะห์ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร						คะแนนรวม 3 ตัวแปรชี้วัด	
ทุนดำเนินงาน		รายได้ธุรกิจหลัก		สมาชิก		ขนาดสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร	
ช่วงข้อมูล (หน่วย:บาท)	คะแนน (1)	ช่วงข้อมูล (หน่วย: บาท)	คะแนน (2)	ช่วงข้อมูล (หน่วย:คน)	คะแนน (3)	ช่วงคะแนน (1)+(2)+(3)	ขนาดสหกรณ์/ กลุ่ม
0	0	0	0	0	0		
>0-6,000	1	>0-5,000	1	1-28	1		
>6,000-30,000	2	>5,000-23,000	2	29-55	2		
>30,000-145,000	3	>23,000-107,000	3	56-108	3	1-6	เล็ก
>145,000-706,000	4	>107,000-500,000	4	109-213	4	7-12	กลาง
>706,000-3,440,000	5	>500,000-2,324,000	5	214-420	5	13-18	ใหญ่
>3,440,000-16,770,000	6	>2,324,000-10,807,000	6	421-828	6	19-24	ใหญ่มาก
>16,770,000-81,760,000	7	>10,807,000-50,262,000	7	829-1,633	7		
>81,760,000	8	>50,262,000	8	>1,633	8		

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2551) “เกณฑ์การจัดขนาดของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร” ข้อมูล
และอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย ปี 2550 : 70

ผนวก 5 ข้อมูลและอัตราส่วนที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์เฉลี่ย ประจำปี 2547

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ขนาด เล็ก	ขนาด กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่มาก	โดยรวม
มิตินี้ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength)						
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า	0.08	0.19	0.33	0.82	0.81
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	เท่า	0.00	0.06	0.05	0.05	0.05
1.3 อัตราการเติบโตของสหกรณ์	%	(95.74)	(92.18)	(41.47)	14.26	12.03
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้	%	(90.55)	(85.47)	9.63	18.20	18.07
1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน	%	0.00	0.71	4.87	7.64	7.56
มิตินี้ 2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)						
2.1 อัตราการค้างชำระ				ใช้เฉพาะสหกรณ์ภาคเกษตร		
2.2 อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ	0.00	0.01	0.05	0.06	0.06
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%	0.00	0.64	3.95	4.24	4.23
2.4 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	%	(95.56)	(91.55)	(33.77)	16.00	14.65
มิตินี้ 3 ชีตความสามารถในการบริหาร (Management Ability)						
3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	%	(100.00)	(89.13)	(20.13)	14.59	13.69
มิตินี้ 4 การทำกำไร (Earning Sufficiency)						
4.1 กำไรต่อสมาชิก	บาท	0.00	510.22	2,563.98	10,364.33	9,870.54
4.2 เงินออมต่อสมาชิก	บาท	190.66	10,197.40	41,061.74	205,883.84	195,509.76
4.3 หนี้สินต่อสมาชิก	บาท	0.00	9,577.58	44,705.52	218,278.67	207,341.66
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	%	0.00	41.17	27.53	29.00	28.98
4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	%	(100.00)	(92.13)	(41.51)	11.75	10.24
4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น	%	(100.00)	(94.35)	(39.72)	11.06	9.10
4.7 อัตราการเติบโตของกำไร	%	(100.00)	(94.07)	(47.86)	7.44	5.37
4.8 อัตรากำไรสุทธิ	%	0.00	62.87	73.39	73.87	73.86
มิตินี้ 5 สภาพคล่อง (Liquidity)						
5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า	33.52	5.41	2.03	0.63	0.64
5.2 อัตราหมุนของสินค้า	ครั้ง	-	-	69.26	0.98	1.07
5.3 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน	0.00	0.00	5.27	372.85	341.19
5.4 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	%	0.00	99.99	99.73	99.73	99.73

ที่มา: ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ “ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรกรเฉลี่ย Peer Group” คำนวณวันที่ 8 เมษายน 2551
จาก <http://statistic.cad.go.th/peer47.html>

ผนวก 6 ข้อมูลและอัตราส่วนที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์เฉลี่ย ประจำปี 2548

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ขนาด	ขนาด	ขนาด	ขนาด	โดยรวม	กลุ่ม 25%ล่าง	กลุ่ม 25% บน
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่มาก		(ควิลไทล์ที่ 1)	(ควิลไทล์ที่ 2)
		1	67	386	660	1,114	278	279
โครงสร้าง								
สินทรัพย์ต่อสหกรณ์	บาท		5,869,825	18,402,078	898,699,100	538,915,229	6,245,018	1,920,666,837
สมาชิกต่อสหกรณ์	คน		131	302	3,030	1,908	201	5,651
มิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength)								
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า		0.19	0.34	0.85	0.85	0.25	0.90
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	เท่า		0.07	0.04	0.05	0.05	0.05	0.05
1.3 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์	%		0.13	12.91	11.63	11.64	17.78	11.37
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้	%		4.68	13.74	14.68	14.68	24.56	14.46
1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%		4.70	6.38	7.04	7.03	5.71	7.12
มิติที่ 2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)								
2.1 อัตราการค้างชำระของลูกหนี้	%		49.96	20.77	8.34	8.47	32.40	8.26
2.2 อัตราหมุนของสินทรัพย์	รอบ		0.05	0.07	0.05	0.05	0.06	0.05
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%		3.95	4.77	3.83	3.84	4.55	3.77
2.4 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	%		0.71	13.12	13.01	13.01	19.17	12.81
มิติที่ 3 ชัดความสามารถในการบริหาร (Management Ability)								
3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	%		(6.43)	9.49	9.93	9.92	13.86	9.48
มิติที่ 4 การทำกำไร (Earning Sufficiency)								
4.1 กำไร(ขาดทุน)ต่อสมาชิก	บาท		492.85	2,754.25	10,798.72	10,315.47	1,413.02	12,055.52
4.2 เงินออมต่อสมาชิก	บาท		9,488.36	47,302.49	227,505.30	216,733.37	24,573.17	259,185.66
4.3 หนี้สินต่อสมาชิก	บาท		8,890.93	51,861.61	249,866.86	238,024.90	25,648.63	286,786.54
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	%		39.05	29.24	28.91	28.91	30.44	29.53
4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	%		8.08	11.81	9.33	9.36	12.12	8.96
4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น	%		3.21	1.51	9.99	9.87	(14.38)	9.82
4.7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ	%		(5.91)	2.84	5.03	5.00	10.46	4.91
4.8 อัตรากำไร(ขาดทุน)สุทธิ	%		76.92	70.74	72.22	72.20	70.90	71.52
มิติที่ 5 สภาพคล่อง (Liquidity)								
5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า		5.74	2.01	0.56	0.57	3.24	0.53
5.2 อัตราหมุนของสินค้า	ครั้ง		-	-	-	-	-	-
5.3 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน		-	-	-	-	-	-
5.4 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	%		50.04	79.23	91.66	91.53	67.60	91.74

ที่มา: ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ “ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย Peer Group” คำนวณวันที่ 8 เมษายน 2551 จาก http://statistic.cad.go.th/download/peer_save.pdf

ผนวก 7 ข้อมูลและอัตราส่วนที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์เฉลี่ย ประจำปี 2549

ประเภทอัตราส่วน	หน่วย	ขนาด	ขนาด	ขนาด	ขนาด	โดยรวม	กลุ่ม 25%ล่าง	กลุ่ม 25% บน
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่มาก		(ควอไทล์ที่ 1)	(ควอไทล์ที่ 2)
			81	384	641	1,106	276	277
โครงสร้าง								
สินทรัพย์ต่อสหกรณ์	บาท		1,444,232	17,752,408	1,023,466,298	599,435,626	5,684,679	2,159,213,153
สมาชิกต่อสหกรณ์	คน		127	303	3,124	1,925	194	5,785
มิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Strength)								
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน	เท่า		0.08	0.28	0.86	0.85	0.21	0.90
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์	เท่า		0.08	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05
1.3 อัตราการเติบโตของสหกรณ์	%		21.05	0.74	10.42	10.27	(6.30)	11.48
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้	%		(49.49)	(17.92)	10.82	10.63	(22.91)	11.76
1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	%		3.35	5.91	7.05	7.03	5.06	7.08
มิติที่ 2 คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality)								
2.1 อัตราการค้างชำระของลูกหนี้	%		27.30	13.59	4.77	4.83	23.48	4.47
2.2 อัตราหนี้ของสินทรัพย์	รอบ		0.05	0.06	0.05	0.05	0.06	0.05
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	%		2.97	4.51	3.80	3.80	4.12	3.72
2.4 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์	%		9.69	(4.03)	10.60	10.43	(9.63)	11.61
มิติที่ 3 ชีตความสามารถในการบริหาร (Management Ability)								
3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ	%		16.82	(7.06)	10.24	10.03	(10.86)	11.24
มิติที่ 4 การทำกำไร (Earning Sufficiency)								
4.1 กำไร(ขาดทุน)ต่อสมาชิก	บาท		321.14	2,691.49	11,847.38	11,290.55	1,269.98	13,178.81
4.2 เงินออมต่อสมาชิก	บาท		9,532.31	46,137.40	240,252.01	228,512.79	23,698.18	271,101.62
4.3 หนี้สินต่อสมาชิก	บาท		7,508.95	49,994.13	280,004.32	266,098.60	23,962.03	319,475.63
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	%		52.77	27.09	28.39	28.38	33.13	28.86
4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง	%		28.70	2.87	8.98	8.91	(8.36)	28.70
4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น	%		(11.47)	(3.42)	4.21	4.10	(10.40)	5.69
4.7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ	%		(23.20)	(2.18)	9.87	9.68	(13.93)	11.12
4.8 อัตรากำไร(ขาดทุน)สุทธิ	%		55.90	73.10	69.86	69.89	68.88	69.07
มิติที่ 5 สภาพคล่อง (Liquidity)								
5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	เท่า		12.23	2.36	0.52	0.52	4.02	0.49
5.2 อัตราหนี้ของสินค้า	ครั้ง		-	-	2.08	2.08	-	17.66
5.3 อายุเฉลี่ยของสินค้า	วัน		-	-	175.5 2	175.52	-	20.67
5.4 อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด	%		72.70	86.41	95.23	95.17	76.52	95.53

ที่มา: ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ “ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย Peer Group” คำนวณวันที่ 8 เมษายน 2551 จาก http://statistic.cad.go.th/download/peer49_save.pdf

ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์โดยวิธีการจำแนกกลุ่ม (Discriminant analysis)

ผนวก 1 ตัวอย่างการคิดอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง (ปี 2549)

ลำดับ ที่	สหกรณ์ออมทรัพย์	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9
		เงินให้กู้ เงินรับฝาก	สท.สภาพสอง เงินรับฝาก	หนี้สิน ทุน	ทุน สินทรัพย์	เงินให้กู้ ทุน	กำไร รายได้	กำไร สินทรัพย์	กำไร ทุน	GAP สินทรัพย์
1	สหกรณ์ออมทรัพย์นครศรีธรรมราช จำกัด	7.54	0.24	0.63	0.61	1.30	0.61	0.04	0.06	0.74
2	สหกรณ์ออมทรัพย์ ร.15 พัน 2 จำกัด	71.88	2.47	0.45	0.69	0.99	0.73	0.05	0.08	0.43
3	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจนครศรีธรรมราช จำกัด	8.36	0.02	0.93	0.52	1.62	0.53	0.04	0.07	0.57
4	สหกรณ์ออมทรัพย์นักสหกรณ์ นครศรีธรรมราช จำกัด	3.71	0.75	2.27	0.31	2.76	0.27	0.01	0.05	0.57
5	สหกรณ์ออมทรัพย์จังหวัดทหารบกทุ่งสง จำกัด	3.19	0.18	0.72	0.58	1.20	0.66	0.05	0.09	0.81
6	สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลมหาราช นครศรีธรรมราช จำกัด	3.63	0.27	0.38	0.72	1.06	0.75	0.05	0.06	0.98
7	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จำกัด	2.04	0.33	0.28	0.78	0.76	0.62	0.03	0.03	0.81
8	สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขจังหวัด นครศรีธรรมราช จำกัด	7.45	0.38	0.34	0.75	0.88	0.73	0.05	0.07	0.67
9	สหกรณ์ออมทรัพย์กองพลทหารราบที่ 5 จำกัด	4.23	0.00	0.99	0.50	1.09	0.51	0.03	0.07	0.35
10	สหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการช่วยรบที่ 4 จำกัด	17.60	0.94	0.08	0.93	0.80	0.80	0.05	0.06	0.78
11	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช จำกัด	2.28	0.71	1.04	0.49	1.35	0.51	0.03	0.06	0.95
12	สหกรณ์ออมทรัพย์ ร.15 จำกัด	4.16	0.40	0.25	0.80	0.48	0.72	0.04	0.05	0.33
13	สหกรณ์ออมทรัพย์องค์การสวนยาง จำกัด	45.40	1.41	1.22	0.45	3.82	0.48	0.03	0.08	1.25
14	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดน ค่ายศรีนครินทร์ฯ จำกัด	12.44	0.17	0.37	0.73	1.14	0.73	0.06	0.08	0.67
15	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมทหารปืนใหญ่ที่ 5 จำกัด	6.98	0.38	0.54	0.65	1.00	0.67	0.05	0.07	0.58
16	สหกรณ์ออมทรัพย์การค้ำนครศรีธรรมราช จำกัด	3.15	0.06	1.92	0.34	1.44	-1.26	-0.21	-0.62	0.28
17	สหกรณ์ออมทรัพย์อัล-อะมีน จำกัด	0.33	0.77	2.82	0.26	1.17	-1.47	-0.05	-0.18	1.24
18	สหกรณ์ออมทรัพย์นครสวรรค์ จำกัด	1.89	0.15	1.29	0.44	1.09	0.47	0.03	0.07	0.37
19	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจนครสวรรค์ จำกัด	7.27	0.49	0.25	0.80	0.61	0.78	0.06	0.08	0.44
20	สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกองบิน 4 จำกัด	4.00	0.14	0.43	0.70	1.02	0.72	0.05	0.07	0.88

ผนวก 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราส่วนทางการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง
(ปี 2549)

ลำดับ ที่	สหกรณ์ออมทรัพย์	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9
		เงินให้กู้ เงินรับฝาก	สท.สภาพ กล่อง เงินรับฝาก	หนี้สิน ทุน	ทุน สินทรัพย์	เงินให้กู้ ทุน	กำไร รายได้	กำไร สินทรัพย์	กำไร ทุน	GAP สินทรัพย์
1	MEAN	9,093.44	94.76	0.58	0.69	1.28	0.63	0.04	0.06	0.88
2	S.D.	228,515.65	1,357.28	0.52	0.18	0.70	0.39	0.03	0.04	0.43
3	MEAN + 1 S.D.	237,609.09	1,452.04	1.10	0.86	1.98	1.02	0.07	0.11	1.31
4	MEAN - 1 S.D.	- 219,422.21	- 1,262.52	0.06	0.51	0.58	0.25	0.01	0.02	0.45

ผนวก 3 ตัวอย่างผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง (ปี 2549)

ลำดับที่	สหกรณ์ออมทรัพย์	Liquidity		Capital adequacy			Profitability			รหัด	
		V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8		V9
1	สหกรณ์ออมทรัพย์นครศรีธรรมราช จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
2	สหกรณ์ออมทรัพย์ ร.15 พัน 2 จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	-	1
3	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจนครศรีธรรมราช จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
4	สหกรณ์ออมทรัพย์นักสหกรณ์นครศรีธรรมราช จำกัด	+	+	-	-	-	+	+	+	+	1
5	สหกรณ์ออมทรัพย์จังหวัดทหารบกทุ่งสง จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
6	สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
7	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
8	สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
9	สหกรณ์ออมทรัพย์กองพลทหารราบที่ 5 จำกัด	+	+	+	-	+	+	+	+	-	1
10	สหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการช่วยรบที่ 4 จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
11	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำกัด	+	+	+	-	+	+	+	+	+	1
12	สหกรณ์ออมทรัพย์ ร.15 จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	-	1
13	สหกรณ์ออมทรัพย์องค์การสวนยาง จำกัด	+	+	-	-	-	+	+	+	+	1
14	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจตระเวนชายแดนค่ายศรีนครินทรา จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
15	สหกรณ์ออมทรัพย์กรมทหารปืนใหญ่ที่ 5 จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1
16	สหกรณ์ออมทรัพย์การค้านครศรีธรรมราช จำกัด	+	+	-	-	+	-	-	-	-	0
17	สหกรณ์ออมทรัพย์อัล-อะมีน จำกัด	+	+	-	-	+	-	-	-	+	0
18	สหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครสวรรค์ จำกัด	+	+	-	-	+	+	+	+	-	1
19	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรนครสวรรค์ จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	-	1
20	สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการกองบิน 4 จำกัด	+	+	+	+	+	+	+	+	+	1

หมายเหตุ รหัด + หมายถึง “มั่นคง” โดยพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินแต่ละตัว
 รหัด - หมายถึง “ไม่มั่นคง” โดยพิจารณาจากอัตราส่วนทางการเงินแต่ละตัว
 รหัด 1 หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีความมั่นคงทางการเงิน
 รหัด 0 หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีความมั่นคงทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์ด้วย Discriminant analysis ของสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง (ปี 2549)

Analysis Case Processing Summary

Unweighted Cases		N	Percent
Valid		726	100.0
Excluded	Missing or out-of-range group codes	0	.0
	At least one missing discriminating variable	0	.0
	Both missing or out-of-range group codes and at least one missing discriminating variable	0	.0
	Total	0	.0
Total		726	100.0

Group Statistics

D		Mean	Std. Deviation	Valid N (listwise)	
				Unweighted	Weighted
.00	V1	29.5593	52.75600	7	7.000
	V2	1.8383	2.82668	7	7.000
	V3	2.1844	.74122	7	7.000
	V4	.3284	.07356	7	7.000
	V5	1.7523	.86188	7	7.000
	V6	-.3669	.71441	7	7.000
	V7	-.0363	.08171	7	7.000
	V8	-.1103	.24084	7	7.000
	V9	.5683	.32959	7	7.000
1.00	V1	9181.6854	229625.11880	719	719.000
	V2	95.6654	1363.84527	719	719.000
	V3	.5643	.49339	719	719.000
	V4	.6902	.17307	719	719.000
	V5	1.2798	.69724	719	719.000
	V6	.6428	.37068	719	719.000
	V7	.0438	.02836	719	719.000
	V8	.0656	.03318	719	719.000
	V9	.8825	.42772	719	719.000
Total	V1	9093.4418	228515.64750	726	726.000
	V2	94.7608	1357.27626	726	726.000
	V3	.5799	.52032	726	726.000
	V4	.6867	.17596	726	726.000
	V5	1.2844	.69981	726	726.000
	V6	.6331	.38736	726	726.000
	V7	.0430	.03021	726	726.000
	V8	.0639	.04320	726	726.000
	V9	.8794	.42781	726	726.000

Tests of Equality of Group Means

	Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
V1	1.000	.011	1	724	.916
V2	1.000	.033	1	724	.856
V3	.907	73.977	1	724	.000
V4	.960	30.498	1	724	.000
V5	.996	3.169	1	724	.075
V6	.935	50.303	1	724	.000
V7	.933	52.144	1	724	.000
V8	.842	136.332	1	724	.000
V9	.995	3.753	1	724	.053

Pooled Within-Groups Matrices

		V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9
Correlation	V1	1.000	.852	-.002	-.008	.020	.004	.035	.042	-.015
	V2	.852	1.000	-.033	.042	.003	.009	.060	.043	-.017
	V3	-.002	-.033	1.000	-.931	.448	-.222	-.199	.189	-.011
	V4	-.008	.042	-.931	1.000	-.458	.214	.183	-.211	.041
	V5	.020	.003	.448	-.458	1.000	-.143	-.062	.137	.601
	V6	.004	.009	-.222	.214	-.143	1.000	.898	.721	-.016
	V7	.035	.060	-.199	.183	-.062	.898	1.000	.852	.022
	V8	.042	.043	.189	-.211	.137	.721	.852	1.000	.008
	V9	-.015	-.017	-.011	.041	.601	-.016	.022	.008	1.000

Variables Entered/Removed(a,b,c,d)

Step	Entered	Wilks' Lambda							
		Statistic	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	V8	.842	1	1	724.000	136.332	1	724.000	.000
2	V3	.738	2	1	724.000	128.619	2	723.000	.000
3	V7	.553	3	1	724.000	194.853	3	722.000	.000
4	V6	.544	4	1	724.000	150.960	4	721.000	.000

At each step, the variable that minimizes the overall Wilks' Lambda is entered.

a Maximum number of steps is 18.

b Minimum partial F to enter is 3.84.

c Maximum partial F to remove is 2.71.

d F level, tolerance, or VIN insufficient for further computation.

Variables in the Analysis

Step		Tolerance	F to Remove	Wilks' Lambda
1	V8	1.000	136.332	
2	V8	.964	166.363	.907
	V3	.964	101.904	.842
3	V8	.140	418.221	.873
	V3	.491	343.807	.816
4	V7	.139	241.687	.738
	V8	.136	434.605	.872
	V3	.490	345.080	.805
	V7	.075	180.435	.680
	V6	.185	11.102	.553

Variables Not in the Analysis

Step		Tolerance	Min. Tolerance	F to Enter	Wilks' Lambda
0	V1	1.000	1.000	.011	1.000
	V2	1.000	1.000	.033	1.000
	V3	1.000	1.000	73.977	.907
	V4	1.000	1.000	30.498	.960
	V5	1.000	1.000	3.169	.996
	V6	1.000	1.000	50.303	.935
	V7	1.000	1.000	52.144	.933
	V8	1.000	1.000	136.332	.842
	V9	1.000	1.000	3.753	.995
1	V1	.998	.998	.125	.841
	V2	.998	.998	.089	.841
	V3	.964	.964	101.904	.738
	V4	.955	.955	56.180	.781
	V5	.981	.981	9.814	.830
	V6	.480	.480	3.073	.838
	V7	.274	.274	22.866	.816
	V9	1.000	1.000	2.872	.838
2	V1	.998	.962	.179	.737
	V2	.996	.962	.461	.737
	V4	.133	.133	22.045	.716
	V5	.796	.782	1.683	.736
	V6	.347	.347	60.660	.680
	V7	.139	.139	241.687	.553
	V9	1.000	.964	2.146	.735
3	V1	.998	.139	.274	.552
	V2	.996	.139	.089	.553
	V4	.126	.126	1.119	.552
	V5	.793	.139	.057	.553
	V6	.185	.075	11.102	.544
	V9	.999	.139	2.715	.551
4	V1	.994	.074	.105	.544
	V2	.984	.074	.004	.544
	V4	.126	.073	1.189	.543
	V5	.772	.074	.607	.544
	V9	.991	.074	3.724	.541

Wilks' Lambda

Step	Number of Variables	Lambda	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	1	.842	1	1	724	136.332	1	724.000	.000
2	2	.738	2	1	724	128.619	2	723.000	.000
3	3	.553	3	1	724	194.853	3	722.000	.000
4	4	.544	4	1	724	150.960	4	721.000	.000

Summary of Canonical Discriminant Functions

Eigenvalues

Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	.838(a)	100.0	100.0	.675

a First 1 canonical discriminant functions were used in the analysis.

Wilks' Lambda

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	.544	439.270	4	.000

Standardized Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function
	1
V3	1.204
V6	-.424
V7	2.428
V8	-2.466

Structure Matrix

	Function
	1
V8	-.474
V3	.349
V7	-.293
V6	-.288
V4(a)	-.246
V5(a)	.110
V9(a)	.027
V1(a)	-.022
V2(a)	-.004

Pooled within-groups correlations between discriminating variables and standardized canonical discriminant functions. Variables ordered by absolute size of correlation within function.

a This variable not used in the analysis.

Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function
	1
V3	2.428
V6	-1.130
V7	83.144
V8	-62.182
(Constant)	-.298

Unstandardized coefficients

Functions at Group Centroids

D	Function
	1
.00	9.262
1.00	-.090

Unstandardized canonical discriminant functions evaluated at group means

Classification Statistics**Classification Processing Summary**

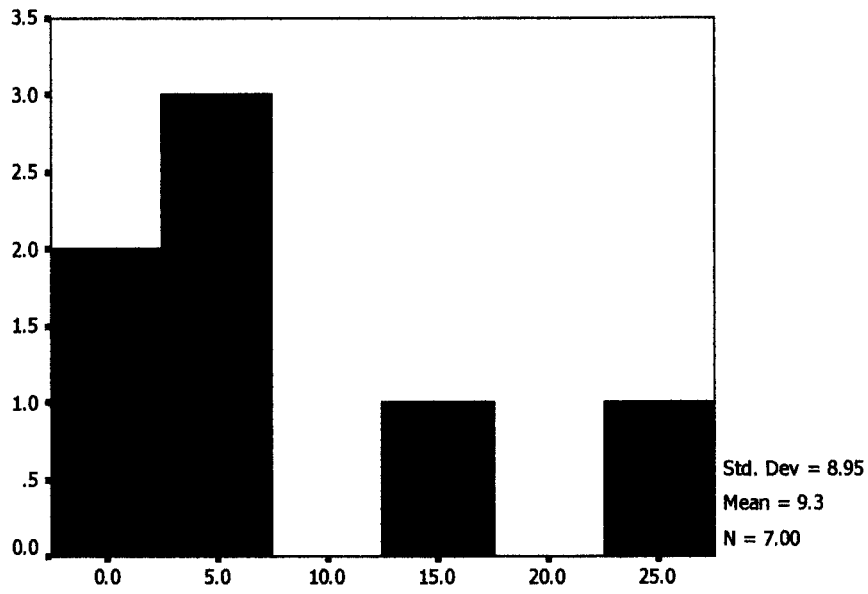
Processed		726
Excluded	Missing or out-of-range group codes	0
	At least one missing discriminating variable	0
Used in Output		726

Prior Probabilities for Groups

D	Prior	Cases Used in Analysis	
		Unweighted	Weighted
.00	.010	7	7.000
1.00	.990	719	719.000
Total	1.000	726	726.000

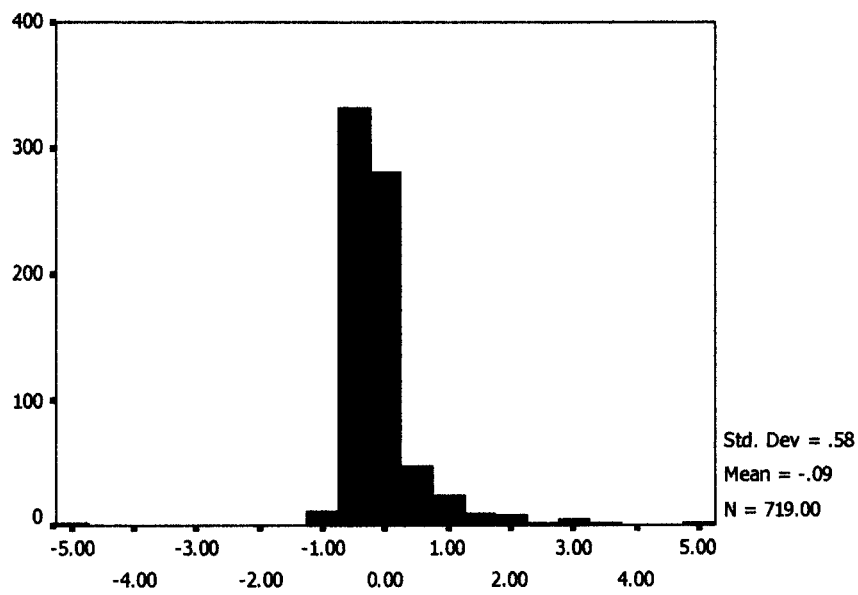
Canonical Discriminant Function 1

D = 0

Canonical Discriminant Function 1

D = 1

ภาคผนวก ก

การทดสอบระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าที่สร้างขึ้นจากสมการ Discriminant analysis

ผลการทดสอบระบบสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Early warning system) ที่สร้างขึ้นจากสมการ Discriminant analysis ของสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง (ปี 2549)

Analysis Case Processing Summary

Unweighted Cases		N	Percent
Valid		726	100.0
Excluded	Missing or out-of-range group codes	0	.0
	At least one missing discriminating variable	0	.0
	Both missing or out-of-range group codes and at least one missing discriminating variable	0	.0
	Total	0	.0
Total		726	100.0

Group Statistics

V		Valid N (listwise)	
		Unweighted	Weighted
.00	DSCOR	7	7.000
1.00	DSCOR	719	719.000
Total	DSCOR	726	726.000

Tests of Equality of Group Means

	Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
DSCOR	.928	56.510	1	724	.000

Pooled Within-Groups Matrices

		DSCOR
Correlation	DSCOR	1.000

Stepwise Statistics

Variables Entered/Removed(a,b,c,d)

Step	Entered	Wilks' Lambda							
		Statistic	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	DSCOR	.928	1	1	724.000	56.510	1	724.000	.000

At each step, the variable that minimizes the overall Wilks' Lambda is entered.

- a Maximum number of steps is 2.
- b Minimum partial F to enter is 3.84.
- c Maximum partial F to remove is 2.71.
- d F level, tolerance, or VIN insufficient for further computation.

Variables in the Analysis

Step		Tolerance	F to Remove
1	DSCOR	1.000	56.510

Variables Not in the Analysis

Step		Tolerance	Min. Tolerance	F to Enter	Wilks' Lambda
0	DSCOR	1.000	1.000	56.510	.928

Wilks' Lambda

Step	Number of Variables	Lambda	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	1	.928	1	1	724	56.510	1	724.000	.000

Summary of Canonical Discriminant Functions

Eigenvalues

Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	.078(a)	100.0	100.0	.269

- a First 1 canonical discriminant functions were used in the analysis.

Wilks' Lambda

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	.928	54.375	1	.000

Standardized Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function
	1
DSCOR	1.000

Test Results

Box's M		99.529
F	Approx.	104.315
	df1	1
	df2	971.865
	Sig.	.000

Tests null hypothesis of equal population covariance matrices of canonical discriminant functions.

Classification Statistics**Classification Processing Summary**

Processed		726
Excluded	Missing or out-of-range group codes	0
	At least one missing discriminating variable	0
Used in Output		726

Prior Probabilities for Groups

V	Prior	Cases Used in Analysis	
		Unweighted	Weighted
.00	.010	7	7.000
1.00	.990	719	719.000
Total	1.000	726	726.000

Classification Results(a)

		V	Predicted Group Membership		Total
			.00	1.00	
Original	Count	.00	2	5	7
		1.00	2	717	719
	%	.00	28.6	71.4	100.0
		1.00	.3	99.7	100.0

a 99.0% of original grouped cases correctly classified.

ภาคผนวก ง

**การเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับแรก (ปี 2549)
กับอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด**

ผนวก 1 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงสุด 5 อันดับแรก (ปี 2549)
และอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด

ลำดับ ที่	ชื่อสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9
		เงินให้กู้/ เงินรับฝาก	ตท.สภาพคล่อง/ เงินรับฝาก	หนี้สิน/ ทุน	ทุน/ สินทรัพย์	เงินให้กู้/ ทุน	กำไร/ รายได้	กำไร/ สินทรัพย์	กำไร/ ทุน	GAP/ สินทรัพย์
1	สหกรณ์ออมทรัพย์ต้นมียะส จำกัด	0.603	0.155	3.238	0.236	2.898	0.432	0.030	0.127	1.818
2	สหกรณ์ออมทรัพย์ บริษัท อี ซู ซู มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด	2.442	0.167	0.535	0.651	1.805	0.817	0.090	0.139	1.616
3	สหกรณ์ออมทรัพย์โตโยต้าพะเยา จำกัด	329.067	2.155	0.085	0.922	2.538	0.718	0.113	0.123	2.347
4	สหกรณ์ออมทรัพย์เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง สหกรณ์ชัยภูมิ จำกัด	1.751	0.197	2.478	0.288	2.087	0.358	0.036	0.124	0.839
5	สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ จำกัด	0.278	0.033	3.371	0.229	2.126	0.426	0.022	0.095	2.236
352	สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	1.612	0.123	1.357	0.424	1.472	0.455	0.027	0.064	0.846

ผนวก 2 ค่าดัชนีที่ได้จากการคำนวณในสมการ Discriminant (2)

ลำดับ ที่	ชื่อสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	v3	v6	v7	v8	เลขดัชนี
						(Discriminant score)
1	สหกรณ์ออมทรัพย์ต้นมียะส จำกัด	7.86	-0.49	2.49	-7.90	18.45
2	สหกรณ์ออมทรัพย์ บริษัท อี ซู ซู มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด	1.30	-0.92	7.51	-8.62	18.05
3	สหกรณ์ออมทรัพย์โตโยต้าพะเยา จำกัด	0.21	-0.81	9.44	-7.66	17.81
4	สหกรณ์ออมทรัพย์เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง สหกรณ์ชัยภูมิ จำกัด	6.02	-0.40	2.95	-7.68	16.76
5	สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำกัด	8.18	-0.48	1.81	-5.92	16.10
352	สหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด	3.30	-0.51	2.25	-3.96	9.72

ผลการวิเคราะห์ด้วย Discriminant analysis เพื่อจำแนกตัวแปรของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูพิจิตร จำกัด ที่มีความแตกต่างจากตัวแปรของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีค่าดัชนีสูงที่สุด 5 อันดับแรก (ปี 2549)

Discriminant

Analysis Case Processing Summary

Unweighted Cases		N	Percent
Valid		6	100.0
Excluded	Missing or out-of-range group codes	0	.0
	At least one missing discriminating variable	0	.0
	Both missing or out-of-range group codes and at least one missing discriminating variable	0	.0
	Total	0	.0
Total		6	100.0

Tests of Equality of Group Means

	Wilks' Lambda	F	df1	df2	Sig.
V1	.960	.165	1	4	.705
V2	.957	.178	1	4	.694
V3	.971	.121	1	4	.746
V4	.996	.015	1	4	.909
V5	.568	3.043	1	4	.156
V6	.956	.182	1	4	.691
V7	.891	.491	1	4	.522
V8	.275	10.561	1	4	.031
V9	.669	1.978	1	4	.232

Pooled Within-Groups Matrices

		V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9
Correlation	V1	1.000	.998	-.680	.828	.319	.464	.757	.053	.533
	V2	.998	1.000	-.699	.838	.323	.470	.772	.109	.485
	V3	-.680	-.699	1.000	-.968	.253	-.896	-.987	-.571	-.170
	V4	.828	.838	-.968	1.000	-.078	.860	.991	.424	.375
	V5	.319	.323	.253	-.078	1.000	-.287	-.122	-.034	.349
	V6	.464	.470	-.896	.860	-.287	1.000	.900	.538	.350
	V7	.757	.772	-.987	.991	-.122	.900	1.000	.527	.299
	V8	.053	.109	-.571	.424	-.034	.538	.527	1.000	-.418
	V9	.533	.485	-.170	.375	.349	.350	.299	-.418	1.000

Group Statistics

D		Mean	Std. Deviation	Valid N (listwise)	
				Unweighted	Weighted
.00	V1	1.6120	.(a)	1	1.000
	V2	.1230	.(a)	1	1.000
	V3	1.3570	.(a)	1	1.000
	V4	.4240	.(a)	1	1.000
	V5	1.4720	.(a)	1	1.000
	V6	.4550	.(a)	1	1.000
	V7	.0270	.(a)	1	1.000
	V8	.0640	.(a)	1	1.000
	V9	.8460	.(a)	1	1.000
1.00	V1	66.8282	146.59853	5	5.000
	V2	.5414	.90419	5	5.000
	V3	1.9414	1.53599	5	5.000
	V4	.4652	.30940	5	5.000
	V5	2.2908	.42851	5	5.000
	V6	.5502	.20352	5	5.000
	V7	.0582	.04066	5	5.000
	V8	.1216	.01618	5	5.000
	V9	1.7712	.60060	5	5.000
Total	V1	55.9588	133.79747	6	6.000
	V2	.4717	.82658	6	6.000
	V3	1.8440	1.39439	6	6.000
	V4	.4583	.27725	6	6.000
	V5	2.1543	.50856	6	6.000
	V6	.5343	.18613	6	6.000
	V7	.0530	.03853	6	6.000
	V8	.1120	.02761	6	6.000
	V9	1.6170	.65669	6	6.000

a Insufficient data

Stepwise Statistics

Variables Entered/Removed(a,b,c,d)

Step	Entered	Wilks' Lambda							
		Statistic	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	V8	.275	1	1	4.000	10.561	1	4.000	.031

At each step, the variable that minimizes the overall Wilks' Lambda is entered.

a Maximum number of steps is 18.

b Minimum partial F to enter is 3.84.

c Maximum partial F to remove is 2.71.

d F level, tolerance, or VIN insufficient for further computation.

Variables in the Analysis

Step		Tolerance	F to Remove
1	V8	1.000	10.561

Variables Not in the Analysis

Step		Tolerance	Min. Tolerance	F to Enter	Wilks' Lambda
0	V1	1.000	1.000	.165	.960
	V2	1.000	1.000	.178	.957
	V3	1.000	1.000	.121	.971
	V4	1.000	1.000	.015	.996
	V5	1.000	1.000	3.043	.568
	V6	1.000	1.000	.182	.956
	V7	1.000	1.000	.491	.891
	V8	1.000	1.000	10.561	.275
	V9	1.000	1.000	1.978	.669
1	V1	.997	.997	.011	.274
	V2	.988	.988	.001	.275
	V3	.673	.673	1.487	.184
	V4	.820	.820	.397	.243
	V5	.999	.999	.709	.222
	V6	.711	.711	.505	.235
	V7	.722	.722	.293	.250
	V8	.825	.825	1.907	.168
	V9	.825	.825	1.907	.168

Wilks' Lambda

Step	Number of Variables	Lambda	df1	df2	df3	Exact F			
						Statistic	df1	df2	Sig.
1	1	.275	1	1	4	10.561	1	4.000	.031

Summary of Canonical Discriminant Functions

Eigenvalues

Function	Eigenvalue	% of Variance	Cumulative %	Canonical Correlation
1	2.640(a)	100.0	100.0	.852

a First 1 canonical discriminant functions were used in the analysis.

Wilks' Lambda

Test of Function(s)	Wilks' Lambda	Chi-square	df	Sig.
1	.275	4.522	1	.033

Standardized Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function
	1
V8	1.000

Structure Matrix

	Function
	1
V8	1.000
V3(a)	-.571
V6(a)	.538
V7(a)	.527
V4(a)	.424
V9(a)	-.418
V2(a)	.109
V1(a)	.053
V5(a)	-.034

Pooled within-groups correlations between discriminating variables and standardized canonical discriminant functions. Variables ordered by absolute size of correlation within function.

a This variable not used in the analysis.

Canonical Discriminant Function Coefficients

	Function
	1
V8	61.804
(Constant)	-6.922

Unstandardized coefficients

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวนิตยา หลวงจันทร์
วัน เดือน ปีเกิด	20 ธันวาคม 2524
สถานที่เกิด	อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง
ประวัติการศึกษา	บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2547
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร
ตำแหน่ง	เจ้าหน้าที่ธุรการ 4